

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೬೦
೫೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲ

ಪ್ರಿ. ರಾ. ಯು. ಧಾರವಾಡಕರ
(ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ)

ಶ್ರೀ ಬಿಂದುಮೂರ್ತನ ಬುರ್ಲಿ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಸ್. ಒಡೆಯರ

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಡಿ. ನಾಡಕರ್ಡ

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಶಂಕರ

ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಮೂರ್ತಿ ವೇಸಾಯಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ರಾ. ಶ್ರೀ. ಹುಕ್ಕೇರಿಕರ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಗಾಂಧಿಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಖೆ

ಮುದ್ರಕರು

ಎಸ್. ಎಫ್. ಮಿಂಡಗುದ್ದಿ

ರವೀಂದ್ರ. ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಮೊದಲ ಮಾತು

ಗಾಂಧೀಜಿ ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ದೇವಮಂದಿರವಾಯಿತು; ನಡೆದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಭೂಮಿಯಾಯಿತು—ಎಂದು ಪಂಡಿತ ನೆಹರು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯು ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗ ವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಅನೇಕರಿಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ತೋರಿದ ದಾರಿಯನ್ನು ಇಂದು ನಾವು ಅವರ ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಜನತೆಯ ಮುಂದಿಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾಂಧೀಸ್ವಾರಸ್ಯ ನಿಧಿಯವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಹೆಚ್ಚು ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗ್ರಹಾನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಗಾಂಧೀ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನವಾಗಿರದೆ, ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತದ್ವತ್ತಾಗಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ

ಚೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬಂದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲಿನ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಸರಳವಾದ ಪ್ರತಿಬಾದನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈದ್ದರೆ, ಬೇಬಿನಾವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಗಾಂಧೀ ವಿಚಾರ ಸಾರವು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲಿನ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ “ಮಹಿಳೆಯರು” “ಒಳ್ಳೆಯ ನೀವನ” “ಅಪ್ಪಕ್ಕತೆ” “ಸತ್ಯ” “ಸರ್ವೋದಯ” “ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು” “ಖಾದಿ-ಗ್ರಾಮೋದ್ದೋಗ” “ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು” “ಪ್ರಾರ್ಥನೆ” “ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಭಾರತ” “ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ” “ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಶಾಕೂರ” ಎಂಬ ೧೭ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಒಂದು ದಶಮದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರುವ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೧೩ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಬೇಬಿನಾವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೧೨ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಯಕಟ್ಟಾಗಿರಲೂ ಸೂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದ ಡಿ. ರಾ. ಯ. ಧಾರವಾಡಕರ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಭಿನಂದನೀಯವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಉತ್ಸಾಹ, ಕಲ್ಪಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಗಾಂಧಿ ವಿಚಾರದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನದ

ಅವ್ಯಕ್ತೆ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಳಿ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಚನಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಈ ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ರಾ. ಶ್ರೀ. ಹುಳ್ಳೇರಿಕರ,

ಅಧ್ಯಕ್ಷ.

ವಿಶ್ವಾಸಿ, ಧಾರವಾಡ

೧-೧೨-೧೯೬೦

ಗೌರವ ಸ್ವೀಕೃತ ನಿಧಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಾಠಶಾಲೆ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಕರ್ನಾಟ ದೇಶದ ಜನಾ

ಕನ್ನಡಿಸಿತು ಮನಾ

ಹಾಡಿತು ಕವಿಗಣಾ—

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಗೊಮ್ಮಟೋನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಸಮಗ್ರ ಸಮಾಜವನ್ನೇ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ವಕೀಲರು, ಕವಿಗಳು, ಡಾಕ್ಟರರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು, ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು—ಇಡೀ ಭರತ ಬಂಡವೇ ಅವರ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಬಾಳನ್ನು ಬಾಳಿದರು. ತಮ್ಮ ಮಹಾ ಪುರಣದಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡತೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಅವರ ಬಹುಮುಖ ಜೀವನದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದ ಕನ್ನಡ ಕವಿವೃಂದ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿತು.

—ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ೪೪ ಜನ ಬ್ಯಾತ ಕನ್ನಡಕವಿಗಳು ಬರೆದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಭಾವ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

—ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯೂ ಕವನಗಳನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕವಿಗಳ ಅಕ್ಷರಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. “ಗಾಂಧೀ-ಸ್ತವನ” ಮುದ್ರಿಸಲು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಕಾವ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

—ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕವನಗಳನ್ನು ಪವಯಿಸಲು
 ಹೊಂದುತ್ತಿತ್ತು. ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲವು
 ತುಂಬಾ ಖುಷಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಕಲನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ
 ಮಾಡಿದ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಡಿ. ನಾಡಕರ್ನೆಯವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

-- ಸಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜನವಿತ್ತು. ಪ್ರೊ. ಅರ್. ಎಸ್.
 ಮುಕ್ಕೇರಿಕರವಿಯವರಿಗೆ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಧಾರವಾಡ)
 1-12-1960 }

ರಾ. ಯು. ಧಾರವಾಡಕರ
 ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ಪರಿವಿಡಿ

೧.	ಗಾಡನೇಸರ ಬಾಪ್ತ	—ಎಂ. ಅಕಬರ ಅಲಿ	೧
೨.	ಮನೆಂಧ ಕಷ್ಟ!!	"	೨
೩.	ಭಾರತದ ತಂದೆ ಗಾಂಧಿ		
	—ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ		೩
೪.	ಮುಯಾತ್ಕಸಿಗ	—ಆಸಂವಕಂದ	೧೪
೫.	ಮುಯಾತ್ಕರ ಚಿತ್ರಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ...		
	—ವಿಸ್ತಾ. ಡಿ. ಭಂಡಾರಿ		೧೬
೬.	ಗಾಂಧೀಜಿ	—ಎಸ್. ಆರ್. ವಿಕಟರಾಜ	೨೦
೭.	ಮರಣ ?	—ಅಂಜನಕುಮಾರವತ್ಸ	೨೦
೮.	ಪ್ರವೃತ್ತಿ	"	೨೧
೯.	ಪ್ರವೃತ್ತಿ	"	೨೨
೧೦.	ದಿವ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ	—ಗಿ. ಎಸ್. ಕರ್ಣ	೨೩
೧೧.	ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧೀಜಿ	"	೨೪
೧೨.	ಗಾಂಧಿ ಯುಗ !	—ಚೆನ್ನಪ್ಪರ ಅಬ್ಬ	೨೬
೧೩.	ಪ್ರೀತರಣಿ	—ಕಾವ್ಯಾನಂದ	೨೯
೧೪.	ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ	—ಕು. ವೆಂ. ಪ್ರ.	೪೨
೧೫.	ಸಭ್ಯತಾ ದೇವತೆ	"	೪೩

೧೬.	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಿಲ್ವ	—ಕು. ವೆಂ. ಪು.	೪೬
೧೭.	ಅಮರಜ್ಯೋತಿ	—ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಾಣಿಕ	೪೯
೧೮.	ಮಹಾತ್ಮಾ	—ಗಂಗಾಧರ ಜಿತ್ತಾಲ	೫೧
೧೯.	ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ	—ಡಿ. ವಿ. ಜಿ.	೫೨
೨೦.	ಸಾಧು ಗಾಂಧಿ	,,	೫೮
೨೧.	ನಕ್ಕನಾ ತಾತ	—ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ	೫೯
೨೨.	ಅಮರ ಜನ್ಮ	,,	೬೧
೨೩.	ಜನೇವರಿ ೨೦	—ಅರ್ಮಾಂಡೊ ಮೆನೆಯಿಸ	
	ಅನು : ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ		೬೭
೨೪.	ನಮ್ಮ ಬಾಪೂ	—ಟಿ. ಪಿ. ಕೈಲಾಸಮ್	
	ಅನು : ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಮ್		೭೦
೨೫.	ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ	—ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ	೭೧
೨೬.	ಗಾಂಧಿಯವರ ಸ್ಮಾರಕ	,,	೭೨
೨೭.	ನೀ ತಂದೆಯಂತ ಬಂದೆವು	—ಜಿನದತ್ತ ದೇಸಾಯಿ	೭೪
೨೮.	ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಪಾದಕ್ಕೆ	—ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ	೭೬
೨೯.	ಗಾಂಧೀ ಸ್ತವನ	,,	೨೮
೩೦.	ಗಾಂಧಿಸ್ತವ	—ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ	೮೧
೩೧.	ಅಮರನಾದೈ ತಂದೆ !	—ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟ	೮೪

೨೨. ಅವತಾರಿ ಗಾಂಧಿ —ಜಿ. ಆರ್. ಪಾಂಡೇರ್ವರ ೮೫
೨೩. ಮಹಾತ್ಮನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ —ಗೋವಿಂದ ಪೈ ೪೭
೨೪. “ಇನ್ನಿ ನಿತು ನೀ ಮಹಾತ್ಮಾ ಎದುಕಬೇಕಿತ್ತು!”
—ಗೋವಿಂದ ಪೈ ೮೮
೨೫. ಬಾಪೂಜಿ! —ಎಸ್. ಎಸ್. ಬಸುಪಟ್ಟದ ೮೯
೨೬. ರುಭೋದಯ —ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಮಸಳ ೯೦
೨೭. ಓ! ತಂದೆ —ಭುಜೇಂದ್ರ ಮಹೀಷವಾಡಿ ೯೨
೨೮. ಪ್ಯೋತಿ ನಂದಿಹೋಯಿತೇ ,, ೯೪
೨೯. ಗಾಂಧಿ ಕಿರಣ —ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳ ೯೬
೪೦. ವಿರ್ಮಮಾನ್ಯ! —ಬಿ. ಗಿ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ೯೯
೪೧. ಅಹಿಂಸೆ-ಗಾಂಧಿ —ಕವಿರುದ್ರ ೧೦೧
೪೨. ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ —ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣರೈ ೧೦೨
೪೩. ಅಮರಪ್ಯೋತಿ ಬಾಪೂಜಿ
—ಜಯದೇವಿತಾಯ ೯ ಗಾಡೆ ೧೦೪
೪೪. ಭಾಗ್ಯವದು ಬಯಲಾಯಿತೆ ?
—ಗಂಗಪ್ಪ ವಾಲಿ ೧೦೫
೪೫. ಗಾಂಧೀಜಿ —ವಿನಾಯಕ ೧೦೭
೪೬. ಮಹಾತ್ಮ —ವಿ. ಸಿ. ೧೧೦
೪೭. ಕೈ ಮುಗಿವ ಗಾಂಧಿ ,, ೧೧೨
೪೮. ಕಂಡದ್ದು ಮೂರು ಸಲ
—ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ೧೧೮

೪೯.	ಗಾಂಧಿ	—ತೀ. ನಂ. ಪ್ರೀತಂರಯ್ಯ	೧೨೩
೫೦.	ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತಾಮಹ	—ಬ. ಹೆ. ಪ್ರೀಧರ	೧೨೪
೫೧.	ಗಾಂಧೀಯವರ ದರ್ಶನ	—ಪ್ರೀನಿವಾಸ	೧೨೬
೫೨.	ಪಾಷ್ವ-ಪುಷ್ಪ	—ಈಶ್ವರ ಸಣಕಲ್ಲ	೧೨೯
೫೩.	ಅಭಯದೇವ ಗಾಂಧಿ	—ಗಾಂವಕರ ಸಣ್ಣಪ್ಪ	೧೩೧
೫೪.	ಕ್ರಿಯಾಸ್ಕೃತಿ	—ಬಿ. ಎ. ಸನದಿ	೧೩೫
೫೫.	ಜಯಮಾಲೆ	—ನಾಲ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯ	೧೩೯
೫೬.	ಸುಕರನಿವ	—ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ	೧೪೩
೫೭.	ಪೂರ್ಣಜೀವಿ	,,	೧೪೦
೫೮.	ಯೋಗಿತ್ಯಾಗಿ ಹಾ ವಿರಾಗಿ !	—ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮರ	೧೪೨

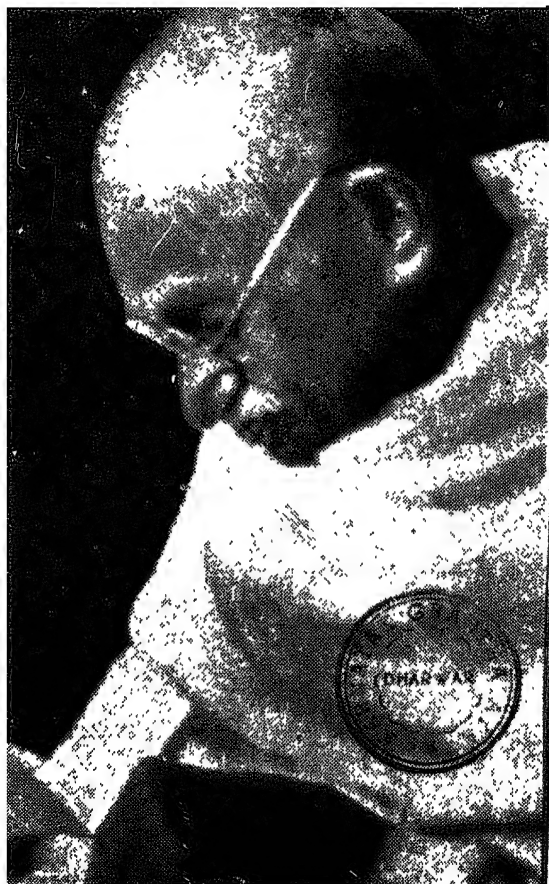
ಗಾಂಧಿ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ, ಧಾರವಾಡ

(೧೯೫೯-೬೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು)

೧. ಮಹಿಳೆಯರ.
೨. ಮಕ್ಕೆಯ ಜೀವನ
೩. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ
೪. ಸತ್ಯ
೫. ಸರ್ವೋದಯ
೬. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು
೭. ಬಾಬಿ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ
೮. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು
೯. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
೧೦. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
೧೧. ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಭಾರತ
೧೨. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ
೧೩. ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಶಾಕೂರ
೧೪. } ಬಾಪೂ ಕಾವ್ಯಾಂಜಲಿ
೧೫. }

ನಿವರಣೆಗಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ :

ರಾ. ಯು. ಧಾರವಾಡಕರ,
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ,
ಧಾರವಾಡ

ನಾಡನೇಸರ ಬಾಪು

ಕಾಳಶಕ್ತಿಯ ಕ್ರೂರ ದಾಳಿಗಾಹುತಿಯಾಗಿ
 ನಾಡನೇಸರ ಬಾಪು ಮುಳುಗುತ್ತಿರಲು
 ಹಾಸುಹಾಳು ಸುರಿಯಿತಯ್ಯ ಬುವಿಯ ಬಾಳೆಂಬುವುದು
 ಎದೆಯಾಳದಳಲು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು. ೧

ಸಿಡಿಗುಂಡಿಗೊಡೆದ ಕನ್ನಡಿಯಾದರೇನಂತೆ ?
 ನಾಡನೇಸರನಾತ್ಮವಮರವಹುದು.
 ಸಕ್ಷತ್ರಗಳ ಪುಂಜವಾಗುತ್ತಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತ
 ಬಾಳಿನೊಸಗೆಯ ಬಯಸಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು. ೨

ನಾಡನೇಸರನಿಂದ ಕದ್ದು ಕೊಂಡಿಹ ಬೆಳಕು
 ಬಂಡವಾಳದ ಥಳುಕಿನಾಟವೇನು !
 ಬಿಳಿಯ ಟೋಪಿಯ ಬಂಟಿ—ಭಂಡ ಬಾಳಿನ ನೆಂಟಿ—
 ಕಳ್ಳ ತಿಂಗಳನ ಚಿಲ್ಲಾಟವೇನು ! ೩

ಕತ್ತಲೆಯು ಗುಡಿಗಟ್ಟ ಬೆಳಕನೆಲ್ಲವ ಮೆಟ್ಟಿ
 ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಲೇನು ?
 ಮನುಜಮನ ಮುತ್ತಿರುವ ಮಂಕುತನದಾವರಣ
 ಹರಿದೊಗೆನ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಹುಟ್ಟಿದೇನು ? ೪

ಬಾಪೂ ಕಾವ್ಯಾಂಜಲಿ ೧

ಏನಾದರೇನಂತೆ ? ಎದೆಗೆಡುವುದೇಕಂತೆ ?

ಕತ್ತಲೆಗೆ ಬಹುದು ಕೊನೆಗಾಲ ತಾನು !

ಹೊಸದಿನದ ಹೊಸಬಾಳಿನಾಸೆಯನು ತಾಳುತ್ತಲಿ,

ಹುರುಪಿನಿಂ ಬರದಿರನು ಕ್ರಾಂತಿಭಾನು ! ೫

—ಎಂ. ಅಕಬರ ಅಲಿ.

ಏನೆಂಥ ಕಣ್ಣು !!

ಏನೆಂಥ ಕಣ್ಣು !
ಬರಿಗಣ್ಣು ಬಂಟಿರಿಗಲ್ಲ
ಬರುಗಣ್ಣು ತುಂಬಿರಿಗಲ್ಲ
' ಕಂಡವರಿಗಲ್ಲ
ಕಂಡವರಿಗಷ್ಟೆ '
—ಈ ಕಣ್ಣು !
ತಿಳಿಗಣ್ಣು !
ಒಳಗಣ್ಣು !!
ಏನೆಂಥ ಕಣ್ಣು !!

ಹೊಮ್ಮಿಸುತ ವಿಶ್ವವೀಣಾಗಾನ
ಮಂದ್ರ—ಮಂದ್ರ,
ಇರುಳ್ಗಡಲ ಒಡಲಿಂದ ಮೂಡಿ
ಬಂದಿತು ಅಣ್ಣ, ಈ ಕಣ್ಣು-ಚಂದ್ರ :
ತಾನಾಗಿ ರಾಮ-ಚಂದ್ರ !
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ರಾಮಚಂದ್ರ !
ಯಾರದೋ ಶಾಪಕ್ಕೆ
ಯಾವುದೋ ಪಾಪಕ್ಕೆ

ಎಂಥದೋ ತಾಸಕ್ಕೆ

ಕಲ್ಲಾಗಿ ಬಿದ್ದು

ನವೆ-ನವೆಯುತಿದ್ದಾ ಹೆಣ್ಣು

ಈ ಇವನ,

ಸತಿತೋದ್ಧಾರಕ ಮಹಾತ್ಮನ

ಮೆಲ್ಲಡಿಯ, ಮರುಜೀವನಿಯ

ಸೊಂಕಿಗೆ ಚೇತರಿಸಿ,

ಮೆಲ್ಲನೆಯ ಮೇಲೆದ್ದಳೈ

ತೆರೆದು ಕಣ್ಣು;—

ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನಾಗಿರುತ !

ಕೊರಡ ಕೊನರಾಗಿರುತ !

ಬರಡ ಹಯನಾಗಿರುತ !

*

+

*

+

ಎನೆಂಥ ಕಣ್ಣು !

ನೆಲ-ಮುಗಿಲು ಎವೆಯಾಗಿ

ತೆರೆದ ಅದ್ಭುತ ಕಣ್ಣು !!

ಭಾರತದ ಮಾನಸದಿ ಮಿಂದು

ಮೆಲೆಯಲು ಬಂದ ಹಂಸ ತಾನು,

ನಡೆ-ನುಡಿಯ ಬೆಳ್ಳಿಯನು ಬೆಳಬೆಳಗಿಸಿ

ಮನದ ಬಂಗಾರವನು ತೊಳತೊಳಗಿಸಿ

ಗಾಳಿ—ತೇರನ್ನೇರಿ

ಬೆಳಕು—ಲೋಕವ ಸಾರಿ

ನನ್ನಿ-ನೇಹದ ರೆಕ್ಕೆ ಜಗದಗಲ ಹರಹುತ್ತಿ

ನೀನು ನೆಪದೊಡೆಯನಲ್ಲ ತನ್ನೆತ್ತರೂ ಗುಣ
ಮೋಲೂ ಮೇಲಕ ನಿಲಿ,

ಮೂರ ಮೂರಕೆ ಎನಗಿ,

ಗೌರಿರಂಕರವಾಗಿ,

ಕೊನೆಯಲ್ಲ ಸಿಂಬಿತ್ತೈ. ಸಿಂಬಿತ್ತೈ,

ಈ ಯುಗದ. ಈ ಜಗದ,

ಜಳುಮನದೆ ಧ್ರುವತಾರೆಯಾಗಿ !

ಎನೆಂಥ ಕಣ್ಣು !

ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಕಣ್ಣು !!

ಈ ಯುಗದ, ಈ ಜಗದ

ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು !!

—ಶಿವಗಣ್ಣು !!

- -ಎಂ ಅಕಬರ ಅಲಿ

ಭಾರತದ ತಂದೆ ಗಾಂಧಿ

೧

ನಿನ್ನನರಿತು ನೋಡಲೂ ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ತಾಡಲೂ
ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಜನದ ಮನದ ವ್ಯಥೆಯನೆಲ್ಲ ತೋಡಲೂ
ಅಯ್ಯೋ, ನಾ ಅಸಾತ್ರ, ತಂದೆ:
ಬರಡುನೆಲದ ಬೀಜ ನಾನು,
ಮರದ ಫಲದ ವರದ ಕನಸು ಕಾಣುವಂಥ ದೀನನು,
ಶಕ್ತಿಹೀನ, ಭಕ್ತಿಹೀನ, ಮಹಾಮೌನನು.

ಅದರೇನೂ ಪುಣ್ಯಲೇಶದಿಂದ
ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಪಾದ
ತುಳಿದ ಕಾಲದೇಶದೊಳೇ *
ಬದುಕಿ ನಾ ಕೃತಾರ್ಥನು.

ಯಾವ ಬಿತ್ತೂ ನಾನು ಅದೇ
ಇದೇ ನೆಲದ ಬಸಿರಲಿ
ಬಾನೆತ್ತರ ಬೆಳೆವಂದವ,
ಅ ಚಂದವ, ಬಿಸವಂದವ
ನಿನ್ನೊಳಣ್ಣ ಕಂಡೆನು;
ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸುರಭೂಜವ-

ನಿಲ್ಲೆ ನೆಲದಿ ಕಂಡೆನು,
ಅಂತೆ ನಾನು ಧನ್ಯನು !

ಅದೂ ನಾನೆ ನನ್ನದೇನೆ
ಎಂದು ಮನಕೆ ತಂದೆನು;
ಒಂದೆ ನಿಮಿಷ ನಿನ್ನ ಗಾಢ
ಮಹಿಮೆಯಾಳಕೆಳಿದೆನು;
ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ
ಕರಕರಗಿದೆನಳಿದೆನು.

ಒಳಗಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡ ಹಾಗೆ
ಕರುಳು ಕೂಗಿ ಮೊರೆದ ಹಾಗೆ
ಗಿರಿಶಿಖರವು ಬೀಳಲು
ತಳದ ಪುಟ್ಟ ಕಲ್ಲು ಅಳಲಿ
ಮೊರೆಯುವಂತೆ ತೊರೆಯೊಳು
ಹಾಡಲೆಂದು ಬಂದೆ ತಂದೆ
ನನ್ನ ಸಣ್ಣ ನುಡಿಯೊಳು.

ಬಹುವಿಶಾಲ ಆಲದವೊಲು ಮೇಲೆ ಬಿಸಿಲ ಒಳಗೆಗೆ
ಒಡ್ಡಿ ನಿನ್ನ ವೈಯ ನಿನ್ನ ದಟ್ಟತಂಪು ನೆಳಲಿಗೆ
ಕರೆದೆಯೆಲ್ಲ ಮನುಕುಲವನು; ಕಲಕಲಗಳ ಮೇಳಕೂ
ತಂದೆ ನೀನು ತಂದೆಯೊಂದು ಶ್ರುತಿ ಶುದ್ಧಿಯ ಸೊಬಗನು.

ಬಾಪೂ ಕಾವ್ಯಾಂಜಲಿ

ಮೇಲು ಕೀಳು ಇಲ್ಲವಲ್ಲಿ; ಇಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಭೇದವು,
 ಜಾತಿಮತ ವಿರೋಧವೂ, ವಾದವೂ ವಿವಾದವು.
 ಸೋದರತೆಯ ಸಾಮಗಾನಲಹರಿ ಸಿನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ;
 ಸಮಭಾವದ ಸುಮಧುರಗತಿ ಬಾಳುಬಾಳನೆತ್ತಲು.
 ಸತ್ಯದ ವ್ರತ, ತ್ಯಾಗದ ಪಥ, ಜನಸೇವಾ ಶಪಥವು,
 ದಾಂತಿ, ದಾಂತಿ, ನಿಗ್ರಹ, ಧೃತಿ, ಜೀವದಯಾ ಯೋಗವು.

ಮೂಲಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ, ದೀನದಲಿತರಲ್ಲಿ ರಕ್ತ.
 ಭವದ ನೂರು ಎಳೆತ ಸೆಳೆತದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನೊಲು ವಿರಕ್ತ,
 ಜರೆದವನನು ಹರಸಬಲ್ಲ, ಇರಿದವನನು ಉಳಿಸಬಲ್ಲ
 ತಾನೆ ಸೆಂದು ತಾನೆ ನೊಂದು ಅರಿಯದೆಯನು ಅರಸಬಲ್ಲ,
 ನೀ ಮಹಾತ್ಮನು !

ಸತ್ತ ಜನವನೆತ್ತಿದಂಥ ಸಂಜೀವನ ಶಕ್ತಿ ನೀನು;
 ಉತ್ತು ಮನವನಲ್ಲಿ ಒಲವ ಬಿತ್ತಿದಮರ ದೀಪ್ತಿ ನೀನು;
 ಕಗ್ಗತ್ತಲ ವಾಳೆಯಮೊಳೆ ಬೆಳಕಿನ ಬಾವುಟವನು
 ಎರಿಸಿ ಹಾರಿಸಿದ ವೀರಧೀರ ವೇವದೀಪ ನೀನು;

ನಮ್ಮಂತೆಯೆ ಬಾಳಿಕೂಡ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯ ಗಿರಿಯ ಕೋಡ
 ಏರಿ ಸಂತೆ ನೀನು ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆ ಮೇಲಕೇರುತ,
 ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೂಡ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮನು,
 ತೊರೆಹರಿಯಿತು ಸಿನ್ನ ಹೃದಯ ತೊಳೆಯಲೆಂದು ನಮ್ಮನು,
 ತೋಳನೆರಡನೆತ್ತಿ ನೀನು ಮೊರೆದೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ;

“ಭರ್ತೃಹಿತಂ ಭವತಿ, ಕಾರ್ತೃ, ಶರಣಾಗತಿ ಭರ್ತೃಕ,
 ಬಹುಕೇಸುಪುರು ಕಲಿತು ಬಹುಕೆ
 ಎದೆ ಎದೆಯೊಳು ಒಲವ ಬೆದಕೆ;
 ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಸಿಮ್ಮ ನಡುವೆ ಸಣ್ಣ ಗೋಡೆಯ,
 ಕಿತ್ತೊಗೆಯಿರಿ ನುನುಪುತ್ರರೆ, ಸಿಮ್ಮನಖನ, ದಾಡೆಯ;
 ಹಡಿದು ನಡೆಯಿರಣ್ಣ ಸೀವು ಸೋದರತೆಯ ಹಾದಿಯ.”—
 ಎಂದೆ ಸೀನು; ಅಂತೆ ನಡೆದ; ನಡೆಯು ನುಡಿಯ ಮೀರಿತು;
 ನಮ್ಮ ಕಣಸು ಹಾಳೆಗಳಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸೇರಿತು.

ನಿನ್ನ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದರು, ನಿನಗೆ ನನೋನಮ ಎಂದರು,
 ನಿನ್ನ ಹೊಗಳಿ ಪಾಡಿದರು, ದಣ್ಣು ಕಾಯಿ ತಂದರು;
 ನಿನ್ನ ವಧವ ಮರೆತು ನಿನ್ನ ಪದಕೆ ಬಿದ್ದ ಅಂಥರು
 ನಿನಗೆ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ತಾವು ಬಚ್ಚಲಲ್ಲಿ ನಿಂದರು.

—ಅಮೃತ ಬಂದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ
 ವಿಷವನರಸಿ ಹೊರಟರಯ್ಯೊ ಈ ಮತಾಂಧರು.
 ನೀ ಹರಡಿದ ಹಿರಿಬೆಳಕನು ನುಂಗುತಿರಲು ಕತ್ತಲು,
 ದ್ವೇಷಾಗ್ನಿಯು ದಳ್ಳಿಸುತ್ತಿರೆ, ಕೊಲೆಸುಲಿಗೆಯು ಸುತ್ತಲೂ,
 ನೊಂದೆ ಸೀನು; ನಿನ್ನದಗ್ರ ಚೇತನವೂ ಅದುರಿತು.
 ಜಗವನೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿದಂಥ ನಿನ್ನಾತ್ಮವು ಮುದುರಿತು;
 ನೀನೆತ್ತಿದ ಒಲವಿನ ಗುಡಿ ನೆಲಕೆ ಕುಸಿಯ ತೊಡಗಿತು;
 ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೇರು ಕೂಡ ಸಡಿಲಿತು;
 ಸರಲೋಕದ ಶುಭದ ನೌಕೆ ಕೆಳಬಂಡಿಗೆ ಬಡಿಯಿತು.

ಬರಸಿಡಿಲಂತೆರಗಿತು ಹಾ ! ಕೊಬೆಗಡುಕನ ಕೈ :
ಜರಾಜೀರ್ಣ, ತ್ಯಾಗಶೀರ್ಣ ಎಲುಬುಗೂಡು ಮೈ-

ಬಿತ್ತು ಕೆಳಗೆ, ಬಿದ್ದಹಾಗೆ
ನ್ಯಾಯಸತ್ಯದಯಾಧರ್ಮದೊಂದೆ ಆಧಾರವು;
ನಮ್ಮತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು
ನಮ್ಮ ಪಾಪ ಭಾರವು !

ಹಾ ರಾಮಾ ! ಎಂಬಾ ಮಡಿ
ನುಡಿಯೆರಡರ ರೆಕ್ಕೆ ಜೋಡಿ
ಬಡಿಯಿತೊಮ್ಮೆ, ಬಳಿಕ ಮೊನ;
ತಲೆಬಾಗಿತು, ಕೈ ಮುಗಿಯಿತು;
ಬಳಿಕ ಮೊನ, ಮೊನ !
ಹಾರಿತಯ್ಯೊ, ತಂದೆ, ನಿನ್ನ
ಜೀವ ವೈನತೀಯವು,
ನಿನ್ನ ನಿರಿದ ನಮಗಂಟಿತು
ಮಾಯದಂಥ ಗಾಯವು !

ನಂಬಲೆಂತು, ನಂಬಲೆಂತು, ಇಂಥ ಘೋರವಾರ್ತೆಯ ?
ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಜನದ ಶೋಕವಾಣಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ
ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಮೊರೆದರೆ,
ನಂಬಲೆಂತು ನಮ್ಮ ತಂದೆ, ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಜನದ ತಂದೆ
ಇನ್ನು ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ,

ನಾಡಿನೆಲ್ಲ ಕಡೆಯು ನಿನ್ನ ನಡೆಯ ಕಂಪು ನುಡಿಯ ಇಂಪು
 ತುಂಬಿರೆ,
 ನಾಡುನಾಡೆ ಭೂಮಿತಾಯಿಯಂಥ ನಿನ್ನ ಮರೆತು ಕೂಡ
 ಒಳಗೊಳಗೇ ನಂಬಿರೆ,
 ನಮ್ಮ ಮತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬಾಳರೀತಿಗೆಲ್ಲ
 ನೀನೆ ನಿಕಷದಂತಿರೆ,
 ಸೋತ ಜನಕು, ಭೀತ ಜನಕು, ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟ ದೀನ ಜನಕು,
 ಆರ್ತರಿಗು, ಅನಾಥರಿಗೂ ನೀನೆ ತ್ರಾಣನಂತಿರೆ,
 ಭಾರತವೇ ನೀನು ನೀನೆ ಭಾರತದಂತಾಗಿರೆ,
 ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನೀನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಎಂದರೆ,
 ನಂಬಲೆಂತು, ಹೇಳು ತಂವೆ, ಇಂಥ ಘೋರ ವಾರ್ತೆಯ ?

ಇಂಥ ಅಳಲನುಲಿಯಬಲ್ಲ
 ಬಾಯಿಯೆಲ್ಲಿದೆ ?
 ಜೀವರತ್ನ ಕಳೆದ ಬಳಕೆ
 ಬಾಳೋಳೇನಿದೆ ?
 ಕಂಬನಿಗೂ ನಿಡುಸುಯ್ಲುಗು
 ಉಪವಾಸಕು ವನವಾಸಕು
 ತೀರದಂಥ ಕಷ್ಟವು;
 ಸರ ಲೋಕದ ತಳಸಾಯನೆ
 ಸಡಿಲಿದಂಥ ನಷ್ಟವು;
 ಯುಗಯುಗಗಳೆ ಕಳೆಕಳೆದರು
 ಸನೆಯದಿಂಥ ವಾಸವು,

ನನನವೆದರು ಕಳೆಯದಯ್ಯೊ
ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ತಾಪವು !

ಇಂದು ದೇಶದೇಶ ಶೂನ್ಯ. ಶೂನ್ಯವೆಲ್ಲ ಹೃದಯವು,
ಇಂದು ವೀರಧೀರ ಮುಖವು ಕೂಡ ನೋಡು ಸಭಯವು.
ಅಮೃತವಿಂಗಿ ಹೋಯ್ತು, ಇನ್ನು ವಿಷದಾಳಿಕೆ ಸುಲಭವು,
ಕರ್ಣಧಾರನಿಲ್ಲವಿನ್ನು, ಬಾಳದೋಣಿ ಅಲೆವುದು,
ತೆರೆತೆರೆಯೂ ಮಸಗಿ ಮಸಗಿ ಇನ್ನು ಅದನು ನೋಣೆವುದು !
ಕಂಡ ಕಣಸು ಕೊನೆಗಂಡಿತು, ಜ್ವಲನದಾಸೆಹಿಂಗಿತು,
ಹೊಂಡದಲ್ಲೆ ಭುಡಬಾಳು, ಮುಗಿಲಿನಾಸೆ ಮುಗಿಯಿತು.
ಕಾಣದೂರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತಿದ್ದ ದೀಪವು
ಅರಿಹೋಯ್ತು; ಇನ್ನು ಕತ್ತಲಲ್ಲೆ ಚಿರವಿಲಾಸವು.
ಅಳಿದರೇನು, ಉಳಿದರೇನು ನಮ್ಮಂಥ ಕನಿಷ್ಠರು ?—
ನರಲೋಕದ ನತದೃಷ್ಟರು, ಶ್ರೇಯಃಪಥಭ್ರಷ್ಟರು ?
ನೀನು—ಎಲ್ಲೊ ಒಮ್ಮೆ ನೆಲದ ತಪದ ಪುಣ್ಯಪಾಕಕೆ
ಮೊಳೆತು ಬರುವ ದೇವಬೀಜ; ಯುಗಯುಗಗಳ ಶೋಕಕೆ
ಬರುವ ಶಾಂತಿ ತೇಜ; ಬುದ್ಧ ಕ್ರಿಸ್ತ ರತ್ನ ಮಾಲೆಗೆ
ಸೇರಿದಂಥ ರತ್ನ ರಾಜ; ಇನ್ನು ಇಂಥದೆಲ್ಲಿದೆ,
ನಮ್ಮ ತಂದೆ, ನಮ್ಮ ಗಾಂಧಿ, ನಮ್ಮ ಬಂಧುವಲ್ಲದೆ ?

ಹೋದನವನು ದೂರದೂರ; ಮೂಲಕಾಂತಿಯೊಡಲಿ
ಕರಗಿ ಹೋದ; ಅರಗಿ ಹೋದ ಹಿರಿಬೆಳಕಿನ ಕಡಲಲಿ;
ನಾವು ಇಲ್ಲನಾಥರಾಗಿ ಅತ್ತು ಕೂಗಿ ಕರೆದರೂ

ಬಾರನವನು; ಅವನ ದಯೆಯ ನಗೆಯು ಇನ್ನು ಹೊಳೆಯದು;
 ಅವನ ಸೂಜಿಗಲ್ಲು ಬಾಳು ನಮ್ಮನಿನ್ನು ಸೆಳೆಯದು;
 ಅವನ ನುಡಿಯ ವೇದಘೋಷ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಗಡು;
 ಇನ್ನು ಅವನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಬೆಳಗದು;
 ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಮಗುವೆ ಆಗಿ, ದೀನರಲ್ಲಿ ದೀನನಾಗಿ
 ಎಲ್ಲ ಜನಕು ಸತ್ವಶಾಂತಿ ಸಾಂತ್ವನದ ನಿಧಾನವಾಗಿ
 ಹೋದನಯ್ಯೋ, ಬಾರನಿನ್ನು ಆ ಆಚಾತಶತ್ರುವು,
 ನಮ್ಮ ತಾಯಿ, ನಮ್ಮ ತಂದೆ, ನಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗವು !

ಆದರಿನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಹುದು ಅವನ ಜೀವಸಾರವು;
 ಮೊರೆಯುತ್ತಿಹುದು ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ದಸಿ ಉದಾರವು;
 ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆ ಮೂಡಿದಂಥ ಅವನ ಬಾಳ ದಾರಿಯು;
 ಮೆಟ್ಟು ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಅವನು ಏರಿದಂಥ ಶಿಖರಿಯು;
 ನಾಡ ಮೂಲೆಮೂಲೆಯಲ್ಲು ಅವನ ಮೇಲುಪಂತಿಯು;
 ಬೆಳಗುತ್ತಲಿದೆ ಮನನುನದಲಿ ಅವನ ದೇವಕಾಂತಿಯು.

ಏಳುವವರೆ ಏಳಿ; ಎದ್ದು ಹಿಡಿಯಿರವನ ಪಥವನು,
 ಬಾಳುವವರೆ, ಏದ್ದು ಬಾಳಿ ಅವನ ವೀರವ್ರತವನು
 ಏರುವವರೆ, ಏರಿ ಅವನು ಏರಿದಂಥ ರಥವನು
 ಮುಟ್ಟುವವರೆ, ಮುಟ್ಟಿ ಅವನು ತೋರಿದಂಥ ಗುರಿಯನು
 ಪಡೆಯುವವರೆ, ಪಡೆಯಿರವನ ಆತ್ಮದಮರಸಿರಿಯನು,

ಅವನ ದಾರಿಯೊಂದೆ ದಾರಿ; ಉಳಿದುದೆಲ್ಲ ಹಳುವವು;
 ಅವನ ಗುರಿಯೆ ಗುರಿಯು, ಉಳಿದುದೆಲ್ಲ ವಿಫಲ ಚಪಲವು !

—ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ

— ಪಲ್ಲವಿ —

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ!
ಸಮತಿಗಾಗಿ ಬಾಕ್ವಿಯನೆ ಬೇಳ್ತ ನವವಿರಾಗಿ!

೧

ಕತ್ತಲಲಿಯು ಗುರಿಯ ದಾರಿ ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನದೊ,
ತತ್ತ್ವಮಾತೆಯಶ್ರುತ ರವ ಕೇಳ್ವ ಕಿವಿಯು ನಿನ್ನದೊ,
ವಿಗಡ ರಜದೊಳಿದ್ದು ಸೊವಡು ತಗಲದ ಮನ ನಿನ್ನದೊ,
ಜಗದ ಸೌಖ್ಯಕೆಂದೆ ಬೆರಳನೆಣೆವ ಬುದ್ಧಿ ನಿನ್ನದೊ....

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ

ನಿನ್ನ ಉಸಿರದೊಂದೊಂದೂ ಜಡಕೆ ಜೀವವಿತ್ತಿತೋ,
ನಿನ್ನ ಧಮನಿಮಿಡಿತವಹಹ ಚೈತನ್ಯವ ಬಿತ್ತಿತೋ,
ನಿನ್ನ ವಾಣಿ ದಿಗ್‌ದೇಶಕೆ ನನ್ನಿಯ ನೆಲೆ ತಿಳುಹಿತೋ,
ನಿನ್ನ ಗೆಯ್ಮೆ ಸಾವ ಜೀವಜಂಗುಳಿಯನ್ನು ಕುಹಿತೋ!...

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ!

೩

ವೈತ್ರಿಯಿಂದೆ ಶತ್ರುಗಳನು ಸೋಲಿಸಿರುವ ವೀರ,
ಮೃತ್ಯುವನೂ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಧೀರ,
ನಿನ್ನ ನೌಕೆ ಸಂಬಿರನು ತಲ್ಪಿಸಿತ್ಯೆ ತೀರ—
ನೀನು ನಡೆದ ದಾರಿಯದೇ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಸಾರ....

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ!

೪

ಬಲುಮೆ-ನೋಸಗಳನು ಹಣೆಯೆ ಕಲಹಗೈದೆ ರಾಜ !
ಕಲಿಸಿದೆ ಜೀವನವ ಜಿಲ್ಲುಗೊಳಿಸ ಕಲೆಯನೋಜ !
ಸಿಲಿಸಿದೆ ನಾಡಿಗರ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ದಿವ್ಯತೇಜ—
ಸಲಿಪುದೆಂತು ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಾಜ !....

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ!

*

*

*

*

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ,
ಸಮತೆಗಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವ ತೆತ್ತ ಮಹಾತ್ಮಾಗಿ !

—ಅನಂದಕಂದ

ಮಹಾತ್ಮರ ಚಿತಾಭಸ್ಮ ವಿತರಣ

ಯುಗದ ಆತ್ಮನು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ
ಭಸ್ಮ ವಿತರಣವಾಗಲಿ !

ಜಗದ ಜೀವನದಂತರಂಗದ
ಗಂಗೆಯಲಿ ನೆರೆ ಬೆರೆಯಲಿ !

೧

ಕ್ರಾಂತಿಯಲಿ ಕ್ರೌರ್ಯದಲಿ ಕೊಲೆಯಲಿ
ಕಲಕವಾಗಿಹ ಜೀವನ,

ಶಾಂತಿದೂತನ ಚಿತೆಯ ಭಸ್ಮದಿ
ಆಗಿ ಹೋಗಲಿ ಪಾವನ !

ನೋಡಿ ! ಜಮುನೆಯ ಜಲತರಂಗದಿ
ತೇಲಿ ತೇಲಿ ಬರುತಿದೆ !

ಅನುರ ಗಂಗೆಯ ವಿನುಲ ತುಂಗೆಯ
ಕೊರಳು ತುಂಬಿ ಬರುತಿದೆ !

೨

ವಗ್ಧವಾಗಿಹ ಚಿತೆಯ ಜ್ಯೋತಿಯೆ
ಜಗಕೆ ದೀಪ್ತಿಯ ನೆತ್ತಿದೆ !

ಭಗ್ನವಾಗಿಹ ಜಗದ ಹೃದಯದಿ
 ಮಿಂಚುಮಾಲೆಯ ಹೆತ್ತಿದೆ !
 ಅಂದು ಜಮುನೆಯ ಅಂತರಂಗದಿ
 ಬೆಂಕಿ ಬುಗ್ಗೆಯ ಹೊತ್ತಿದೆ !
 ಇಂದು ನಾಳೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಮೋನದಿ
 ಶಾಂತಿಯ ಮರಹೊಕ್ಕಿದೆ !

೩

ಜಾತಿ ಜಾತಿಯ ಕೋತಿಗಳ ಘನ,
 ಘೋರ ಜೀವನ ರಂಗದಿ
 ಬಲಿಯಾದ ಭಾರತ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ
 ಜೀವಿಗಳ ತನು ಭಂಗದಿ
 ನೀಲ ವರ್ಣದ ಜಲಧಿ ಕೆರಳಿ,
 ರಕ್ತರಂಜಿತವಾಗಿದೆ !
 ಭಾಗ್ಯದೇವನ ಭಸ್ಮವಿತರಣ —
 ದಿಂದ ಕೊಳೆ ತಿಳಿಯಾಗದೆ !

೪

ಧರೆಯ ಮನ್ವಂತರದ ತವಸಿನ
 ಬಯಕೆ ಹಣ್ಣಿಸಿದಂತೆನೆ
 ಕಾರಣಿಕ ಸೀಮಾ ಪುರುಷನೆ ನವ
 ನವ್ಯ ವಿಶ್ವದ ಜನಕನೆ !

ಸೇವೆಯಲಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಮಾಗಿ
ಮಧುರನಾಗಿಹ ಯೋಗಿಯೆ
ತವ ವಿಯೋಗದಿ, ನಾಡ ಕಣ್ಣಲಿ
ಕಡಲುಗಳು ಬರಿದಾಗಿವೆ !

೫

ಶಾಂತಿ ಸತ್ಯಗಳಮರ ತತ್ವದಿ
ಗೌರಿ ಶಂಕರದಂತೆಯೆ,
ನಿಂತ ನಿಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಿದ
ತಿಂಗಳಿನ ನವ ಕಾಂತಿಯೆ !
ಗೂಢ ಪಕ್ಷಿಯ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯದಿ
ಜೀವ ಪಕ್ಷಿಯು ಹಾರಿತೆ !
ನಮ್ಮ ನೇಹದ ಕರುಳ ಕವಚವು
ನಿನಗೆ ರಕ್ಷೆಯ ತೋರಿತೆ !

೬

ನಿನ್ನ ಭಸ್ಮದ ಅಣುವಿನಾಳದಿ
ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ಹುದುಗಿವೆ !
ನನ್ನಿ ಸಾಹಸದಮರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ
ಸ್ವರ್ಗದ ಕನಸಿದೆ !

ಒಂದೆ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ—
ಅಮರ ಜೀವದ ಕೆಚ್ಚಿದೆ!

ಹಿಂದಮಾತೆಯ ಅವೃತ ಪುತ್ರನ
ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮದ ನೆಚ್ಚಿದೆ!

—ಎಸ್. ಡಿ. ಇಂಚಲ

ಗಾಂಧೀಜಿ

೧

ಎರಡೂವರೆ ಶತಮಾನಕೆ
ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಯಜಮಾನಿಕೆ
ದುರ್ದೈವಿಗಳ ದಿನಮಾನಕೆ
ಉಸಿರಾಡಿಸಲನುಮಾನಿಕೆ
ಈ ದೇಶದ ಸಂತಾನಕೆ
ಉಸಿರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ
ಹೆಸರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

೨

ಪರದಾಸ್ಯದ ನೊಗಭಾರಕೆ
ಕುತ್ತಿಗೆಯುರುಲಿನ ಹಾರಕೆ
ಅರೆಮರಣದ ಸಂಸಾರಕೆ
ಬೇಸತ್ತವರೆಡೆಯಾರಿಕೆ
ಈ ದೇಶದೊಳೆಡೆಯಾರಿಕೆ
ಉಸಿರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ
ಹೆಸರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

೩

ಒಡಲಾರಿದವು ಒಳಗೊಳಗೆ
ತಲೆಕುಸಿದವು ಕೆಳಕೆಳಗೆ
ದುಃಖೋದಯ ದಿನಬೆಳಗೆ
ಹೊಲೆಬಾಳಿನ ವಿಷಗಳಿಗೆ
ದೇಶದ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ
ಉಸಿರೇ ಬರಲಿಲ್ಲ
ಹೆಸರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

೪

ಹಿಮವಲಯದ ಪುಷ್ಪಾಚಲ
ಋಷಿತರ್ಪಣ ಗಂಗಾಜಲ
—ನೈವೆತ್ತಿತು ನಮ್ಮೀನಲ
ಮಾನವ ಬಲಿದಾನದ ಫಲ
ತಲೆಯೆತ್ತಿತು ಭಾರತಕುಲ
ಅವ್ಯತರಾಳಾಳ್ಗೆ
ನೆಲ ಮಂಗಳ ಬಾಳ್ಗೆ.

೫

ಹಗೆತನಗಳ ಹೊಗೆ ಹಾರಿಸಿ
ನೊಂದವರೆದೆಯುರಿ ಆರಿಸಿ
ದೇಶದ ಕಣ್ಣೀರೊರಿಸಿ
ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಕೈಗಿರಿಸಿ

ಬೀಳಿ. ಇಂಡರು ಪಡೆವೆರಿಸಿ
ಅವ್ವ ತರಾಳಾಳ್ಗೆ
ನೆಲಮಂಗಳ ಬಾಳ್ಗೆ.

೭

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾರ್ಪಣ
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಬಲಿತರ್ಪಣ
ನಾಡಿನ ನೆಲ ಸಮರಾಂಗಣ
ಕಡಿದೊಗೆದೆವು ದಾಸ್ಯದ ಋಣ
ತೊಟ್ಟವು ಎದೆಯೊಲವಿನಪಣ
ಅವ್ವ ತರಾಳಾಳ್ಗೆ
ನೆಲಮಂಗಳ ಬಾಳ್ಗೆ.

೭

ಹೇ ಭಾರತ ಪುಣ್ಯವ್ರತ !
ಧೀಶಕ್ತಿಯ ದೇವವ್ರತ !
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸತ್ಯವ್ರತ
ಗಾಂಧೀಜೀ ಗೆಲ್ಲೆ !
ಬರಬಾರದ್ದೇ ಬಂದಿತು !
ಸೆರೆಬಿಡಿಸಿದ ಕೈ ಕೊಂದಿತು !
ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಋಣ ಸಂದಿತು
ನೆಲ ಮಂಗಳ ಬಾಳ್ಗೆ !

—ಎಸ್. ಆರ್. ಎಕ್ಕುಂಡಿ.

ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

ಮರಣ ?

ಅದ್ಭುತವು ಅದ್ಭುತವು ವಿಶ್ವಕದ್ಭುತವು
ಸತ್ಯಶರಣನ ಸಂದ ಮರಣದದ್ಭುತವು
ಮಣಿಹ ಸಂದಿತು; ದೇಹ ಕಳೆಗೆ ಇಟ್ಟು;
ಧೈಯವನೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು.
ಎಂಥ ನಗು ! ಎಂಥ ಮಗು ! ಎಂಥ ಮನುಜ !
ನಮ್ಮಂತೆ ಕಂಡರೂ ದೇವತನುಜ.
ಗಾಂಧಿಯೆಂಬುದು ಹೆಸರೆ ? ಮುಖ್ತಿನಾಕ್ಷತಿಯ ?
ಗಾಂಧಿಯೆಂಬುದು ಸಿಖರ ದಿವ್ಯ ಕೃತಿಯ !
ಕಡ್ಡಿಯಲುಗದು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಿನಿಂದ
ಗುಡ್ಡ ಉರುಳಿತೇನು ಗುಂಡಿನಿಂದ ?

—ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ

ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

ಏಂಸೆ ಕೊನೆಗೊಂಸೆಯನ್ನು ಗುಂಡುಹಾಕಿ ಕೊಂದಿತೋ ?
ತನ್ನ ಕೊಲೆಯ ಕೊನೆಗಾಣಿಸೆ ಇವಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿತೋ ?
'ಅಯ್ಯೋ ಇವನು ಅಮರ, ನಾನೆ ತಾನೆ ಸತ್ತೆ' ಎಂದಿತೋ—
'ನಾನೆ ಸತ್ತೆ' ಎಂದಿತೋ ?

ಗಾಂಧಿವೇಹ ಸುಟ್ಟ ಬೆಳಕು ಜಗದ ತಮವ ಕಳೆದಿದೆ,
ಗಾಂಧಿ ಹೋದರಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಾನ ತುಂಬಿ ಉಳಿದಿದೆ,
ಗಾಂಧಿಗಂಧ ದಿಗ್—ದಿಗಂತ ಕೀರ್ತಿರೂಪ ತಳೆದಿದೆ—
ಕೀರ್ತಿರೂಪ ತಳೆದಿದೆ !

ತೀರ್ಥಗಳ ವವಿತ್ರ ಮಾಡಿದಂಥ ತೀರ್ಥರೂಪನು
ಯಜ್ಞವಾದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತಾ ಸುಖಸ್ವರೂಪನು
ಸೋಲನೆಲ್ಲ ಗೆಲವುಗೊಳಿಸಿ ಮುಕ್ತನಾದ ಭೂಪನು—
ಮುಕ್ತನಾದ ಭೂಪನು.

ಬತ್ತಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದರೇನು ಬೆಳಕು ನಂದಿತೆಂಬರೆ ?
ಹಾಕಿ ಬತ್ತಿ ದೀವನೆತ್ತಿ ಇರುವ ಜ್ಯೋತಿ ಕಾಂಬರೆ !
ಎಣ್ಣೆ ತೀರಿತನ್ನಬೇಡಿ ಬೇರೆ ನೇಹ ತುಂಬರೆ—
ಬೇರೆ ನೇಹ ತುಂಬರೆ ?

ಹಿಂಸೆ ಕೊನೆಗೊಂಸೆಯನ್ನು ಗುರುತುಹಾಕಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ :
 ತನ್ನ ಕೊಲೆಯ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ಇವಗೆ ಶರಣು ಬಿಡುತ್ತದೆ .”

— ಅಂಬಿಕಾತನಂಕವಲ್ಲ

ಜಯ ಜಯಾ ಗಾಂಧಿ ಮೋಹನಾ

ಜಯ ಜಯಾ ಗಾಂಧಿ ಮೋಹನಾ
ರಾಷ್ಟ್ರದೋಹನಾ
ಸತ್ಯ ಶರಣಾ—ಸತ್ಯ ಶರಣಾ

ಕಾದಿದಿರಿ ಶಾಂತಿಗೆ ಅಂತು
ಅಂತನಟ ಬಂತು
ಭೀಷ್ಮ ಮರಣಾ—ಭೀಷ್ಮ ಮರಣಾ

ಅಸರಂತ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನಾ
ಒಂದೆ ಸಮ ರಣಾ
ಆತು ಕೊನಿಗೂ—ಆತು ಕೊನಿಗೂ

ಸೀಳಿದಿರಿ ಸಾವಿನ ತಲೀ
ಕೊಟ್ಟಿರಿ ಬಲೀ
ಕೀರ್ತಿಶನಿಗೂ—ಕೀರ್ತಿಶನಿಗೂ

ಒಡದರ ನಿಮ್ಮ ಒಡಲೋ
ಬಂತು ಸಿಡಿಲು
ರಣಬೊಬ್ಬ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೋ
ಏನು ಕುಸುರು

ಮಿಡಿದಿತ್ತು ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿ
ಮುಗಿಲಿನ ತಂತಿ

ಬಯಲಾತು ಮಾತಿನ ಭ್ರಾಂತಿ
ತಣ್ಣಿಸಿತು ಶಾಂತಿ

ಊದ್ಯದ ಕಾಳಿಯ ಕ್ರಾಂತಿ
—ಮಾನವೋತ್ಕ್ರಾಂತಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೂತ ಜಯ ಜಯಾ
ಜಾತ ನಿರ್ಭಯಾ
ರಾಷ್ಟ್ರಹವನಾ—ರಾಷ್ಟ್ರಹವನಾ

ಕವಿಹೃದಯ ಜಾತ ಪ್ರೇರಣಾ
ಪ್ರೇಮಕಾರಣಾ
ಇಗೋ ಕವನಾ—ಇಗೋ ಕವನಾ

ಕರ್ನಾಟ ದೇಶದ ಜನಾ
ಕನ್ನಡಿಸಿತು ಮನಾ
ಹಾಡಿತ್ತು ಕವಿಗಣಾ

*

*

*

*

ನೆನಸೇವು ನಿಮ್ಮ ಆ ನಗಿ
ಒಳಗ ಇಲ್ಲ ಧಗಿ
ಬರೇ ಬೆಳಕು—ಬರೇ ಬೆಳಕು

ನಿಂನೂತು ಮಿಂಚಿನೆಗ ಗೆರೆ
ಎಲ್ಲಿ ಸರಿಯೊರಿ
ಇಲ್ಲಿ ಅಳಕು—ಇಲ್ಲಿ ಅಳಕು

ಸಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ—ಕಿರಿಬೆಳ್ಳಿನಾ ಸೆಲೆ
ಹಿಗ್ಗಿಧಾಂಗ ಹೊಳೆ
ಮುಂದ ಹರವು—ಮುಂದ ಹರವು

ಸಿಮ್ ಹೃದಯದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ವಾಪ
ಶುದ್ಧ ನಿರ್ಲೇಪ
ಸದಾ ತೆರವೋ—ಸದಾ ತೆರವು

ಸಿಮ ಚರಿತವಾಯ್ತು ಕರ್ಣ
ಧರ್ಮನ ಗತೀ
ಸಿಮ್ಮೋಲುನಿಗಿಲ್ಲವೋ ನೆಲೆ
ಎಲ್ಲಿಯೆ ಬೆಲೆ

ವೈರಿಯನು ಕೂಡ ಒಳಗೊಂಡು
ವೇಮನ ಕಂಡು

ಅಬಲೆಯರ ಬಾಲಕರ ಹಿಂಡು
ಮಾಡಿವಿರಿ ದಂಡು

ಮುರಿದಿರಿ ಭೇದದ ಸಂದು
ವಿಶ್ವದ ಬಂಧು

ನಿಮೆ ಸೂಲಿಗೂ ಕೊನಿಗೂ ಜಯಾ
ಯಾರಿಗಿಜೆ ಭಯಾ
ನಿತ್ಯಕರುಣಾ—ನಿತ್ಯಕರುಣಾ

ನೀವಿಟ್ಟು ಒಂದೊಂದೆ ಅಡಿ
ಮುಕ್ತಿಯ ಗಡಿ
ಬಂಧಹರಣಾ—ಬಂಧಹರಣಾ

ರಾಮನುನುಡುಗ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಾ
ಅದೇ ನಿಂ ಸೇಮಾ
ಕೊನೀನೊಡಲು — ಕೊನೀನೊಡಲು

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನರವರ ರೀತಿ
ನೀರೆ ಬೀರೆ ಪ್ರೀತಿ
ನಿನ್ನ ನೋಡು — ನಿನ್ನ ನೋಡಲು

ಬಹುಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸುರಾಷ್ಟ್ರ
ಮೋಸದ ಕೂಡ ವ್ಯಾಜ್ಯ
ನುಡು ದಾಳಿ — ನುಡು ದಾಳಿ

ನಿಂ ಚಛಾಯೆ ಮಾಡುವ ನೀತಿ
ಅಸಲ ನಿರ್ಭೀತಿ
ಹೇಳಿಕೇಳಿ—ಹೇಳಿಕೇಳಿ

ಭಲಬಲ ಇದ್ದು ಧೀರಾಂ
ಎಂಥ ಶೂರಾಂ

ಅಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಾ ವೀರಾ
ಪುಟ್ಟ ಪೂರಾ

ನಿಂ ಸ್ಮರಣ ಸ್ಮರಾಜ್ಯದ ಹೆರಣಾ-
ದೀನ ಉದ್ಧರಣಾ

ನಿಂ ಚರಣ ದಾಸ್ಯ ಸಂತರಣಾ-
ದೃಷ್ಟಿ ವಿಸ್ತರಣಾ

ಸುತ್ತಿರಲು ತಿಮಿರದಾವರಣಾ-
ಆಲೆಯ ಕಿರಣಾ

ವರುವರುಷದ ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ
ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಧನ
ಉಪ್ಪಿನ ರಿಣಾ—ಉಪ್ಪಿನ ರಿಣಾ

ತಿರಗತದ ನೂಲಿನ ರಾಟೆ
ಕವನ ಹೊಸ ಧಾಟೆ
ಕೇಳು ಸುಗುಣಾ—ಕೇಳು ಸುಗುಣಾ

ಸಿಂಗುಣ ಆಕಾಶದ ಚುಕ್ಕೆ
ಪಡೆಧಾಂಗ ರೆಕ್ಕೆ
ಕುಣಿತಾನ ಮುಂದ-ಕುಣಿತಾನ ಮುಂದ

ಅಂಬಿಕಾತನಯನ ಬಂಧ
ಸಮುದ್ರದ ಅಂದ
ಭಾವ ಭವನಾ-ಭಾವ ಭವನಾ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಜೇತ ಜಯಜಯಾ
ಹುಟ್ಟಾ ನಿರ್ಭಯಾ
ದೇವಹವನಾ-ದೇವಹವನಾ

ಕವಿಹೃದಯ ದೀಪ್ತ ಭಾವನಾ
ಪ್ರೇಮ ಜೀವನಾ
ಕರುಣ-ಕವನಾ-ಸ್ಫುರಣಕವನಾ.

— ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ

ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ

ತಿಳಿ ನೀಲದಲ್ಲಿ ತಾ ನೀಲವಾಗಿ ಅವ ಹೋದ ದೂರ ದೂರ
ಬೆಳಗಿಹುದು ಇಲ್ಲಿ ಅವ ಬಿಚ್ಚು ಬೆಳಕು; ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಏಕೆ ಬಾರ ?
ಅಂದು ಸಂಜೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದೇವಮಂದಿರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಅಜಿ ಈಜಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಲಿ ವೈಯ ಭಾರ ಜಿಲ್ಲಿ
ಜಗದ ಕರುಣೆ ನಡೆನಂತೆ ನಡೆದು ಮಂದಿರದ ಪೀಠವೇರಿ
ನಿಂದಲಿಲ್ಲ - ಜಡವಾದ ಜೀವವೊಂದಾಯ್ತು ದೇವನಲ್ಲಿ

ಎಸೆದ ಗುಂಡಗೂ ಕೂಸಿದ ದೇಹದಲಿ ವಿರುಬ ರಕ್ತ ಚಿಲ್ಲಿ
ಮೀಯಿಸಿತ್ತು ಈ ಜಗದ ಮನವನೇ ಮೂಕಿ ಜಲಧಿರುಲ್ಲಿ
ಮುಗಿದ ಕೈಯು ಮುಗಿದಂತೆ ಇತ್ತು: ನೆಲಿಸಿತ್ತು
ಕ್ಷಮೆಯು ನೊಗದಿ

ಎದೆಯೊಳೆದ ತಿಳಿ ಭಾವವಿತ್ತು ! ಅದನಾಗ ಬಿಲ್ಲ ಜಗದಿ ?

ಹೋದ ಹೋದನವ ತ್ಯಾಗಜೀವನದ ಶುಶ್ರುಷೆಯನ್ನೇರಿ
ಎರಿ ಎರಿದೊಲು ಅಂತರಂಗದೈವಿಯು ಜಗಕೆ ತೂರಿ
ಸತ್ಯ-ಪ್ರೇಮಗಳ ಸತ್ಯವನ್ನೆ ಕಣ್ಣೆದುರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿ
ಬೇರೆ ಲೋಕದನುಭವವನ್ನೇರಿ ಅವ ಹೋದನಾವ ದಾರಿ ?

ಎನಿತು ಸರಳು ನುಡಿ, ಎಷ್ಟು ಸಹಜ ನಡಿ, ಮನದ

ಮಹತಿಯೇನು

ಅವನ ಎದೆಯ ಉನ್ನತಿಯ ನಿಲುಕುವದು ಯಾವ

ಗಿರಿಯ ಸಾಲು ?

ಇಹುದೆ ಅವನ ಕರುಣೆಯನು ಧರೆಗೆ ಕರೆವಂಥ ಕಾಮಧೇನು ?

ಅವನು ಗೈದ ಲೀಲೆಯಲಿ ಲಯಾಂತಂಭವರ "ನಾನು—ನಾನು".

ತಿಳಿದಿಹುದು ಚಿತ್ತ; ಹರಿದಿಹುದು ನೋಟ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಾಸಿನೆಡೆಗೆ

ಅ ಜಾಡ ಹಿಡಿದು ಇಳಿದಂತೆ ಇಹುದು ಬೆಳಕೊಂದು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಗೆ

"ಎನೆಷ್ಟು ಭ್ರಾಂತಿ ? ಕಾಣದೆಯೆ ಜ್ಯೋತಿ ?"

ಎಂಬರುಹು ಮೂಡಲೊಡನೆ

ಅ ಬೆಳಕ ನಂಬಿ ನಿಂದಿಹನು ಧೀರ ಎದೆ ತೆರೆದು ನಾಡ ಕರೆಗೆ

—ಡಿ. ಎಸ್. ಕರ್ಕಿ.

ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ

• ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಿ
ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ

೧

ಸತ್ಯದೊಂದು ದೀಪವಾಗಿ
ಕರುಣೆಯೊಂದು ರೂಪವಾಗಿ
ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಂದು ಗೀತವಾಗಿ

ವಿಶ್ವದಂತರಂಗದಿ
ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ

೨

ಮಲಿತವರೊಳಗಣ್ಣು ತೆರೆಸಿ
ದಲಿತರ ಕಂಬನಿಯನ್ನೊರಸಿ
ಘನತೆಯಲ್ಲಿ ಮನವ ನಿಲಿಸಿ

ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ
ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಿ

೨

ಸವರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಾನವಾಗಿ
ಜಗದೈಕ್ಯದ ಗಾನವಾಗಿ
ತನನ ತನನ ತಾನವಾಗಿ

ಕವಿಗಳಂತರಂಗದಿ
ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ

೪

ಸದಾ ಕರ್ಮಯೋಗ ನಿರತ
ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುದಾತ್ತ ಚರಿತ
ಸಮ ಚಿತ್ತಾನಂದಭರಿತ

—ರಾಗಿ ಅಂತರಾತ್ಮದಿ
ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ

೫

ಮಾನವತೆಯ ಮೇರುವಾಗಿ
ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಸಾರವಾಗಿ
ಸದ್ಭಾವದ ತೀರವಾಗಿ

ಚಿತ್ತ ಭೂಮಿವೈಭವದಿ
ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ

೬

ಧನಳ ಕೀರ್ತಿಯೊಂದು ಮೂರ್ತಿ
ಆತ್ಮವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ
ನೀತಿಪಥದ ವಿಮಲಜ್ಯೋತಿ

—ಯಾಗಿ ಜಗದ ಪೀಠದಿ
ನಿಂತಿರುವರು ಗಾಂಧಿಜಿ

೭

ದಿಟವನೆಂದು ಮರೆಯದಂಶೆ
ದಯವನೆಂದು ತೊರೆಯದಂಶೆ
ಘನಕೆ ಮನವ ತೆರೆಯುವಂಶೆ

ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಿ
ನಿತ್ಯ ನಿಲಿಲಿ ಗಾಂಧಿಜಿ !

—ಡಿ ಎಸ್. ಕರ್ಕಿ

ಗಾಂಧಿ ಯುಗ !

ನುಡಿಗೆನುಡಿಗೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ಹೆಸರೆದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿಹುದು
ವಿಶ್ವಬಂಧು ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೆಂದು ಜನಕೋಪಿ ನಮಿಸುತ್ತಿಹುದು;
ಲೋಕದೀಚೆ ಮುಗಿಲಂಚಿನಾಚೆ ಅನನಾತ್ಮ ತುಳುಕುತ್ತಿಹುದು
ನೇಸರುದಿಸಿ ಹೊಗಾಲಿ ಸೂಸಿ ಸಂದೇಶ ಬೀರುತಿಹವು !

ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನುತ್ಥೇಮಹಸ್ತ ಸುಸ್ತೇಜವಾಂತು ಬಂತು,
ಬುದ್ಧನೆದೆಯ ಉದ್ಬುದ್ಧನೀತಿ ಹಿಂಸೆಯನು ತಳ್ಳಿ ನಿಂತು,
ಬಸವ ನಡೆದ ಸುಡಿ ದಯವೆ ಧರ್ಮಗುಡಿಗಳಸವಾಗಲಿಂತು
ಗಾಂಧಿರೂಪ ಅಪರೂಪ ದೀಪ ಭಾರತವ ಬೆಳಗಿತಂತು !

ಜಾತಿ ಕುಲಕೆ ದುರ್ನೀತಿ ಬಲಕೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಬಿ,
ದೇವಸುತನು-ನಮ್ಮಾತ್ಮಕವನು ತನ್ನಂತರಂಗ ತೋರಿ,
ದೀನದಲಿತರುದ್ಧರಣ-ಹರಣ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟ ದೇಹಕರಗಿ
ಯೋಗಿ ತ್ಯಾಗಿ!—ಮನಬುದ್ಧಿಮಾಗಿ ಸದಯುಗ್ಗಕೆರಗಿ ಬಾಗಿ!

‘ಅವನ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನು ಇದುದಿಲ್ಲ’ ವೀ ಮಾತು ನಮಗೆ ಹೊಲ್ಲ;
ಅಳಿದುದಿಲ್ಲ, ಅವನಿತ್ತ ಸೊಲ್ಲ ಜಗಜೀವಿ ಜೀವಿ ಬಲ್ಲ !
ಕರುಣೆಯೊಡಲು ಹೆಗ್ಗಡಲು ತುಂಬಿದೆದೆಯಲ್ಲು ತೇಲುತ್ತಿಹನು,
ಚಿನ್ನವಾಗಿ ಮನ ಘನ್ನವಾಗಿ ಬಾಳೆಂದು ಹರಸುತ್ತಿಹನು !

ಯಾವ ಕೈಯು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದೆನೆನ್ನುವದು ತೆರೆದು ತೋರು
ಅದಕೆ ಕೈಯ ಮುಗಿದಿತ್ತು ಮೈಯನೆಡೆಗೊಟ್ಟ ಪಾಪಭೀರು!
ಇದ್ದರೇನೊ ಇನ್ನಿರುವರೇನೊ ಇಂತಿಂತು ಬಾಳಿದವರು ?
ಆ ಕಣ್ಣುಕಾಂತಿ ನಗೆಮೊಗದ ಶಾಂತಿ ನಿಸ್ಸೀಮ ಪುರುಷರಿವರು!

ಕಣ್ಣೀರ ಕಣವನೊಡೆದೊಡೆದು ನೋಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವನ ನಿಲವು,
ನಿಟ್ಟುಸಿರ ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಆ ಮೊಗದ ಬಲವೆ ಬಲವು!
ಜಡದೆ ತಿರೆಯ ಹರ್ಷಾಂತ ರುರಿಯ ನಾದದಲಿ ಅವನ ಗೆಲವು,
ನಮ್ಮ ಪಾಡು-ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಾಡು ಅವನಾತ್ಮತಳೆದ ಛಲವು!

ದಾಸ್ಯನೊಗವ ಕೆತ್ತೊಗೆದ ಯುಗವ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಹನೆ ಬಲ್ಲವು,
ಹಗೆಯತಿದ್ದಿ ಜನಮನವ ಮಿದ್ಧಿ ನವಸೃಷ್ಟಿಗೈದ ಬಾಪು !
ಹೊಸತು ಯುಗವು ಜಯ ಗಾಂಧಿ ಯುಗವು !

ಇನ್ನಾವುದಿದಕೆ ಮೊಗವು ?

ಭರತನಾತೆ ಹೆಸರಿಡುವಳಿದಕೆ ಯುಗವಿದುವೆ

ಗಾಂಧಿ ಯುಗವು !

—ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಶ್ರೀ ಶರಣ

ಅದೊ ಯುಮುನಾ ತಟ
ಇದೊ ರಾಜಘಾಟ!

ಕೆಂಪು ಕೋಟಿಯ ಪೆಂಪು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ;
ತಾಜಮಹಲಿನ ಸಿರಿಯು ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ;
'ಮೀನಾರ' ದೆತ್ತರವು ಸಿರಮಿಡಿನ ಬಿತ್ತರವು
ಆ ಅಜಂತೆಯ ಚಿತ್ರ ಮೊದಲೆ ಇಲ್ಲ;
ಗರ್ಭಗುಡಿಗೋಪುರವು
ರಂಗಮಂಟಪ ಹರಹು
ಗಂಟೆ ಜಾಗಟೆ ಪೂಜೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ !

ಅಂದಣದ ದುಂದುಭಿಯ ರಥದ ಕಹಳೆಯ ವೇದ-
ಮಂತ್ರ ಘೋಷದ ಗರಿಮೆ ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ !
ಈ ಯುಗದ ಪರಮೋಚ್ಛ
ಪರಮಪಾವನ ಚರಿತ,
ಆ ಮಹಾ ಪುರುಷ ಮಲಗಿರುವನಿಲ್ಲಿ!
ಸುಭಗ ನಿರ್ಮಲವಹ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ!

ಇರುವನಿತು ಸರಳತೆಯ ಸಿರಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿದನು
ವಿಶ್ವಜೀವಿಗಳೆದೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು;

ನಾಡ ಪುಣ್ಯವೆ ಪುರುಷ ರೂಪಾಗಿ ನಿಂದಂಕೆ
 ದಿವ್ಯತೆಯೆ ದೇಹವನು ಧರಿಸಿ ಐತಂದಂತೆ
 ಮಾನವ ಪ್ರೇಮವೇ ಮೈದಾಳಿ ಬಂದಂಕೆ
 ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವೇ ಸಾಕಾರವಾದಂತೆ
 ಬದುಕಿದನು ಭವ್ಯತೆಯ, ಶತ್ರುವನೆ ಸೀತಿಸುತ
 ಸೇವಾ ಪ್ರದೀಪದಿಂ ನಾಲ್ಕೆಸೆಯ ಚಿಳಗಿಸುತ.

ಅಧಿಕಾರ ಪದವಿಗಳು ಅಡಿಗರಗಿ ನಿಂದರೂ
 ಕಡೆಗಡೆಸಿ ಅವುಗಳನು, ವಾರ್ಧಕ್ಯ ಬಂದರೂ
 ಬಡವಗಿಂತಲು ಬಡವನಾಗಿ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ
 ಬಿಡುವಿರದೆ ದುಡಿದನವ ಆರ್ಥ ಬರಿಮೆಯಲ್ಲಿ
 ಬಡವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದಿಹ ಆಹಾರ ಔಷಧವು
 ಯಾವುದೂ ಬೇಡೆಂದ ದೇವ ಮಾನವನವನು !
 ನೆತ್ತರಿನ ಒತ್ತಡಕೆ ಮಣ್ಣು ಸಟ್ಟೆಯೆ ಮದ್ದು
 ಇನ್ನುಳಿದ ಆಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಉಪವಾಸದಿಂ ತಿದ್ದು !

ಅವುದನು ಬಣ್ಣ ಸುವಿ ಮತ್ತಾವುದನು ಬಿಡುಪಿ
 ಅನನಡಿಯ ಹುಡಿಯಿಂದ ಮಡಿಯಾಯ್ತು ಪೊಡವಿ;

ಇಂಥ ಸಂತರಸಂತ ಮಲಗಿರುವ ತಾಣದಲಿ
 ಈ ನಿಜದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಲವಿನ ನಿಧಾನದಲಿ

ಕರಗುವುದು ಮೋಡದೊಲು ಅಡಂಬರ !
ಇಳೆಯೆಗುಡಿ, ಗೋಪುರವು ನೀಲಾಂಬರ !

ಇದೊ ಯಮುನಾ ತಟ
ಇದೊ ರಾಜ ಘಾಟ !

—ಕಾನ್ಯಾ ನಂದ

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ

ಈ ಮಹಾನ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಣಯಾಗ ಧೂಮದಲಿ
ಶ್ವೇತಾಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯೊಂದುರಿಸುತ್ತಿದೆ; ನಿಶ್ಚಲಂ
ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ - ಶಾಂತಿಯಲಿ ಹಿಮಮಹಾಚಲಂ

ರಾರಾಜಿಪಂತೆ ನೀಲಿಮ ನಭೋಧಾಮದಲಿ.
ಲೋಕ ಲೋಚನದಂತರಾಳದಾರಾಮದಲಿ

ವಿಶ್ವಕಂಪನಕಾರಿಯಾದ ಧರ್ಮದ ಬಲಂ
ಮೂರ್ತಿಗೊಳೆ ಮೂಡಿದೀತನು ಮಹಾತ್ಮನೆ ವಲಂ !

ಬಾಳು ಪಾವನಮಾದುದೀತನಿಂ ಭೂಮಿಯಲಿ !
ಓ ಮಹಾತ್ಮನೆ, ನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯತೀರ್ಥದಲಿ

ಮಾನವನ ಮೋದ ಮದಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳು ಮಿಂದು
ಪ್ರೇಮದಿ ಪುನೀತವಾಗಿದವು! ಸುಮುಹೂರ್ತದಲಿ

ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಸಿರಿವಸಿರಿಸುವಶೈತಂದು
ಧರ್ಮದಲಿ ನೆಚ್ಚುಗೆಡುತಿಪ್ಪೆಮಗೆ ನೀನತ್ತಿ,
ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ಕಲ್ಪಿಯೇ, ದೃಢಭಕ್ತಿಯನು ಮತ್ತೆ!

—ಕುವೆಂಪು

ಸಭ್ಯತಾ ದೇವತೆ

(ದರಿಜನೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ
ರಚಿಸಿದ್ದು.)

ಮನುಜರಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವದಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿರಬಲ್ಲ;
ಉಳಿದಿಹುದು; ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ; ಎಂಬುದಕ್ಕೆ
ಸಾಕ್ಷಿಯಿದು: ದಶದಶ ಸಪ್ತ ಜನ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು
ನೆರೆದಿಹುದು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ
ಗೌರವಾರಾಧನೆಯ ನೈವೇದ್ಯವನು ಸಲಿಸೆ !
ಇವನು ಕಲ್ಲನು ರೊಟ್ಟಿನೂಡು: ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ
ಸುಶಿಶುಸ್ತವನು ಮಂತ್ರದಿಂದ ರಚಿಸಿ ದಾನವನ
ಕೊಂದಿಲ್ಲ; ಅರ್ಧನರ ಅರ್ಧವೃಗ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ಕಂಭವನ್ನೊಡೆದು ಗುಡುಗುಡಿಸಿ ಮೂಡಿದನಿಲ್ಲ;
ದಶಶಿರನ ಕೊಂದಿಲ್ಲ; ಚಕ್ರಧರನೂ ಅಲ್ಲ.
ಅದ್ಭುತ ಪವಾಡಗಳ, ಅಘಟಿತ ವಿಚಿತ್ರಗಳ
ಗೋಜಿಗಿನನೇವಿಗೂ ಹೋಗುವಾತನೆ ಅಲ್ಲ !
ಮತ್ತಾವ ದೇವತ್ವದೀಕ್ಷಣೆಗೆ ನೆರೆದಿಹೆರಾ
ಇನಿತು ಮನುವಂಶಜರಾ ?—ನೋಡಲೆಂದೆಂಬೆಯೇನು ?
ಆನೆಯಂಬಾರಿಗಳ ರಾಜರೈಸಿರಿಯಿಲ್ಲ;
ಇವನು ಸುಂದರನಲ್ಲ; ಯುವಕನಂತೂ ಅಲ್ಲ;

ಮುದುಕನಾಗಿಹೆನು; ಹೆಲ್ಲುಗಳುದುರಿ ಬಾಯಿ ಬರಿ
 ಬೋಡಾಗಿಹುದು. ಇವಗೆ ಚೆಂದುಟೆಯ ಚೆಲುವಿಲ್ಲ;
 ಕಮಲಾಕ್ಷಸವನಲ್ಲ. ಮತ್ತೀಕೆ?—ವೃದ್ಧಮಧುರ
 ವಾಗ್ವಿಲಾಸಕೆ ಸೋತು ಎಂಬೆಯೇನ್ ? ಅದೂ ಸುಳ್ಳು !
 ಇವನ ದನಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಸದು; ಮಾತಿನಲಿ
 ರಸಿಕತೆಯ ಬೆಡಗು ಬಿಂಕಗಳಿಲ್ಲ; ಓಜಸ್ಸು
 ವಿದ್ಯಾಸ ವೈಬರಿಗಳಿಂತಿಲ್ಲ; ವಿಷಯವೋ
 ಬೀದಿ ಗುಡಿಸುವ ಚಾಡಮಾಲಿಗಳ ಕುರಿತದ್ದು !
 ಹಿನ್ನುಗಿರಿಯ ಭವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್, ಗಗನವನೆ
 ಚುಂಬುವ ತುಷಾರಮಯ ಗಿರಿ ಶಿರ ತರಂಗಗಳ
 ರಮಣೀಯ ಕಮನೀಯ ಭೀಷ್ಮ ಸಂವೋಹವನ್
 ಕುರಿತವನು ನುಡುವನಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸಾಗರದ
 ಸುಂದರ ಸುನೀಲ ಸಲಿಲದ ನೃತ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್
 ಮಾತಿನಲಿ ತೋರಲೆಳಸುವ ವಾಗ್ಮಿಯವನಲ್ಲ.
 ಚೈತ್ರವೈಶಾಖಾದಿ ಮಾಸಗಳ, ಪುಷ್ಯಗಳ,
 ಪಕ್ಷಿಗಳ, ತರುಲತಾಗುಲ್ಮಗಳ, ವರ್ಷಗಳ
 ಕುರಿತು ಮಂಜುಳ ಶೈಲಿಯಲಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಸರಸ
 ಕಾವ್ಯರ್ಷಿಯವನಲ್ಲ. ಇವನು ಹೇಳುವ ವಿಷಯ,
 ಇವನ ಮೋಕ್ಷ ಇವನ ಮಾತಿನ ತೆರದಿ, ದಿನದಿನದ
 ಸರಳ ಸಾಧಾರಣದ ಬಡಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿನದು !

ಆದರೂ ದರ್ಶನಕೆ ಮುತ್ತಿಹರು ಮಾನವರು,
 ಜೇನುಹುಟ್ಟಿಗೆ ಜೇನುಹುಳು ಕವಿಯುವಂದದಲಿ,
 ಏಸಿರಿ ಸವಾಡ ವಾಗ್ಮಿತೆಗಳನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ,

ಪ್ರೇಮ ಸತ್ಯಾಹಿಂಸೆ ಸಮತೆಗಳನಾಚರಿಸಿ,
 ಬೋಧಿಸುವ, ಸಾಧಿಸುವ, ಜನರನೆಚ್ಚರಗೊಳಿವ
 ಸರಳ ಜೀವನದ ದೇವತ್ವದಾರಾಧನೆಗೆ !
 ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನೆ ದೇವರೆಂದೆಂಬುವಾ ಕಾಲ
 ಒಂದಿತ್ತು. ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮಾದಿ ನರಸಿಂಹರನು
 ಭಯಭಕ್ತಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು;
 ರಾಜದರ್ಪದಲಿ, ಅಧಿಕಾರದಲಿ, ಕ್ರೌರ್ಯದಲಿ,
 ಶಕ್ತಿ ಬಲ ಯುಕ್ತಿ ಸಿರಿ ಮೇಣ್ ಅಹಂಕಾರದಲಿ
 ದೇವತ್ವವನು ಕಾಣುವಾ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು.
 ಆ ಅನಾಗರಿಕ ಮಾನವ ದೇವಭಾವಗಳ್
 ಇಂದು ದೂರಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಾನವನ ಅಭ್ಯುದಯ
 ಶ್ರೀಯಸ್ಸುಗಳಿಗಾಗಿ ನೊಂದವರ್, ಬೆಂದವರ್,
 ಮನುಜರಂತೆಯೆ ಬಾಳಿ ಹೋರಾಡಿ ಸಂದವರ್,
 ರಾಜ್ಯಭೋಗತ್ಯಾಗದಮಲ ವೈರಾಗಿಗಳ್,
 ಮನುಜ ತನುಜರ್ ಇಂದು, ಕ್ರಿಸ್ತ ಬುದ್ಧಾದಿಗಳೆ,
 ಮಾನವರ ಪೂಜೆ ಗೌರವಗಳನು ಕೈಕೊಳ್ಳ
 ದೇವತೆಗಳಾಗುವಾ ಕಾಲವೈತಂದಿಹುದು.
 ಯಜುರ್ವೇದ, ದೊರೆಕೊಳಲ್ ಮೂರು ಯುಗಗಳ್ ಕಳೆದು
 ಕಲಿಕಾಲ ಬೇಕಾಯ್ತು ! ಧನ್ಯ, ಕಲಿಯುಗ, ಧನ್ಯ !

—ಕುವೆಂಪು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಿಲ್ಪಿ

ಮರೆವುದೆಂತಾ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಿಲ್ಪಿಯೆಂ
ದಿನ್ಯದಿನದೀ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ?

ಮರೆವುದೆಂತಯಾ ಭುವನ ಗೌರವ ಮಹಾತ್ಮನು
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೀ ಸುಪ್ರಭಾತದಲ್ಲಿ ?

ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಡಿಸಿ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಗಲಸು
ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ತಂದ ಆ ಪಂದಿಯಲ್ಲಿ ?

ಎಲ್ಲಿ? ಓ ಆನನಲ್ಲಿ? ಸಿಚ್ಚವೂ ನಮ್ಮೆಮ್ಮೆಯ
ನಂಜಿಂಟುವಾ ನೀಲಕಂಠನಲ್ಲಿ ?

ಜನಮನದ ಹೆಗೆತನದ ರೋಷದಾ ಬಾಹಲದ
ಹಾಲುದಿಸಿ ಬರುವಂತೆ ಮೂಡಿ ಬಂದೆ !

ಕ್ರಿಸ್ತಬುದ್ಧರ ಮೈತ್ರಿಯಂ ಸಾರಿ ಸಾಧಿಸುತ
ವಿಶ್ವ ಸೇವಕರ ಪಂಕ್ತಿಯಲಿ ನಿಂದೆ !

ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ರಾಜಕೀಯದ ಕುಟಲ
ತಂತ್ರಕಥ್ಯಾತ್ಮಮಂತ್ರವನು ತಂದೆ !

ಇಂದಿನುತ್ಸವಕೆಸ್ತುನುಳಿಬೆಲ್ಲಿ ಹೋದೆ, ಹೇ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕನ್ಯೆಯಂ ಪಡೆದ ತಂದೆ ?

ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವದೊಳವನಿಲ್ಲ; ಆ ದೂರದಲಿ
ಕ್ರೋಧಕಾಪಣ್ಯ ರೋದನಗಳೊಡನೆ,

ಕೆನ್ನೀರು ಕಣ್ಣೀರುಗಳ ಹೊನಲ ಗೋಳ ನಡುವೆ
ಮಾರಿದ್ರೈದ್ಯನು ಧನಮದಗಳೊಡನೆ,

ವಾದಿಸುತೆ ಬೋಧಿಸುತೆ ಕರುಣೆಯಂ ಸಾಧಿಸುತೆ
ಭಕ್ತಿಯಿಂ ದೇವನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೆ

ವಿರಶನ ವ್ರತನಿಷ್ಠನಾಗಿಹನು ನೋಡಲ್ಲಿ
ಧರ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಕೃಪೆಯನರ್ಥಿಸುತ್ತೆ !

ಈಶ್ವರ ಕೃಪಾಬಲದ ಯಾಚನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ
ಭೂಮಾತೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ದೂತಭಿಕ್ಷು;

ಈ ಲೋಕಮಂ ನಿರ್ನಿಮೇಷಮವಲೋಕಿಸುವ
ಅಲೋಕ ಸುತನೊಂದಲೋಕಚಕ್ಷು.

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಂ ಸೃಷ್ಟಿ ತಾನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಿ
ಮಡಿಯು ತಿರ್ಪುದಕವನೆ ದಿವ್ಯಸಾಕ್ಷಿ.

ಗಾಂಧಿಯೆಂಬಾ ಪೆಸದೆ ನಾಂದಿಯಾಗಲಿ ನಮ್ಮ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಭ್ರಮಕೆ: ಹಾಡು, ಪಕ್ಷಿ !

ಮಾತು ಕಾಣ್ಕೊಂಜಲಿ

ಜಯ್ ! ಶ್ರೀಗಾಂಧಿಗೆ ಜಯ್ !

ಜಯ್ ! ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶ್ರೀ ನಾಂದಿಗೆ ಜೈ !

ಜಯ್ ! ಭಗವತ್ ಕೃಪೆಯಾ ಶ್ರೀಮತ್ ಕರುಣೆಯ
ಚಿರಬಂಧಿಗೆ ಜಯ್ !

ಜಯ್ ! ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜಕೆ !

ಜಯ್ ! ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನ ಸಾಧಿಸಿದಾ ನೀರ ಶ್ರೀಭುಜಕೆ !

ಜಯ್ ! ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸಾ ತ್ಯಾಗ ಸಮರ್ಪಣದಾ ಋತ
ಚಿನ್ಮಯ ನಿಜಕ !

—ಕುವೆಂಪು

ಅಮರ ಜ್ಯೋತಿ

೧

ಶತಕೋಟಿ ಜೀವಿಗಳ ಕಣ್ಣೀರ ಧಾರೆಯೊಳು
ನನ್ನೊಂದು ಹನಿ ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷ !
ನೊಂದೆದೆಯ ಗರ್ಭದೊಳು ಬಿಸಿಯುಸಿರೆ ಮಿಡುಕುವೊಲು
ಕಣ್ಣುಂಬಿ ಸೂಸುತಿದೆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷ !

೨

ಕೋಟಿ ಮನಗಳ ಬೆಳಗಿ ಶತಕೋಟಿ ಹೃದಯಗಳ
ಹಣತೆಯೊಳು ಚಾಚಿರುವ ಅಮರಜ್ಯೋತಿ
ಕಣ್ಣೀರ ನೇಹದೊಳು ಹಚ್ಚಿ ಸಾಸಿರ ದೀಪ
ಬೆಳಗುತಿಹುದಮಲಾತ್ಮ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ.

೩

ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಸೊಡರು ಮನೆಯ ಬೆಳಕನ್ನೊಮ್ಮೆ
ಕತ್ತಲೆಗೆ ಕೈದೊಡಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದು ?
ವಿಶ್ವಕೊಡ್ಡಿದ ಸೊಡರು ನಂದೀತೆ ಹೇಳೊಮ್ಮೆ
ಆವ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತ ಗೆಲ್ಲಬಹುದು?

ಮನೆಯ ಬೆಳಗುವ ದೀಪವೆಂದಾರೆ ಆದಿದರೆ
 ಹೃದಯ ಬೆಳಗುವ ದೀಪವಾರಬಹುದೆ ?
 ಬಾಳ ಹಣತೆಯನೊಡೆದು ಬಾಳ ಕೈ ಬೀಸಿದರೆ
 ಎಶ್ವಬಾಳಿನ ದೀಪ ನಂದಬಹುದೆ ?

—ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಾಣಿಕ

ಮಹಾತ್ಮ

ನಿನ್ನ ನೆತ್ತರು ನೆಲಕೆ ಚೆಲ್ಲಿದಂದು
ಮಣ್ಣು ನಡುಗಿತು, ಹಗಲ ಹೊ ಬಾಡಿತು.
ನರನು ಕರಳುಸ ಹುಂಬ, ಬಾಳು ಮೂಪಸ್ತಂಭ
ಉತ್ತಮರ ಬಲಿ ಇಲ್ಲಿ—ಬಾನಾಡಿತು.
ಮನುಕುಲದ ರಕ್ತ-ಮಯ ಇತಿಹಾಸ ಕೂಗಿತ್ತು—
ನೆಲವು ಸಿದನನಾಗಲೇನು ಬೇಕು ?
- ತಿಳಿವು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣು, ಒಲವು ತುಂಬಿದ ಎದೆಯು,
ಭಲನನರಿಯದ ಬದುಕು—ಇಷ್ಟೆ ಸಾಕು.
ಅಂತೆ ತನಕದಿ ಬಂದೆ, ಮನದ ಮನುತೆಯ ತಂದೆ
ಹಗೆಯ ಕಾಳೋರಗವ ತವಿವೆನೆಂದೆ.
ಇತ್ತ ಹಾಲಾಹಲವು, ಅತ್ತ ಕೋಲಾಹಲವು—
ಅನ್ಯತಹಾಸನ ಬೀರಿ ನಡೆದಿ ಮುಂದೆ.
ಬತ್ತಿದೆದಿಗಳಲು ತಿಳಿವಿನ ತೀವು ಒಡೆದಿತ್ತು.
ಶಾಂತಿ ಸಮರಸಕೆ ಇದು ಮೊದಲೆನಿಸಿತು.
ಕಲ್ಲೆದೆಯ ಸೀಮೆಯಲು ಹೊ-ಕುಸುರು-ಆಹಾ ಇದು

ಬರುವ ಭಾಗ್ಯದ ಯುಗದ ತೊದಲೆನಿಸಿತು.
ನರನ ಕಾಡಿನ ನಡತೆ ಇನ್ನು ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ—
ನಿನ್ನ ಬೇಟೆಗೆ ತಾಯಿ-ವುಣ್ ನಡುಗಿತು.
ನರನು ಕೆರಳುವ ಹುಂಬ, ಬಾಳು ಯೂಪಸ್ತಂಭ
ಇಂಥಬಲಿ ಇನ್ನೇಸೋ!—ಬಾನ್ ಗುಡುಗಿತು.

—ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ

ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ

ಅವಾತಂ ಜೀವಿಸಿರಲ್ |
ಜೀವಿತಮೆನುಗಾದರಾರ್ಹಮೆನಿಸಿತೊ ಅವನಂ ||
ದೈವವೆ ಕಸಿದೊಯ್ದಿರಲೀ |
ಭೂವಲಯದೊಳಿನ್ನದೆತ್ತ ಸತ್ತ್ವಕೆ ಶರಣಂ || ೧ ||

ಜೀವಿಸಿಯೆ ಮುಕ್ತನಾಗಿ |
ರ್ದಾ ವಿಶ್ವಾತ್ಮೈಕ್ಯ ಸಂಸ್ಥಿತಂಗೇಂ ಮರಣಂ ||
ದೀವಿಗೆ ನೊಂದಿದ ಮನೆಯಾ |
ಬೇವಸಮಿನ್ನಲ್ತೆ ನಮಗೆ ಕಾಡಿನ ನಿತಿಯೊಳ್ || ೨ ||

ನರವೃತ್ತದ ವಿಸ್ತರದೊಳ್ |
ನಿರುಪಮಮೀ ಗಾಂಧಿ ಸಾಧು ವಿಜಯಾಖ್ಯಾನಂ ||
ಚಿರಮಾ ವಿಭೂತಿ ಮಹಿಮಾ |
ಸ್ಮರಣೆಯೆ ನಮಗಿರ್ಪ ಸರ್ವ ರಕ್ಷಾ ಕವಚಂ || ೩ ||

ಭಾರತಕುಲ ತಾತಪದಂ |
ಧಾರಿಣಿಯಾ ಸಕಲ ಕುಲ ಸಮಷ್ಟಿಯ ಮುಕುಟಂ ||
ಶ್ರೀರಾಮರಾಜ್ಯವಿಹರಂ |
ಪೌರುಷ ಸೌಜನ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಸೀಮಾಶಿಖರಂ || ೪ ||

ಮುಖ್ಯಲೋಕ ತನುಚಲಂ |
 ಶಮದೋಳ ಸತ್ತ್ವೈಕನಿಷ್ಠೆಯೋಳ ಸಮಮದೋಳ ||
 ಮಮತಾ ನಿರ್ಮೂಲನದೋಳ |
 ಸಮದರ್ಶನದೋಳ ಸಮಷ್ಟಿಶುಭವೀಕ್ಷಣೆಯೋಳ || ೫ ||

ಸರಮಾತ್ರನಲ್ಲ ಲೋಕೋ |
 ತ್ತರವೆಸಗಲ್ ಬಂದ ವಜ್ರಹಸ್ತಂ ನಿಷ್ಕೃ ||
 ಜ್ವರಿಯಿಂ ಜಾಲಿಸಿ ಜನತೆಯ |
 ಮೆರೆಯಿಸಿದನದೊಂದಪೂರ್ವ ತೇಜೋದ್ಭುತನಂ || ೬ ||

ಜೀತನ ಕುನುನು ವಿಕಾಸಂ |
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರವಿಪ್ರಕಾಶದಿಂದನುತೀತಂ ||
 ಸಾತತ್ಯದ ತಪದಿಂ ನಿ |
 ಪ್ಲಾತಕ್ರಿಯನಾದನಾ ಭಗೀರಥ ಸದ್ಭೂತಂ || ೭ ||

ವರತಂತ್ರವ ಮುರಿಯಲವಂ |
 ನಿರವಿಸಿದನದೊಂದಪೂರ್ವ ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ಬಲಮಂ ||
 ಪುರುಷತೆಯಂ ಕ್ಲೇಬರಿ |
 ತ್ತರುಧಿರ ರಣದಿಂ ಪ್ರಜಾಸ್ವರೂಪ್ಯವ ತಂದಂ || ೮ ||

ಪಂಚಮಹಾಭೂತಂಗಳ |
 ಸಂಚಿನೊಳಿನ್ನೊಂದು ಪಷ್ಕತತ್ತ್ವಂ ಕೂಡಲ್ ||
 ಮಿಂಚಹುದು ನರನ ಬರಿಬಾಳ |
 ಚಂಚುರದಾ ತತ್ತ್ವಮಾತ್ಮವೆಂದೊರೆದನವಂ || ೯ ||

ಆ ಶುಕ್ಲಾತ್ಮದ ಬಲಮೇ |
 ಸೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ ದೃಢವಿವೇಕಿಯ ವ್ಯವಹೃತಿದೋಳ್ ||
 ಆಶೆಯದೊಂದೇ ಕಲಹಾ |
 ವೇಶಗಳೋಳ್ ಮನುಜನುಳಿವಿಗಿಂದೊರೆದನವಂ || ೧೦ ||

ಅಂತಸ್ತತ್ತೋನ್ನತಿಯನೆ |
 ಸಂತತದಾತ್ತೀಯ ಶುದ್ಧಿಯನೆ ಸತ್ಯದಿನೇ ||
 ತಾಂತಿವ್ರತದಿನೆ ನೋದರ |
 ಸಾಂತ್ವನದಿನೆ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂದು ಸಾರಿದನಾತಂ || ೧೧ ||

ಹಿಂದುವದಾರ್ ಮುಸ್ಲಿಮನಾರ್ |
 ಸಂದೀಯರ್ ಸಿಕ್ಕ ಕ್ರಿಸ್ತ ಸಾರೋಷ್ಟ್ರಿಯರಾರ್ ||
 ಒಂದೇ ನೆಲನೊರ್ದನೆ ವಿಭು |
 ಸಂದಿಹುದೊಂದೇ ಚರಿತ್ರೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು || ೧೨ ||

ಬಲವೈಕಮತ್ಯನೆಂಬುದ |
 ಕಲಿಸಲವಂ ತನ್ನ ತಾನೆ ಬಲಿಯಾಗಿಸಿದಂ ||
 ತಲೆಯೆತ್ತೀ ನಾಡ ಜನಂ |
 ನಿಲುನವೊಲವನಿತ್ತನಾತ್ಮ ಗೌರವ ವರಮಂ || ೧೩ ||

ಜನಪದ ಪಾತಕ ಭಾರವ |
 ನನುಕಂಪಾಭರದಿ ತನ್ನ ದೆಸುವೊಲ್ ತಳೆಯು ||
 ತ್ತನುಭವಿಸಿದ ಸ್ವತಿಕ್ಷೆಯಿ |
 ನನುನಯಿಸಿದನೆಮ್ಮನು ಅತ್ಮಪರಿಶೋಧನೆಯೋಳ್ || ೧೪ ||

ಮನೆಮನೆಯೊಳಮಾಬಾಲಕ |
 ಜನದೊಳದೋರೊರ್ವನಂತರಂಗಮನುಮದಾರಾ ||
 ವಿನಯ ಸ್ವರ್ಶನದಿಂ ಪಾ |
 ವನಗೊಳಿಸಿದರಿವನಂತೆ ಲೋಕಸಖ್ಯದ ಕಥೆಯೊಳ್ || ೧೫ ||

ಲೋಕ ಸಮಸ್ತದಿ ಧರ್ಮ |
 ಕೈಕಾಶ್ರಯನಾದನೀತನಿವನಿಲ್ಲದಿರಲ್ ||
 ಕಾಕೋಲೂಕಿಕ ಸಮರ |
 ವ್ಯಾಕುಲಮಿಂದಾಗದಿಹುದೆ ಜನಪದ ರಂಗಂ || ೧೬ ||

ಧರ್ಮವೆ ಸಕಲ ಶರಣ್ಯಂ
 ನಿರ್ಮಮಸುಖನುದುವೆ ತಾನನಾಸಕ್ತಧನಂ ||
 ಕರ್ಮಾಯತಿಯೆಂತಿರೆಯುಂ |
 ಧರ್ಮವೆ ವರಲಾಭವೆಂಬರಿನ್ನಾರಿಳೆಯೊಳ್ || ೧೭ ||

ಜಗಮೀಶವಾಸಮದರಿಂ |
 ವಿಗತಾಹಂತೆಯಲಿ ವಿಶ್ವಜೀವನದೊಳ್ ತಾಂ ||
 ಪುಗುತಾತ್ಮವ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ |
 ಭಗವದ್ವರ್ಶನಮದೆಂದು ಬಾಳ್ವವನಾತಂ || ೧೮ ||

ಪಾರುವುನೆಲ್ಲಂ ಜಗದೊಳ್ |
 ಜಾರದೆ ನಿಂದಿಹುವೆ ರಾಜಕೀಯದಿ ಬೆಲೆಗಳ್ ||
 ಪೌರುಷಕೆಂದುಂ ಬೆಲೆಯಹ |
 ಸಾರಾರ್ಥವ ಪಿಡಿದು ಜಗಕೆ ತೋರ್ಪವನೀತಂ || ೧೯ ||

ಮೊಲಕೆ ಸತ್ಯಂ ದೇವಂ ।
 ಬಾಕೆಲ್ಲಂ ದೇವ ನಿತ್ಯಲೀಲಾ ವಿಭವಂ ॥
 ಬಲಗಿಪೊಡೆ ದೇವನ ನೀ ।
 ನೀ ಲೋಕನ ಸಂಗನ ಗೊಳಿಪುಡೆಂದನನೀತು ॥ ೨೦ ॥

ಜೈವಕ್ರದ್ವಾಧಾರಂ ।
 ಜೀವಿತರಸವತ್ಯುತ್ಪದಾರಾಜಸರಂ ॥
 ಭೂವಿಪ್ತರ ಸಂಸಾರಂ ।
 ಕೈವಲ್ಯಪಥ ಪ್ರದೀಪ ಚರಿತೋದಾರಂ ॥ ೨೧ ॥

ಮನುಜಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಯವಂ ।
 ಮುನಿ ಬುಡಿ ತಪಸಿ ಪ್ರಸಾದಿತ ಸ್ಥೂರ್ತಿಯವಂ ॥
 ಜನ ಹೈನ್ರಸಮೂರ್ತಿಯವಂ ।
 ಅನಸಧಿ ಜಗದಂತರಾತ್ಮವಿಭು ಸಾರ್ಥಿಯವಂ ॥ ೨೨ ॥

ಈಶ್ವರ ಪದದಿಂ ಬಂದಾ ।
 ಭಾಸ್ವರ ಕಲೆ ಮರಳಿ ಸೇರ್ಪಡಾ ಸನ್ನಿಧಿಯಂ ॥
 ಶಾಶ್ವತಮೆಮ್ಮೊಳ್ ನಿಲುಗಾ ।
 ವಿಶ್ವಪ್ರೀತಿಯ ವಿಶಾಲ ನೀತಿಯ ವಿಭವಂ ॥ ೨೩ ॥

ಆಗಾಗಳಾನುಮಾ ಗುರು ।
 ವಾಗಸದಿಂದೆನುಗೆ ತೋರನೇಂ ಕೆಳೆನಗುವಂ ॥
 ತ್ಯಾಗವ ತೋರ್ದೆನೆ ಸತತೋ ।
 ದ್ಯೋಗವ ನಾಂ ಬಂಧುಯೋಗಮಂ ಮೆಚ್ಚಹವೋಲಾ ॥ ೨೪ ॥

—ಡಿ. ವಿ. ಜಿ.

ಸಾಧು ಗಾಂಧಿ

ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಜಯಃ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯು ಬಯಸಿ
ಲೋಭಮಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ರೋಷವ ವರ್ಜಿಸಿ |
ಸರ್ವಸಂಯಮ ಭಜಿಸಿ ತ್ವಪ್ತತೆಯನಭ್ಯಸಿಸಿ |
ಸತ್ಯವಾಲನೆಯೊಂದ ವ್ಯಸನದೊಳಿರಿಸಿ |
ಕಾಯಕಷ್ಟವ ಸಹಿಸಿ ವೈರಿಗಳಿಗಿಹು ಪಾಮಿಸಿ |
ಸರ್ವಸಮತೆಯ ಗಳಿಸಿ ಶಮನನರಿಸಿ |
ಸ್ವಾತ್ಮಶಿಕ್ಷಣಮೇ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೆನ್ನತ ವಾಂಸಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇವೆಯನ್ನಿನ್ನಿಸಿ ||
ಸಾಧುವರವೃತ್ತಿಯಂ ತನ್ನೊಳೇ ಜಗಕೆ ತೋರಿ |
ಐಹಿಕಾರ್ಥಂಗಳಾನರ್ಥಮಂ ವಿಶದಬಡಿಸಿ |
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜನಕಮತಿ ವಿಮಲ ನೀತಿಯನು ಪೇಳ್ವಾ |
ದೈವ ಸಂಪನ್ನಾರ್ಗದರ್ಶಕಂ ಗಾಂಧಿಯಲೈ ||

—ಡಿ. ವಿ. ಜಿ.

ನಕ್ಕ ನಾ ತಾತ

ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರದಿ ಕಾನುಭೇನುವಿನ
ಸುಧೆಯ ಹಾಲು ಕರೆದು
ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ವರದ ಹಸ್ತದಿಂ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕೆರೆದು
ಧ್ರುವದ ಬೆಳಕಿನಲಿ ಅರಳಿಸಿದಳು ಈ
ನಿತ್ಯ ಪುಷ್ಪ ಮುಕುಲ
ಭುವನ ಮಂಗಲಕೆ ಇದುವೆ ಮುಂಗುರುಹು
ಬಾಪು ನಗಲು ವಿಮಲ !

*

*

*

ಅ—ಸುಜಾತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಗುದೆ ತಂ
ದುಣಿಸೆ ಪಾಯಸಾನ್ನ
ಬೋಧಿ ವೃಕ್ಷದಡಿ ಬೆಳಗಿತಂದು ಸ್ಥಿತ
ವಜ್ರ-ಕುಸುಮ ಚಿನ್ನ
ತಾಯ ಮಡಲ ಮೊಲೆಯುಂಡು ಬಾಯ್ಕುಗಳ
ಬಿರಿವ ಹಾಸ್ಯ ಕಾಂತಿ
ಹಾಲಗಡಲ ತುಂತುರದಿ ತೊಳೆದ ಶುಚಿ
ಸದಾನಂದ ತಾಂತಿ

ಉಭಯ ಅಭಯ ಚಿನ್ಮಯೆ ಬಿಂಬಿಸಿದ
 ಅನಘ ಅನಘ ಪ್ರಭ
 ಅದಯವಾಯ್ತು ಪೂರ್ಣಾವತಾರದಲಿ
 ಬಾಪು ನಕ್ಕ ಶೋಭೆ !

—ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ

ಅಮರ ಜನ್ಮ

ಅವನೇಲುಬ ಬೂದಿ ಗುರು ಶುಕ್ರ ಶೋಕಿತದಲ್ಲಿ ಕರಗಿತು ಅರ
ಅದರೂ

ಕಚದೇವ ಕಾಯ ತಳೆದಿದ್ದ
ಅಮೃತ ಮಂತ್ರವ ಪಡೆದು ಮತ್ತೆ ಹೊರಬಿದ್ದ
ದೇವಯಾನಿಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಸ್ವಜನರುದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಂಜೀವನಿಯ ಗೆದ್ದ.

ಈ ಅಮೃತ ಸ್ತುತನೋ !
ನೀಡದೆ ನಿರಾಶ ಕಾಯಕ್ಕೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ
ತನ್ನ ಬಾಳನೆ ತಳೆದು ಸಂಜೀವನವಗೈದ.
-ದೇವಯಾನವ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನಕೆಂದ
ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಕೆ ಕಚವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡ
ಸಾಕ್ಷಿ ಒಳದನಿಯಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಸವಗಲ್ಲೆ !

ಈ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಸವೆ ಸತ್ತಿಲ್ಲ ಗುಲಾಮನು
ಈತ ಸತ್ತಾಕ್ಷಣವೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಮಹಾತ್ಮತನ.
ಮೋಹಾತ್ಮ ಗುಂಡಿಟ್ಟ ಈ ಮಹಾತ್ಮನ
ಚಿತಾಭಸ್ಮವೋ ! ನಾಡನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ

ಹರಿದು ನೀಲಯ್ಯ
ಕೆಸರಾಗಿ ಹಸಿರಾಗಿ ಹೆಸರಾಗಿ ಹೋಯ್ತು—
ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಹೋಗಿಲ್ಲ; ಉಸಿರ ಉಸಿರಾಯ್ತು !

* * *

ಓ, ಗಾಂಧಿ ! ಸುರಸಗಂಧಿ !
ನಮ್ಮ ನವನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ನೀನೆ ನಾಂದಿ !
ನಾಂದಿಯೇ ಆಯಿತೇ ಭರತವಾಕ್ಯ ?
ಹೋಳಿಯಿಂದೆ ಯುಗಾದಿ---ದೃಷ್ಟಿ ಮುಖ್ಯ.
ಅಂದು ಸೇವಾಗ್ರಾಮ !
ಪಡೆನುಡಿದ “ರಘುರಾಮ” !
ಮಂದ್ರ ಮಿಡಿದಿದೆ ಪಡ್ಡ
ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಗೆ ಸಹಜ
“ಪತನ ಅಭ್ಯುದಯ ಬಂಧುರವಾಗೇ
ಯುಗಯುಗ ಧಾವತ ಯಾತ್ರಿ”
“ಅಯಿ ಚಿರಸಾರಥಿ ! ತವರಥಚಕ್ರೇ
ಮುಖರಿತ ಪಥದಿನರಾತ್ರಿ”

ಸಿನ್ನ ಮನೋರಥದ ಚರಲು
ಅಕ್ಷಯಾಂಬರ ಹೊಸೆಯೆ ನೂತ ಮಂಗಲ ಸೂತ್ರ
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನೂತನ ಸುಸೂತ್ರ !

* * *

ಕತ್ತೆಗೂ ಬಂದಿತ್ತು ಪರ್ವಕಾಲ
ಕ್ರೈಸ್ತ ಭಗವಂತನದನೇರಿದಾಗ

ತಾನೇನು ಮಾಡುತ್ತೆ
 ಅದಕೇನು ಗೊತ್ತೇ ?
 ಆತನೇನಿದ ಸಿಲುಬೆ
 — ಮುನು "ಫೀಚಿಯ" ಎಲ್ಲುಬೆ !
 ಮಹಕ್ಕೆ ಜನವನ್ನು
 ತಪಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವನು
 ಅಯ್ಯೋನಿ ಅ ಫಾರಿ
 ಎತ್ತಿ ಧಾರಿಯು ತೋರೆ
 ವಪ್ಪು ಭು ವತಾರೆ,
 ಬಾಪುಜಿ ಬೇರೇ ?

* * *

ರಾಮನು ಮಹೆ ಬಂದೆ ತೇಲಿತಂತೆ
 ರಾಮನು ವಪ್ಪುಲೆ ಸಿನ್ನು ಚೆನಿತೆ
 ಜಡಕೆ ಜೀವೋತ್ಪರ್ಷ
 ಅದರ ಒ ಹಸಾದರ್ಶ
 ನಿನ್ನ ಚರಿತೆ
 ಸಿನ್ನು ನಾಮದ ಬಲವು ಒಂದೆ ಸಾಕು
 ಸರಕಾರ ಅಧಿಕಾರ ಬರಿವರೇಕು
 ನೀನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಹರಳು ಇಂದು ಭಾರತರತ್ನ
 ನೀನು ಮೆಟ್ಟಿದ ಮಳಲು ದಿವ್ಯ ಯಾತ್ರಾ ಕ್ಷೇತ್ರ
 ನೀನು ಮುಟ್ಟಿದ ಅಡು
 ಏನು ಅನೇಗೆ ಪಾಡು ?
 ಮಣ್ಣು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನೆ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಮಹಾರಥಿ
 ಗಳಾಗಿಸುವ ಶಕಕರ್ತ ಶಾಲಿನಾಹನ ನೀನು

ನೀನಿಟ್ಟುಹೆಜ್ಜೆ ಗೊಂದಲಿತಾಸೆ, ಇನ್ನೇನು ?

ನಿನ್ನ ಬುಜುವುಬು ಉಸಿರು
ಮೊರೆದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಸುಳಗೆದ್ದೇರಿ
ಸೂರ್ಯ ಮುಂಡಳ ಸನಿಯ ಸೇರಿ
ಹಾರಾಡಿ ಮೆರೆಯಿತೋ
ಗರುಡ ಗರುವಾಯುವಲಿ
ಧೂಳಿ, ಕಣ, ಕಸ, ಕಡ್ಡಿ
ತರಗೆಲೆಯು, ಒಮ್ಮೆ
ಆ ಗಾಳಿ ಇಂದಿಲ್ಲ, ಅವೂ ಇನ್ನು ಇಳಿದಿಲ್ಲ !
ಅವೇಗದಾವೇಗ ಬೇಕೆನುಗೆ ಬೇಕಯ್ಯ
ನಿನ್ನಾ ಮನೋರಥವ ತೇರ್ಗಡೆಗೆ ತಲ್ಪಿಸಲು
ಏನಹುದು ಜಲ್ಪಿಸಲು ?

“ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್”
—ತತ್ಪವಾಯಿತು ಸತ್ಪ; ಇದುವೆ “ತತ್-ಸತ್” ಮಂತ್ರ
—ದಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ !
ರಾಜಘಾಟಿಕೆ ಹಾರ
ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಭೂಭಾರ
ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಭಾರ ಏನಿದ್ದರೇನು ?
ಹದಿನಾರು ಸಿಂಗಾರ ಹೆಣಕೆ ಬೇಕೇನು ?

* * *

“Where the mind is without fear
Where the head is held high”
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವರ್ಗವಿದು ಭಯವಿರದ ಮಾರ್ಗ

ಸೇವೆ-ಸರಳತೆ-ಸಮತೆ ದಯೆಗೊಡೆದ ದುರ್ಗ
 ಸವಿನಯ ವಿರೋಧನೆಯ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನ
 ಗುರಿಯಲ್ಲ, ದಾರಿಯೇ ಹಿರಿದೆಂಬ ಹೃದನ
 ದಿಟ್ಟಿದಿಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯಲಿ ದಟ್ಟಡಿಯ ಪಯಣ
 ನೀನಿತ್ತ ಈ ನಡೆಗೆ ಕಲ್ಲೆವೆಯು ಮಯಣ !

ನಿಜವ ಕಂಡವರಿಹರು
 ನಿಜಕಾಣುವಂತಿಹುದು.
 ನಿಜವ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬ
 ಕಣ್ಣು ಜಂಭವಿದಲ್ಲ
 ಎಂಬುದನೆ ನಂಬಿಸಿದೆ, ಬಲ್ಲವನೆ ಬಲ್ಲ !
 ಒಂದು ಮನ್ವಂತರದ ಭವ್ಯ ನಾಡಿಸ್ಪಂದ
 ಟೆಕ್ ಟೆಕಿಸಿ ಅಳಿದಿತ್ತು ನಿನ್ನ ನಡು-ಗಡಿಯಾರ
 ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತಿಹುದು
 ಸ್ಪಂದ ನಂದದೆ ಇಹುದು
 ಗಾಂಧೀಜಯಂತಿಯಿದು ಅಮರ ಜನ್ಮ
 ದೇಶಕಾಲಾತೀತನಾದನೀತ ಪುನೀತ
 ದೇಹ-ದಶೆ ಕಳಚಿದ್ದ ಮಾಹಾತ್ಮ ರೂಪ
 ಹಿರಿಜೀವ ಮರೆಯಾಗೆ ವಿಶ್ವವೇ ಸ್ತೂಪ
 ಕಾಮವಿರದ ಅನಂಗ
 ಈ ಯುಗದ ಆದ್ಯತವು
 ಗಾಂಧಿಯೆಂಬ ಪ್ರಭಾವ
 ನಮ ನಿಮಗೆ ಹೃದ್ಯತವು

ಅಣುಬಲಂಕು ತೃಣವೆಂಬ
ಜನದಂತರಾತ್ಮನ್
ಸಂವೇ ಮಹಾತ್ಮನ್

- ಗೌರೀಶ ಪಾಯಿ, ಬೆ

ಜನೇನರಿ ಮೂವತ್ತು

ಮೌನ-ಮೇಘದ ಮುಸುಕು ಜಗಕೆಲ್ಲ ಬಿದ್ದಿತ್ತು

ಗಾಳಿ ತಟ್ಟನೆ ತಡೆದು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಂತೆ;

ಸಂಸಾರ ಸರ್ಪದೊಲು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಿರುಗುತ್ತ

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಒಡಲ ಮುತ್ತ ಮೊಕ್ಕಂತೆ.

ಚಗದ ಕೊನೆಯಂಚಿಗೇ ಬಂದು ಸೇರಿ

ನಿಂತವೊಲು ಪಧಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಗೇ ನೆದರಿ

|| ೧ ||

ಚಿಕ್ಕ ಬಾಸಂಗಳವಿ ಮೈಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು

ಕಾಳರಾತ್ರಿಯೊಲ್ಲವಾಯ್ತು ಜಗವು

ಕಾಲವ್ಯಾಧನು ಬಿಟ್ಟ ಮೃತ್ಯುಬಾಣದ ಗುರಿಗೆ

ರಕ್ತಸಿಂಚಿತವಾಯ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಮುಖವು

ನೂರು ದನಿ ಚೀರಿದವು ಅದನು ನೋಡಿ

ನೂರು ಎದೆ ನರಳಿದವು ಅದರ ಜೋಡಿ

|| ೨ ||

ಸತ್ಯದರ್ಪಣ ನಡೆದ; ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿರಿಗೈಯ

ಹೊಳೆವ ಖಡ್ಗವು ಬಿತ್ತು ಚೂರಾಗಿ

ಜಗದ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಉಸಿರೊಳೊಂದಾಗಿಸಿದ

ಅತ್ಯಪ್ರಭೆ ಬಾಡಿತ್ತು, ಮುಬ್ಬು ಮಂಕಾಗಿ.

ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಪಂಕಜವು, ನಿಶ್ಚಲದ ದೀಪ !

ಯಾವ ಕೈ ಕೆಡಿಸಿತ್ತೋ ಈ ನಿಮಿಷ ರೂಪ !

|| ೩ ||

ದೇವಶಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣವ ಪಡೆದು

ಬಾಳುವೆಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸಲಿಸಿ
ಜೀವಿತದ ಹೋರಾಟ ಅವನ ಸೇವೆಯೆ ಎಂದು

ಬಿದ್ದ ಅಗಲು ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ನಿಲಿಸಿ
ಬಿದ್ದ ಯೇಸುವು, ಇಂಥ ಯುಗದ ಗ್ಲಾನಿಯಲಿ
ಕಂಡು ದೈವದ ಸೂತ್ರ ಧರ್ಮ ಪತನದಲಿ

|| ೪ ||

ಇವನ ಕೊಂದಾ ಕೈಯು ಬಾಳನುಣ್ಣುವುದೆಂತು ?

ಕೈಯ ಹೊಲೆ ಮೈಲಿಗೆಯ ಕಳೆವುದೆಂತು ?
ಮಡದಿಮಕ್ಕಳಗಲ್ಲ ನೇವರಿಸಬಹುದೆಂತು ?

ಬೆಳೆವಬಾಳಿಗೆ ಹರಕೆಯೇವುದೆಂತು ?

ದೇವಕೃಪೆ ಬೇಡುತ್ತ ಕಾಯ್ದುದೆಂತು ?

ಕ್ಷಮ್ಯನಾದರು ಕೂಡ ಬಾಳ್ವುದೆಂತು ?

|| ೫ ||

ಮಂಜುಗಟ್ಟಿದ ನಾಸ, ಪರಿತಾಪನೇನಿದಕೆ ?

ಚಿತೆಯ ಬೆಂಕಿಗೆ ಜೀಯದಂಥ ಕರುಳು
ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂತು ಬಿದ್ದಿರಲು ಮೈಮೇಲೆ

ಜಗವ ಕಂಗಡಿಸುವೀ ಕವು ನೆಲೆ ?

ಕರುಣೆಯೆಂಬುದ ಕಲಿಯದಂಥ ಜೀವ

ಅರಿತಿರಲು ಬಿಸುಡಬಹುದಿತ್ತು ಸಾವ !

|| ೬ ||

ಆದರೂ ಬದುಕಿರಲಿ; ಹಾಳಾದ ಮರುಭೂಮಿ,

ಕಡಲಕ್ಕೊನೆ ತೀರಗಳ ತುಳಿಯುತಿರಲಿ

‘ಕೇನ’ ನಾಗುತ ಕೊಲೆಯ ಸುಖವದೇನೆಂಬುದನು

ಕೊಲೆಗಡಕ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕೇಳುತಿರಲಿ

ಗಾಳಿಮಳೆಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಅರಚುತಿರಲಿ

ತನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆಯನಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚುತಿರಲಿ!

|| ೭ ||

ಹೌದು, ಅವ ಬದುಕಿರಲಿ, ನಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವ
 ಕೊಲೆಗಡಕನಾದರೂ ನಮ್ಮ ಬಂಧು
 ಕುಲದ ಕೆನ್ನೀನ ಕಲಮಲವನೆಬ್ಬಿಸಿದ
 -ನೆಂದು ಬಲ್ಲರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮದಿಂದು
 ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯದ ತಲೆಗು ಬಂತು ಆ ಪಾಪ
 ನಮ್ಮ ಎದೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಇಹುದು ಪರಿತಾಪ || ೮ ||

ಯುಗಯುಗದ ನಿಗಳೆಗಳು ಕಳಚಿಬಿದ್ದವು ತಂದೆ !
 ಬಂಧ ಮುಕ್ತಿಯ ಹಿಗ್ಗು ತುಂಬುತಿಹುದು
 ನಾಡ ತಂದೆಯದಾಗಿ, ಆರ್ತರಿಗೆ ಸಖನಾಗಿ
 ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವೆ ನಾಡ ಕಾಯುತಿಹುದು
 ನಿನ್ನ ಬಲಿದಾನವೇ ಹೆರಕೆಯಾಗಿರಲಿ!
 ನಿನ್ನ ಕನಸಿಗೆ ನಾಡು ಹದನಾಗಿ ಬರಲಿ! || ೯ ||

ವ್ಯಕ್ತರೂಪದಿ ಹೊಳೆದು ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ
 ಅರಿವಿನಾಚೆಗೆ ನಿಂತ ನಿಲವೆ ಒಲವೆ,
 ಮೈಯ ಸಿಪ್ಪೆಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕರುಣೆಯ ತಿರುಳೆ,
 ನಮ್ಮ ತಿರುಳನು ಮುಟ್ಟು ದಿವ್ಯಬಲವೆ,
 ನಿನ್ನ ನಗೆಯೊಳು ಭುವನ ದೀಪ್ತವಾಗಿರಲಿ
 ಚರಖಚಕ್ರದ ಹಾಗೆ ತಿರುಗುತಿರಲಿ !! || ೧೦ ||

ಮೂಲ : ಅರ್ಮಾಂಡೋರಿ ಮೆನೆರಿಯಸ್

ಅನು : ಕೀರ್ತಿ ನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ

ನಮ್ಮ ಬಾಪೂ

ಒಂದೆ ಹಿಡಿಯೂಳೆ ಚಕ್ಕಳ ಪಟ್ಟೆ; ಅದಕೆ ಸುರಿ
ಮೂರುನಾಲ್ಕೋ ಚಮಚ ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ; ಜೊತೆಗಿರಿಸು
ಪಾಪವಂ ನೆರೆತೊರೆದ ಕಡಲಿನಾಳದ ಮನಸ,
ನೆರೆಬಂದ ಕಡಲಿನೊಲ್ ಪ್ರೇಮವಂ ತುಂಬಿದೆಯೆ;
ಹೆಚ್ಚು-ಮೊರಕಿವಿರೊಡ, ಎರಡು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು;
ಹಾಲುಹೆಸುಳೆಂದು ಮಂದಹಾಸವನು ಲೇಪಿಸದಕೆ,
ಒಳಗಿರಿಸು, ಜೇನು ನಗುವವೊಲಿನಿಯ ನಾಲಿಗೆಯ
ಮೇಣ್ ಹಿಮುಗಿರಿಯ ಮೀರಿಸಿ ನಿಮಿರ್ದ ಹಿರಿಯಾತ್ಮವ.

ಪೂರಣವೊ? ನೋಯಬೀನ್ಸ, ಖರ್ಜೂರ, ಮೇಕೆ ಹಾಲು!
ಮೇಲಿನಂಚಿನವರೆಗು ದುಃಖಗಳ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ
ವಕ್ಸವಾಡೀ ಇದನು ಸೆರೆಮನೆಯೊಳೊಂದಿತ್ತು ವರುಷ
ಹೊರಗೆ ತೆಗೆ ವರಯ ಪರಿವಾರದಿಂ ಗಮಗಮಿಸಗೊಳಿಸಿ,
ಚಿಂದಿಯಂ ಸುತ್ತಿ, ಸೆಳಬೊಂಬಿನಾಲಂಬವನ್ನಿ ತ್ತು
ಬಡಿಸು ತಾ! ಅವನೆ ಕಾಣ್! ಲೋಕತಾರಕ! ನಮ್ಮಬಾಪೂ!

—ಟಿ. ಪಿ. ಕೈಲಾಸಂ

ಅನು—ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ

ರಕ್ತನಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಹರಿದಾಡಿತ್ತು
ಹೃದಯಸಾಗರವನ್ನೆ ಮುಟ್ಟಿಲಿಕ್ಕಿ.
ಇಡಿ ಹಿಮಾಚಲ ಶಿಖರ ಮಿದುಳನ್ನ ಸೇರಿತ್ತು
ಭೂಮಾಂಡಲ ತಿರುಗಿ ಕಟ್ಟಿಲಿಕ್ಕಿ.

ಕೋಟಿ ಜನತೆಯ ಕಣ್ಣು ನೀರು ಮೈಬೆವರಾಗಿ
ರೋಮರೋಮಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.
ಕೋಲನೂರಿದ ಕೈಯ ಹಿಡಿಯೊಳಗೆ ತ್ರಿಭುವನದ
ಕೋಲ್ಪಿಂಚುಗಳ ಶಕ್ತಿ ಅಡಗಿ ಇತ್ತು.

ಶುಭ್ರ ಗಗನಾಂಬರವು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಾಲು.
ಮುಗುಳುನಗೆ ಚಂದಿರನ ಮೀರಿ ಬೆಳಗಿ,
ಅಮರ ಲೋಕದ ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಯೇ ಹೊಳೆಹೊಳೆದು
ಭಾರತದ ಬೆಳಕಾಗಿ ಬಂತು ಇಳಿಗೆ.

— ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ

ಗಾಂಧಿಯವರ ಸ್ಮಾರಕ!

ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಯ ನಿಲಿಸಿ
ನಾವು ಮೆರೆವುದು ವ್ಯರ್ಥ.
ನಮ್ಮ ಹೃದಯದೊಳಿರಲಿ
ನಿನ್ನ ಮರಣದ ಅರ್ಥ.

ನಿನ್ನ ಭಸ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾಶಿ
ಗೋಕರ್ಣ ಬೇಕಿಲ್ಲ.
ನಿನ್ನ ಬುದಿಯ ತ್ರಾಣ
ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದ ಕಲ್ಪ-
ವೃಕ್ಷ ಅಜರಾಮರವು.
ನಿನಗೇಕೆ ಪುಣ್ಯತಿಥಿ-
ಗಳ ಬಾಹ್ಯ ಜಂಜಡವು ?

ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಹಬ್ಬ,
ಸತ್ತವರಿಗೇ ತಿಥಿಯು.
ನಿನಗೆ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲ,
ಯಾವುದೂ ಇತಿಮಿತಿಯು.

ಏನಗೇಕೆ ಸ್ಮಾರಕವು ?
ಶಿಲ್ಪಕೃತಿ, ಹೂವಾಳೆ ?
ಲೋಕವನೆ ಬೆಳಗುತಿದೆ
ನಿನ್ನ ಎಲುವಿನ ಜ್ವಾಲೆ.

-ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ

ನೀ ತಂದೆಯಂತೆ ಬಂದೆವು

ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇಂಥ ದಾರಿ ನಡೆದು
ನೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ತುಂಬಾವ ಹನ್ನೆರಡು
ಪ್ರೇರಾದೀತು ಒಗ್ಗಾಲಿ
ಹೋದೀತು ಹಿಡಿ ತೋಲಿ

ನಿನ್ನ ಕೋಲು ಹಿಡಿತ್ಯೆತಿ ನಮ್ಮ ತೋಲು
ನಿನ್ನ ನಗಿ ಅಜ್ಜಕಾವಲು
ಅಂಜೀಕಿಲ್ಲ ದುರ್ಯಾರದು ನಮಗ
ಐತಿ ತಂದಿ, ನಿನ್ನ ಕೈ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಗ

ಕಿವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿನ್ನ ನುಡಿ
ನಾವು ನಡಿಯು ಹಾಂಗ ನಿನ್ನ ನಡಿ
ನಮಗೆ ಬ್ಯಾರೆ ನಾದ ಬಾಳ
ಮರಿತೇವು ಸಂಬಂಧ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಗೋಳ

ನೀ ತಂದಿಯಂತೆ ಬಂದೇವು ಇಲ್ಲಿತನಕ
ನೀ ತಂದಿ, ಕೈ ಹಿಡಿ ದಾರಿ ಬರುವನಕ
ಅಂದಾರು ಮಂದಿ ಇವು ಪರದೇಶಿ ಇದ್ದು ತಂದಿ

ಈ ರಥ ಸಣ್ಣದಲ್ಲ
ದಾರಿ ಕಂದಕ ಕೊಳ್ಳೆ
ನಿನ್ನಂಥವನು ಬೇಕ ಇದನ ನಡಸಾಕ

ಕೆಟ್ಟ ಜಿಡ್ಡು ಹುದಲಾಗ
ನೂರು ವರುಷ ಗಾಲಿ ನೆನೆದು ನಿಂತಾಗ
ನೀ ಹೆಗಲಕೊಟ್ಟು ಎತ್ತೀದಿ
ಅ ಹುರುಪ ನಮಗೂ ಬಿತ್ತೀದಿ

ಸಿಂಗಾರಾಗೇದ ರಥ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ
ಬಂಗಾರ ಕಳಸ ಗಂಧ ಕಸೂರಿ
ಬರದಾವೊ ಕೀರ್ತಿ ಹರದಾರಿ

ಹಚ್ಚೀದಿ ಎಲ್ಲಾರ ಹಣಿಗೂ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬಂಡಾರ
ಹಂಚೀದಿ ಒಡೆದು ಅನಂದಭಾಂಡಾರ
ಹರಿಜನ ಗಿರಿಜನ ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಒಂದೇ ಸಮ ಪಾಲು
ಕುಡಿದು ಬೆಳದೇವು ನಾವು ಒಂದೇ ತಾಯಿ ಹಾಲು

ಪೂರಿ ಹೊವು ವಸನ ಮಂಚ-ಪತ್ತರಿ
ನಾಡ ತಾಯಿ ತೇರೂ ತಂದಿ ಮುಂದ ಹೋರಿ
ಅಂದಿ ಇದು ಮಾರೀ ತೇರಲ್ಲ ರಕ್ತ ಹರಿಲಾಕ
ಇದು ಹೊಸ ಮಾತು ಜಗಕ

ನೆರಿಹೊರಿ ರಥಕ ರೆಕ್ಕಾ ಒಡೆದು
ಹೊಂಟಾವ ಚಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ನೆತ್ತಿ ಬಡದು
ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಇಲ್ಲ ನಮಗ ಯಾಕ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮಗ

ಅವರ ಕೂವತ್ತವರಿಗಿರಲಿ
ಕುತ್ತಾಗದಿರಲಿ ನಮಗ ನಿನ್ನ ಬಾರಿ
ಬ್ಯಾಡ ಬ್ಯಾರೇ ಲೋಕ ತುತ್ತೂರಿ

— ಜಿನದತ್ತ ದೇಸಾಯಿ

ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಪಾದಕ್ಕೆ

ಅಭ್ರಿಕದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಬೆಳಕ ಬೀರಿದೆ ನೀನು;
ಅಂಗ್ಲ ರಾಜಕಾರ ಮೋಹವನು ಮುರಿದೆ.
ಅವರಿವರ ದುಷ್ಟತೆಗೆ ಕುದಿದು ಕಂಬನಿಗರೆದು
ಉಪವಾಸದಗ್ನಿಯಲಿ ನಡೆದುಬಂದೆ.

ನೊಂದವರ ತಾಯಾಗಿ ಸೇವೆಯನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ;
ದೀನರಿಗೆ ನೆರಳಾದೆ ತಂದೆಯಾದೆ.
ಕೊಲ್ಲಬಂದವನೆದೆಗೆ ಕ್ರಿಸ್ತನೊಲು ಕೈಮುಗಿದೆ;
—ನಾಕ್ರೆಟೀಸ್ !—ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಷವ ಕುಡಿದೆ.

ಪೊಡವಿಯನಹಿಂಸೆಯಲಿ ಕಂಡು ಹರಸಿದೆ, ಗುರುವೆ,
ಚರಕದಲಿ ಸರಳತೆಯ ಇಂಪ ಬೆಳೆದೆ;
ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ದುಡಿದು ತಾರಗೆಯಾದೆ,
ಎಲ್ಲರಿದೆಗೂಡಿನಲಿ ಸಿನ್ನ ಬೆಳಕೆ.

ರಾಮ ಅಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದಲೆದು
ನವಖಲಿಯ ನೆತ್ತರಿನ ಕಣ್ಣು ತೊಳೆದು,
ಸೌಹಾರ್ದ ಸೇತುವಿನ ಶಾಂತಿ ಬಾವುಟದಂತೆ
ಜೀವಕೋಟಿಯ ಕರೆದ ಲೋಕಗುರುವೇ,

ಸುಳಿದ ಬಳಸ್ವರ್ಗವನು ಸುರಿದ ಸಿರಿಪಾದವೇ,
ಸಾರ್ಥಿಪ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಾದ ಬದುಕೇ,
ಮಾನವತೆಯಿಂದ ಅಂಬರ ತುಂಬಿದ ಉಸಿರೆ,
ಇಹವೆಲ್ಲ ತನ್ನದೆಂದಾಳಿದೊಲವೇ,

ಕಂಬನಿಯ ಅರ್ಘ್ಯದಲಿ ನಾಡೆಲ್ಲ ತಲೆಬಾಗಿ
ಕಲ್ಲಾಯ್ತು; ಸದ್ಗತಿಯು ತೋರು, ತಂದೆ!
ಕಡಲು, ಕತ್ತಲೆ; ಹಡಗು ಒಡೆದೀತು!—ಬೆಳಕಾಗಿ
ಭಾರತವ ಕೈಹಿಡಿದು ಸಡಸು ಬಾ, ತಂದೆ!

—ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಗಾಂಧೀಸ್ತವನ

ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೆ ದೀಪವ ಹುಡುಕಿದೆ,
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದೆ, ಎದೆಯಲಿ ಮುಳುಗಿದೆ.
ಹಾರಿ ತೇಲಿ ಬಂತು ಬಿಳಿಯ ರೆಕ್ಕೆಯ ಹಕ್ಕಿ;
ಮೀನಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಬಂತು ಅದರ ಕೊಕ್ಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ.
ನೀರ ಮೇಲಿನ ಹಲಗೆ ನಕ್ಕು ಕನವರಿಸಿತು,
' ಗಾಂಧಿ ' ಎನ್ನುವ ನೆರಳು ಅವತರಿಸಿತು.
ತೆಂಗು ಗರಿ, ತಂತಿ ಕಿಡಿ. ನೀವದನು ನೋಡಿ, ಬಿಡಿ :
ಹೊಗೆಯಾಡಿದರೆ ಕೆಂಡ, ಕೆಂಡ ಬೆಳೆದರೆ ಬೆಂಕಿ,
ಬೆಳಕು ಬೆಂಕಿಯ ನಾಲಗೆ.

ನಡೆವಿನೆ ಎಂದೂ ಪಾಲಿಗೆ

ಮೂರು ಬೆಟ್ಟಗಳು ;
ವಿಷವೆಲ್ಲ ಅನ್ಯತೆ ಎಂದರ ಪಾಲಿಗೆ :
ಇನ್ನೊಂದು ಶಿಲುಬೆಗಳ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳು ;
ಕಡೆಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮೂರನೆಯ ನೆರಳು
ಹೆಬ್ಬವಿನೂರೆಗೂಲನು ಹಿಡಿದು, ಹೆಬ್ಬಲಿಯು
ಹೆಜ್ಜೆಯನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ
ಎಲ್ಲೆಡಾದರಲ್ಲಿಗೆ !

ಅಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕರಗಿ ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹಂದಿತ್ತು,
ಸುಡದ ಸೂರ್ಯನ ಸೀಮೆ ಬಾಗಿಲನು ತೆರೆದಿತ್ತು.

ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

“ಯಾರು ಹಿತವರು ನಿನಗೆ ಈ ಮೂವರೊಳಗೆ?”
ಮೂವರೂ ಹಿತವರೆ ನನಗೆ !

ಕೈಮುಗಿದ್ದು ನಡೆದಿತ್ತು ಕಡೆದು ನೆರಳು ;
ನಡೆದಂತೆ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕರಗಿ ಬಂಡೆಗಳಾಗಿ,
ಬಂಡೆಗಳು ಹರಗಿ ಕಲ್ಪಣಿಯಾಗಿ, ಮಣಿ ಕರಗಿ
ಕಣವಾಗಿ ಅಣುವಾಗಿ ಮುಗಿದಿತ್ತು ಮಿಂಚಿನಲಿ,
ಭೂಮಿಯಂಚಿನಲಿ.

ಕಾಲದಾಚೆಗೆ ತೆರೆದ ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲ ತಳ್ಳಿ
ನೆಲದ ಬದುಕಿನ ನೆರಳು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಕೊಡು.
ದೀಪವಿತ್ತು, ದೀಪವಿಲ್ಲ;
ದೀಪವಿತ್ತು, ದೀಪವಿಲ್ಲ.

“This body has been given to us
only in order that we may serve
all creation with it.”

ಲೋಕಸೇವೆಗೆ ಮುಡಿಪು ದೇಹವೆಂದರೆ, ಲೋಕ
ನುಡಿದವನ ದೇಹವನೆ ಬಲಿಗೊಂಡಿತು.
ನೆಲದ ನೋವನು ಅರಿತು ಅವ್ಯತಪಾತ್ರೆಯ ತಂದ
ದಾನಿಯನೆ ಕೈಯಾರ ಕೊಂದರಿವರು,

“ಸಿಡಿಮದ್ದು ಗುಂಡುಗಳ ಸಡಗರದ ಸಮಯದಲಿ
ಬರಿಗೈಲಿ ಹೊರಟವನು ಬದುಕಿ ಬಂದೆ.
ನೀನೆ ಬೆಳಸಿದ ಧನ್ಯ ದರ್ಶನದ ಯಜ್ಞದಲಿ
ಸರ್ವಬಲಿ ನೀನಾಗಿ ಮುಗಿದೆ, ತಂದೆ.”

ಬಾಪು ಕಾವ್ಯಾಂಜಲಿ

ದೀಪವಿತ್ತು, ದೀಪವಿಲ್ಲ;
ದೀಪವಿತ್ತು, ದೀಪವಿಲ್ಲ.

ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಡಬಹುದು ಬೀದಿ ಬೀದಿಗೆ ಸುಲಭ;
ನಿನ್ನಂತೆ ಬದುಕುವುದು ದುರ್ಲಭ.
ನಿನ್ನ ಹೆಸರೆತ್ತಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತಾಡಿದರೆ
ನಿನ್ನ ನೈರಿಗೆ ಕೂಡ ಲಾಭ.

ಲೋಕವನೆ ಎದುರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ, ತಂದೆ,
ನಿನ್ನ ಬಾಣಿಗೆ ಕರೆದ ಗೆಳೆಯರಾರು ?
' ಮಾನವತೆಯಿಂದ ಅಂಬರವ ತುಂಬಿದ ಉಸಿರೆ ',
ನಿನ್ನ ಬಾಳಿಸ ಚಲುವ ನೀನೆ ಸಾರು.

ಹಿಂದೊಂದು ಕಾಲದಲಿ ಮುದಿಸಿಂಹ ಮುನಿದಿತ್ತು :
ಗಾಂಧಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೇ ?
ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಯೆ ಬೆರಗಾಗಿ ನುಡಿದಿತ್ತು :
ಗಾಂಧಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೇ !
ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಾಚೆ ಭರವಸೆಯ ನೆರಳಿತ್ತು :
ಗಾಂಧಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೇ.

—ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಗಾಂಧೀಸ್ತವ

೧
ನನಿವೆನೆಂದಿಗು ಪುಣ್ಯಜಾತನ ನಮ್ಮ ನಾಡವಿಧಾತನ
ಜನಪದಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಾತನ ಸಕಲ ಹೃದಯೋಪೇತನ
ನನೆಯುತಚ್ಚರಿಸೊಳುವೆ ಮಹಿಮನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ಚರಿತೆಗೆ
ಕೊನೆಯ ಕೇಡಿಗೆ ದುಗುಡಪಡುವೆನು ರಿಕ್ತವಾದೀ ಜನತೆಗೆ

೨
ನಡೆಸುವೊರೆ ನಡೆವಂಥ ಕುರಿಗಳೆ ನೀವು ಭಾರತಪುತ್ರರೇ
ಪಡೆದದ ಸು ಪಡುವಂಥ ದುರ್ಬಲ ದೈವದೇಹ ನಿರೀಹರೇ
ನಡೆಯಿರೇ ಬಳಿ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಪಡಿನೆಳಲನೆ ರವೊಳು
ಬಿಡಿರಿ ದೈನ್ಯವನೆಂದು ಸಾರಿದ ಈತನಲ್ಲವೆ ತೀರ್ಥನು

೩
ಎನಿತು ತಾರೆಗಳೆರಲಿ, ಇರುಳೇ ಚಂದ್ರನಿಂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ
ಅನಿತೆ ತಮವಿಡಿದೆಮ್ಮ ನೆಲವೀ ಗಾಂಧಿಯಿಂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ
ಮನಕೆ ನಿಲುಕದ ದಿವ್ಯ ದೀಪ್ತಿಯ ಕೊಂಡು ವೈಯೊಳು ಪಳಸಿ
ತನಿವೆಳಗ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿವ ಸೌಖ್ಯನಿವನೆಮಗಿನಿಯನೈ

೪
ತನ್ನ ನಿಜಮೊಳು ತಾನು ನಡೆಯಲು ಲೋಕ ತನ್ನಂತಪ್ಪುದು
ಉನ್ನತಿಯ ಬಯಸುವೊಡೆ ವಿಷಯದ ನಂಟು ಸಾಧಕಗೊಪ್ಪದು
ಬನ್ನಗಳ ಬೆರೆಯುವಲಾತ್ಮದ ಸಂಪದವ ವಿಧಿಯುಳೆವನು
ಎನ್ನುವೀ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀತಿಯಿನಾದನಿವನಸಮಾನನು

೫

ತಾಳ್ಮೆಯಿಂ ಕ್ರೌರ್ಯವನು ಶಾಂತಿಯಿಂ ಕೋಪವನು
 ಸತ್ಯದಿಂ ತನ್ಮತವನು ಗೆಲ್ಲಬಯಸಿ
 ಜಾಲ್ಮತೆಗೆ ಜಾಲ್ಮತೆಯನೊಡ್ಡಿ ಸೆಣಸುವ ರೂಢಿ
 ರಾಜನೀತಿಯನೊಡೆದನೀ ಸಾಹಸಿ
 ನಲ್ಮೆಗುರಿಯನು ಮುಟ್ಟಿ ಪೊಲ್ಲಮೆಯ ಬಳಸಲ್ಲ
 ಭಾವದಂದದಿ ಬದುಕು ಬೇರೆಯಲ್ಲ
 ನೇಲ್ಮೆಯನು ಸಾಧಿಪೊಡೆ ನೀರವಿರಲೆಮ್ಮ ನಡೆ
 ಎಂದಿವನ ಶಿವಭಲವನಾಂವ ಬಲ್ಲ ?

೬

ಕೇಡಿಗೆ ಕೇಡೆಣಿಸುವ ಬಗೆ ದೇವಗು ತಪ್ಪದೆನೆ
 ಹಾಡುವೆನೆಂಟವತಾರದ ಗೋವಿಂದನ ಭವನ
 ಈಡಾಗದೆ ಈತರ ಖಲ ಶಾಪಕೆ ಮಾತಪ್ಪ
 ನೀಡಿದನಭಯನ ಲೋಕಕೆ ಈತನಿಗಾವನೆಣೆ

೭

ಹೊಗಳಲೆ ಹರಿಜನ ಶಾಪವಿಮೋಚನ ಕಾರ್ಯವ
 ಹೊಗಳಲೆ ನಾಡಿನ ನೈಜ್ಯವನಳಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವ
 ಹೊಗಳಲೆ ನರಪಶು ಮಾನವನೆನಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವ
 ಹೊಗಳಿಕೆಗೂ ಮಿಗಿಲೀತನ ಕಲ್ಯಾಣಕೃತಿ

೮

ಹೆದಗೆಡುವೊಲು ನರಲೋಕದೊಳಾಸುರಶಕ್ತಿ ಯು ತುಂಬಿ
 ಅದ ತೂಗಲು ದುರ್ಬಲ ಶಿವ ಸದ್ಬಲನೊಬ್ಬನ ತಂದು
 ಒದಗುತ್ತಿರಲೀ ತೂಕಕ್ಕೆ ಶಿವ-ಅಶಿವದ ಸಮತುಲನೆ
 ವಿಧಿಯೇತನನೊಯ್ದ ನಲಾ ಏನೀ ವಿಷಮವಿಲಾಸ

೩

ತಕ್ಕದೆ ಉಳಿಯುವುದೆನ್ನವ ನಿಯಮದ
ಪಾಶವ ಲೋಕದೊಳನ್ನಯಿಸಿ
ತಕ್ಕವನೆನಿಸದ ಮಾನವ ಶಿಶುವನು
ಜೀವಶಕ್ತಿ ಹೊರತರದಂತ
ಉಕ್ಕಿನ ಯುಗದೊಳು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬಲವ-
ದ್ಧರ್ಮವ ಹಿಂಚಿಸಿ ಮುಂಬರಿಯೆ
ಸೊಕ್ಕಿದವರು ಬಲುನಕ್ಕು ಜೆಯುವೀ
ಗಾಂಧಿಧರ್ಮವ ತಂದಿಹುದೋ ?

೧೦

ಮಹಾತ್ಮನುದಿಸುವ ಮುನ್ನೀ ನಾಡಿನ
ಬಾಳ್ವೆಯ ತೆರಬೇರೆ
ಇಹಯಾತ್ರೆಯನಿವ ಮುಗಿಸುತ ಮರಳಲು
ಇದರೇ ತೆರಬೇರೆ
ಮಹಾನುಭಾವನ ಸಮೃದ್ಧ ರುಚಿಯೇ
ಜೀವನ ರಸ ಬೆರೆತು
ಮಹಾಂತವಹುದೀ ಭಾರತ ಜೀವನ
ಸೌಹೃದ ರಸ ರುಚಿರ.

—ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ

ಅಮರನಾದೈ, ತಂದೆ!

ಭರತವರ್ಷದ ದಿವ್ಯಧರ್ಮಪ್ರದೀಪನಂ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸೂರ್ಯಸ್ವರೂಪನಂ
ಆತ್ಮಭಿರಾಮನಂ ಆನಂದಧಾಮನಂ
ದಯ್ಯೆಕಾಲೋಕನಂ ಲೋಕಕಾರುಣ್ಯನಂ
ಶಾಂತನಂ ದಾಂತನಂ ಪರಮಸಂಪೂಜ್ಯನಂ
ಆರ್ಯನಂ ಆಪ್ತನಂ ಸತ್ಯಸುಪ್ರೀತನಂ
ಭದ್ಮನೈಯನಿಲ್ಲಗೈಯಲ್ತೆಳಸಿ ಸಂಹರಿಸಿ
ಆ ಜರಾಜರ್ಝರಿತ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರಮಂ
ಅನಾಯಾಸಂ ಘಾಸಿಸಿದರೇನಂತೆ ! ಅವಿನಾಶ
ಆತ್ಮನವೊಲಾ ಮಹಾತ್ಮನ ಮಹದ್ವರ್ತನಂ
ಶ್ರೀಭೂತಿ ತಾಂ ಮತ್ತೆ ಧನಕ ದೀಧಿತಿಯಾಗಿ
ಸತ್ಯಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಲೋಕಮೈತ್ರಿಯ ಬೆಳಗಿ
ಅಮರನಾಗಿಪುರೈ ದಿನದಿನಂ ಕಳೆದಂತೆ,
ಮರಣವೃಕ್ಷದೇ ಫಲಿಸಿದವೃತ ಫಲವೆಂಬಂತೆ.

—ಎಸ್. ಪಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟ

ಅವತಾರಿ ಗಾಂಧಿ

೧

ಹತ್ತು ಶತಮಾನಗಳ ದಾಸ್ಯಭಾರವ ಹೊತ್ತು
ಕತ್ತುಬಗ್ಗಿ ಸಿ ನಾತೆ ನಿಂತಿರುವಳೇ ಹೊತ್ತು!
ಹೆತ್ತಮಕ್ಕಳು ಹಸಿದು ಹಲಬುತಿರಲಜ್ಞಾನ
ಕತ್ತಲೆಯ ಕಾರೊಡ್ಡು ಧಾರಿಗಟ್ಟಿರೆ, ಮಾನ
ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ಹಾರಿ, ಮಾಯನಾಗಿರೆ ತೀರ,
ಹೆತ್ತಟ್ಟು ಹಾರೈಸಲುದಿಸಿ ಬಂದನು ಧೀರ!

ಸತ್ಯ, ಶಾಂತಿ, ಅಹಿಂಸ-ಸತ್ಯಲೋಕದ ಬಿತ್ತು-
ಮರ್ತ್ಯಭುವಿಯೊಳಗರಳಿ ಸೂಸಿ ಸುಮನೋಗಂಧ
ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಮಡಿಲೊಳಟ್ಟಿಯಲೆ ಜಸವೆತ್ತು!
ಕರ್ಮವೀರನುದಾರ ಕರ್ಮಚಂದಕುಮಾರ
ಮೋಹನನು ಮೋಹನನೆ! ದೀನಸೇವಾನಂದ
ವಾಸರತ್ನನು; ಗಾಂಧಿಯೆಂಬ ಸುಂದರ ನಾಮ-
ಮಹಿಮೆಮಂಗಳಧಾಮ! ದಿನದಿನಂ ಪಸರಿಸುವ
ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಿನ್ನಿಡಾಯ್ತು! ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು!!

೨

ಸತ್ಯದ ಹಿಮಾದ್ರಿಶಿಖರದೊಳಚಲಮಾನಸದೆ
ನಿತ್ತುನಿರ್ಮಲ ವಿಪುಲ ಪ್ರೇಮಗಂಗೆಯೊಳೆಸೆದೆ!

ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ಕಳವು, ಕಾಳಗವೆಂಬಕಾರಿಗಳು
 ಇಳೆಯನುಂಗಿರೆ, ನಿನ್ನ ಬಾಳ ಮಿಂಚಿನ ಸರಳು
 ನೆತ್ತರಿನ ನದಿದಾಂಟಿ, ಅವೃತತ್ವಮನ್ನಿಂಟಿ,
 ಹತ್ತು ಶತಮಾನದಾಯಸವನಿದೊ ತರಿದೊಟ್ಟಿ,
 ಭೂವೈಮನಗಳನೊಂದೆ ಹಿಡಿತದಲಿ ಹಿಡಿದಂತೆ,
 ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವಳಿಯ ನಡುವಿನಲಿ ನೀನಿಂತೆ!

೩

ಪರತಂತ್ರಕಿದೊ ಕುಣಿವ ಸೂತ್ರಗೊಂಬೆಗಳಂತ್
 —ಹಿರಿಯಹಿಂದಿನ ಜನದ ಸೂತ್ರಗಳ ಮರೆತಂತೆ—
 ಬದ್ಧವಾಗಲು ಜನತೆ, ಬಿದ್ದುಹೋಗಲು ಘನತೆ,
 ಉದ್ಧರಿಪರಾರೆನಲ್ ಬೆನ್ನೊಳೆತ್ತಿದೆ ಸಮತೆ!
 ಹಲವುಗಾಲದ ಹಳೆಯ ಶಸ್ತ್ರ-ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಿದ್ರ!!
 ನಲವಿಂದ ಗೆಲವಿಂದ ಗೆದ್ದೆ, ಭಾರತಭದ್ರ!
 ನಿನ್ನ ಹೊರತಾರುಂಟು ಗಾಂಧಿನಮಗಿಂದು?
 ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಭಾರತವ್ರಜದ ಮುಂದು!

—ಜಿ. ಆರ್. ಪಾಂಡೇಶ್ವರ

ಮಹಾತ್ಮನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ

ನಿನ್ನ ಮಮತೆಯೊ ಮಹಾತ್ಮಾ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮ
 ಕನಿತೆ, ಭಾರತಕನಿತೆ ಅಲ್ಲ, ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲ!
 ಅರ್ಧಧರಣಿಯ ದಿನಾರ್ಧಕೆ ಬೆಳಗಿಸಲು ಧರ್ಮ
 ಕಿರಣ ಅನಿನ್ನೊಲವೂರದೆಡೆ ಜಗದೊಳಿಲ್ಲ! ೪
 ಕೃಷ್ಣ, ವಿಮಾವೀರ, ಆಗೌತಮ, ಜಯೇಸುವೀ ನಾಲ್ವ
 ರವತಾರಿಗಳ ಧಾತುವಿಂದಾಯ್ದು ನಿನ್ನ
 ಸೃಜಿಸಿದಾ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೃಜಿಸುವಳೆ ನಿನ್ನನು ಹೋಲ್ವ
 ನೀ ಭಾರತದೊಳೀ ಸ್ತುತಿಯೊಳನ್ನನನ್ನೆ? ೮
 ಸತ್ಯವೆ ಗಡಾ ನಿನ್ನ ಗುರಿ, ಪ್ರೀತಿ ಗಡ ದಾರಿ,
 ರಾಮನಾಮವೆ ನಿನ್ನ ನಡೆವೂರುಗೋಲು;
 ಗಾಳಿಯಲಿ ಗಂಧವೆನೆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಡಸೇರಿ,
 ಜಗದೊಳಕ್ಕರೆ ಬೀರಿ, ನಿತ್ಯತೆಗೆ ೬ಸಾಲು! ೧೨
 ಮೋಹನಾ, ಮರೆಯದೀ ಭಾರತವ ನಿನ್ನ,
 ಧ್ರುವತಾರೆಯಂತೆ ನೀ ಮುನ್ನಡಸಿದನ್ನೆ!

—ಗೋವಿಂದ ಪೈ

೧. ಧರ್ಮ (= ಬಿಸಿ) ಕಿರಣ = ಸೂರ್ಯ.

೨. ಒಲವು = ಪ್ರೀತಿ.

೩. ಮಾವೀರ (ಮಹಾವೀರ) ಅಂದರೆ ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ.

೪. ಗೌತಮ ಅಂದರೆ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಬುದ್ಧ.

೫. ಯೇಸು ಅಂದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತ.

೬. ಸಾಲು = ಸಾಕಾಗು.

‘ಇನ್ನಿನಿಸು ನೀ, ಮಹಾತ್ಮಾ,
ಬದುಕಬೇಕಿತ್ತು!’

ಇನ್ನಿನಿಸು ನೀ, ಮಹಾತ್ಮಾ, ಬದುಕ ಬೇಕಿತ್ತು!

ಈಗ ಭಾರತಕತ್ಯಗತ್ಯವಿದೆ ನಿನ್ನ,
ಬಿರುಗಾಳಿಗೊಲೆನ ಾಹಡಗಂತಿಹುದಡಾಸತ್ತು,
ನಿನ್ನ ಹೊರತಾರೊಯ್ಯೆ ಅರೇವಿನೊಳದನ್ನ? ೨
ಹಿಮನಗವೊ ನಿನ್ನ ಚಲ ವಿಮಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ,
ಜಗವನಪ್ಪುವ ವಾರ್ಧಿಯೆನೆ ಜಗತ್ಪ್ರೀತಿ.
ನಿನ್ನ ಸೂರ್ಯಾತಪಕಭಿನ್ನ ಮಾತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿ—
ಕಾದುವೈ ನಮ್ಮನೀವರಮೇಕರೀತಿ! ೪
ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಾಗಿಹೆವು ದೇವರಿಲ್ಲೆ ಮಗಿಂದು,
ಸೋದರತೆ ಇಲ್ಲ, ಮುಂದಿನದಿಲ್ಲ ಗೊಡನೆ!
ಧರ್ಮಬಾಹಿರರನ್ನೆತ್ತಲಿನ್ನಾರೆಂದು
ತೋಚದೆ, ಮಹಾತ್ಮ, ನಿನಗಿಂತು ಮೊರೆಯಿಡುವೆ ೧೨
ಗಾಳಿ ಕಾಣದೆ ಬೀಸಿ ಉಸುರುಗೊಳಿಪಂತೆ,
ತಾರ ನವಜೀವನನ ನಮ್ಮನುಳಿಪಂತೆ!

—ಗೋವಿಂದ ಪೈ

೧. ಒಲೆನ = ಅಲ್ಲಾಡುವ, ಅಲುಗಾಡುವ.

೨. ರೇವು = ಬಂದರ (Port).

ಬಾಪೂಜಿ !

ಮಾನವತೆ ಮೈಗೊಂಡ ಓ ಮೂರ್ತಿ ನೋಡನನೇ,
ಕರ್ತವ್ಯ—ಕರಮರಾ ಓ ಪುಣ್ಯ ಬೆಳಸೇ,—
ಗುಣಕೆ ಗಣ್ಯತೆ ತಂದೆ ತ್ರೀಗಂಧಿ ಪಾರ್ಶ್ವದಲಿ;
ಭಾರತಕೆ ಬಾಪೂಜಿ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿ ವಿಶ್ವದಲಿ.
ಕಾಂತಿ-ಸತ್ಯಾಹಿಂಸೆ ಸುಗುಣಗಳ ತವ ಮೂರ್ತಿ
ಪುಣ್ಯಾದ್ರಿ ವಿಖರದಾ ಧವಳ ಕಾಂತಿಯ ಕೀರ್ತಿ;
ವೇದದಾಸ್ಯದಲಿವ್ವ ನಿನ್ನ ತ್ಮತೇಜವದು
ನಿಶ್ಚಾತ್ಮವಾಗಿಹುದು, ನಿಶ್ಚಾತ್ಮವಾಗಿಹುದು.

ತನ್ನ ಗರ್ಭದೊಳಾಂತು ತವ ಪುಣ್ಯ ಸೌರಭವ
ಬಿರಿದು ಬೀರಲಿ ಜಗದಿ ಹೊಸ ಯುಗದ ಹೊಸನೆಗ್ಗು,
ನಿತ್ಯತೆಯ ಗಬ್ಬದಲಿ ನಿನ್ನ ಮಲ ಶುಭಚರಿತೆ
ಹರಿಯಿಸಲಿ ಭಾರತದಿ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಸರಿತೆ;
ಯುಗಪುರುಷ ಬಾಪೂಜಿ ಹಿರಿದು ನಿನ್ನ ಯ ಸ್ಥಾನ;
ನೈತಿಕದ ತುತ್ತ ತುದಿ ನೀನಿಂತ ಆ--ಸ್ಥಾನ.

-ಎಸ್. ಎಸ್. ಬಸುಪಟ್ಟದ

ಶುಭೋದಯ (ಅಕ್ಕೋಬರ ಎರಡು)

೧

ಮುಂಜಾವು ಮುಗಿಲು ಹೊಗರೇರಿತು
ಆಕಾಶ ಮಂಟಪಕೆ ಕಿರಣ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ
ಉದಯ ರವಿ ತೇಜಸ್ವಿ ಮೇಲೇರಿದ
ಸುತ್ತು ಭೂಮಂಡಲಕೆ ದಯೆದೋರಿದ.
ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೆ ಎದ್ದು ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡನು ಕಟ್ಟಿ
ಶಕುನ ಹೇಳುವ ಕೊರವಿ ಹಾಡುತ್ತಿತ್ತು
ನಿದ್ದೆ ಮಂಪರು ಕವಿದು ಮಲಗಿದ್ದ ಜಗಕೆಲ್ಲ
ಉದಯರಾಗನ ಮಾಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿತ್ತು.
ಏಳೊ ಗೆಳೆಯ,
ಇದೊ ನಿನಗೆ ಶುಭೋದಯ
ನೆಲದ ನರನಾಡಿಯಲಿ ಸಂತೋಷದುದಯ !

೨

ಈ ನಾಡ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ಹೊಸ ಹಗಲು
ಪುಣ್ಯ ಪ್ರವಾಹದುಗಮ.
ಜನಮನದ ಜೀವನದ ಸಂಜೀವನ
ಮಳೆ ಹೋಗಿ ಬೆಳೆ ಹೋಗಿ ಇರುವ ನೆಲ ಹಾಳಾಗಿ

ಭೂಮಿ ತಳನುಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು
 ಒಂದೊಂದೆ ಹನಿಗಾಗಿ
 ಮಣ್ಣು ಕಣ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.
 ಆ ಹಿಮಗಿರಿಯೆ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ
 ಸಮತಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂತು
 ಮನೆಮನೆಯ ಹೊಸತಿಲಕೆ ಹರಿದು ಬಂತು.
 ಅಲಲಿ ಕೂಡಿ ಕೊಳೆಯೇರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ
 ಕಸ ಕೊಳಚೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಯ್ತು
 ಅದರ ಭವ್ಯತೆಗೆ
 ಧೀರ ಗಂಭೀರತೆಗೆ
 ಈ ಮನಸು ಮಾರು ಹೋಯ್ತು !

೩

ಬೆಳಕಿಲ್ಲದೀ ಮನೆಗೆ ಬೆಳಕಾಗಿ ಬಂದನಿವ
 ಚಿಕ್ಕೆಯಂಗಳದಿ ಜಿಂದ್ರಾನು ಜಿಲುವ !
 ದಳದಳವೇರಿ ಕಳೆಯೇರಿ
 ಇರುಳ ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳು ಜಿಳುದಿಂಗಳು.
 ಅವನೊಂದು ಕಣ್ಣಿನಲಿ ಆ ಪ್ರಶಾಂತ ಪ್ಯಾಸಿಫಿಕ್
 ಇನ್ನೊಂದು ತುಂಬಿತ್ತು ಅಟಲಾಂಟಿಕ್
 ಜನಸಮುದ್ರದ ಹರ್ಷ ಉಕ್ಕೇರಿ ನಿಂತಿತೋ
 ಧವಳಗಿರಿ ಕೀರ್ತಿ ಕಳಸ
 ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ದೇಹ ಸವೆಸಿದನಿವನು
 ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ, ಓ ಪುಣ್ಯವುರುಷ.

ದೀನ ದಲಿತರ ಎದೆಯ ಮಾನಸದಿ ವಿಹರಿಸುವ
 ಶ್ವೇತ ಪದ್ಮಸ್ನೇಹಿ ರಾಜಹಂಸ
 ಅವನ ಸಹನಾಸವೋ....
 ಅಸಿಧಾರಾವ್ರತ !
 ಹಿಂದಿನವರಿಗೂ ಅವನ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು
 ಸುವಿಶಾಲ ರಾಜಮಾರ್ಗ.
 ನಡುಕಗಳು ದೀವಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ನಡೆವವನಿವನು
 ಕಣ್ಣಿನಲಿ ಕಂಡಿತ್ತು ಮುಂದೆ ಸ್ವರ್ಗ.

—ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಮಸಳಿ

ಓ ! ತಂದೆ

ಸತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಶೋಧನಗೈದು
ಸದ್ಗುಣದ ಗಂಧ ಬೀರುತ ಗಾಂಧಿಯಾದೆಯಾ?
ಭಾರತಾಂಬೆಗೆ ಮಣಿದು ವಾರತಂತ್ರವ ಹೇಡು
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಂಘ ಮುಕೆ ಸನಿ ನಾಂದಿಯಾದೆಯಾ?

ಬಾಳು ಕುಸಿದ ಕೂಟ, ಅಸಮಯ ಹೋರಾಟ.
ಗೆಲ್ಲವೇಕ್ಲಿಿದಿರೆ ಸೋತುನಾಯುವ ಅಟ !
ಮೋಲನರಯವೆ ಸತತ ಗೆಲ್ಲುವವನೆ ಮೀರ
ಕದನ ನಡೆಯನೆ ತಡೆನ ಸೀ ವೀರಾಭಿವೀರ !
ಸೀನೆ ಸದ್ಬಲರಾಲಿ ಸೀನೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಯು,
ಬಲಿಗೊಳದ ಬಲಿಗೊಡದ ಕಲಿ ಕರುಣಮೂರುತಿಯು !

ಓ ! ತಂದೆ, ನೀನು ಮೀರಿದ ಹಾಟ ಜಗಮಾನ್ಯ
ಗುಲಿಯಬೇಕೆರೆ ತುಲಿಯಬೇಕದನೆ, ಸಿಗದನ್ಯ !
ತುಷ್ಟಿಪುಷ್ಟಿಯನುಂತ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಅಹಿಂಸಾವಾಣಿಯೇ ಸರಮುಪಾಸನ ಮಂತ್ರ !

—ಭುಚೇಂದ್ರ ಮಹೀಷವಾಣಿ

ಜ್ಯೋತಿ ನಂದಿಹೋಯಿತೆ ?

೧

ಜಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ
ಜ್ಯೋತಿ ನಂದಿಹೋಯಿತೆ ?
ಶಾಂತಿ-ಸುಧೆಯ ನದಿಯು ಬತ್ತಿ
ಅರಬು ಬಂದುದಾಯಿತೆ ?

೨

ಸತ್ಯ-ಸೂರ್ಯ ಜಾರಿ ಕೆಳಗೆ
ಬಿದ್ದು ಬೂದಿಯಾದನೆ ?
ಇಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಸೂರ್ಯರಾಗಿ
ಎಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೋದನೆ .

೩

ನಾಟ್ಯವಾಡಿ ತೆರೆಯ ಮರೆಗೆ
ಸರಿದು ಮೂಯವಾದನೆ ?
ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎಲ್ಲರಾತ್ಮ—
ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಹೋದನೆ ?

ಕೆಲಸ ಮುಗಿವ ಮುನ್ನ ಹೋದ,
 ಮರಳಿ ಬರುವನೆಂದಿಗೊ ?
 ಗಲ್ಲಾಹೊದಿಕೆ ಹೊದ್ದು ಮಂದಿ
 ನಿದ್ದೆಗೊಳುವ ಸಂದಿಗೊ ?

೫

ಜಗದ ಜನರ ಕಣ್ಣಿನೀರ
 ಕಡಲು ಮೊರೆಯ ತೊಡಗಿದೆ
 ನೋಡು ಅವನ ಹೆಸರು—ಹಡಗ
 ತೇಲಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದಿದೆ !

೬

ಈಚೆಯವರನಾಳೆಗೊಯ್ದು
 ಸಾರುಮಾಡಿ ಬಿಡುತಿದೆ !
 ದೇವ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ
 ಒಯ್ದು ಮುಕ್ತಿಗೊಡುತಿದೆ !

೭

ಎರು, ಮೇಲೆ ಹತ್ತು ಬೇಗ
 ಹೊತ್ತು ಮುಳಗಲಿರುವುದು !
 ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವನಿತರಲ್ಲಿ
 ಆಚೆ ದಡಕೆ ಸರಿವುದು !

—ಭುಜೇಂದ್ರ ಮಹೀಷವಾಡಿ

ಗಾಂಧಿಕಿರಣ

ಅಂದಿಗಿಂದು ನೋಳಗುತಿಹುದು
ಒಂದೆ ದೈವ ವಾಣಿಯು
' ಪ್ರೀತಿಯೊಂದೆ ಎಲ್ಲ ನೀತಿ
ವಿಶ್ವವಾಳ್ಳ ರಾಣಿಯು ' || ಪ ||

ಪ್ರೀತಿಗಿಲ್ಲ ಯಾತಕೆಂಬ
ಅತಿಯ ಮತಿಯು ಭಂದವು
ಅನರಿಗಿವರಿಗೆಂಬ ಎಲ್ಲೆ
ಇಲ್ಲ ಯಾನ ಬಂಧವು.

ಸುರಿಸ ಮಳೆಗೆ ಹರಿವ ಹೊಳೆಗೆ
ಬಿಸಿಯ ತಂಪು ಕಿರಣಕೆ
ತಡೆವರಾರು ? ಪಡೆವರೆಲ್ಲ,
ಅಳುಕದೊಲವು ಮರಣಕೆ.

ಜೀವಜಾತವೆಲ್ಲವಿದಕೆ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜನನವು
ಬೆರೆತು ನಲಿದು ಬಾಳುವುದಕೆ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜತನವು.

ಒಡಲ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೊದಲು
 ನರನು ನರನ ಕಾಡಿದ.
 ಅರಸು ಮೆರೆದು ಅಳತುಳಿದು
 ಇಳಿಯ ನರಕಮಾಡಿದ.

ಮುಂದುವರಿದ ಬದುಕದಿಂದ
 ಹೊಂದಿ ಬದುಕದಾಗಿದೆ.
 ಕೊರಹೊಂದುನ ಸೊಂಪುಸವಿಗೆ
 ಹೃದಯ ಮಾರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಮೋಹಮೋಸ ನೇಡನೆಂಬ
 ನೆಸರು ತಾಳಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ
 ಸುಳ್ಳು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ-
 ನೆಲ್ಲ ಬಲವನೆಳೆಯುತ್ತ

ಮುಗಿಲು ಕವಿದು ದಾರಿಯರಿದು
 ಕತ್ತಲಾದ ನೆಲದಲು
 ಮಂದಿತಂದು ಗಾಂಧಿಕಿರಣ
 ಪ್ರೀತಿಸಥವ ಬೆಳಗಲು.

ತನ್ನ ಬಾಳ ಶುಚಿಯಗೈದು
 ಸಾರಿತದರ ರೀತಿಯು :
 ' ಪ್ರೀತಿಯೊಂದೆ ಜಗದ ಸತ್ಯ
 ಸತ್ಯವೆನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯು. '

“ಪತಿತ ದಲಿತನೆಲ್ಲ ಜನದ
 ನೋವು ನಲಿವು ನನ್ನವು
 ನೋವು ಕಳೆಯೆ ನಲವು ಬೆಳೆಯೆ
 ನನ್ನ ಬಾಳು ನಫಲವು.

ಮನವೆ ಪ್ರೀತಿ ಮೈಯೆ ಪ್ರೀತಿ-
 ಯಾದರದುವೆ ಸೇನೆಯು.
 ಕೆರಳಿದಂಧ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ
 ಅದುವೆ ನನಗೆ ನಾವೆಯು.

ಎಲ್ಲ ತಮವನೆಲ್ಲ ಮದವ-
 ನೊಲವುದುಂಬಿದೆಯಲಿ
 ಇದಿರಿಸುತಲಿ ಅದುರಿಸುವೆನು
 ಸಾಗೆಯು ಭಯವು ಅಳಿಯಲಿ.

ನನ್ನ ಹಿಂಸೆ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ
 ಹಿರಿಯ ಬಾಳಮಂತ್ರವು
 ಅದುವೆ ಜಪವು ಅದುವೆ ತಪವು
 ಅರಿದ ಮನದ ತಂತ್ರವು.”

-- ಇಂತು ಸಾರಿ ಜಗವ ಬೆಳಗಿ
 ಹೊರಟಿತಯ್ಯ ಕೆರಣವು
 ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಅದನು ಸುತ್ತಿ
 ಮುತ್ತಿ ಬಂದ ಮರಣವು.

—ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ

ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ !

೧

ಏನಿದು ತಲೆ ಎಂತಹಕಲೆ
ಏಶ್ವನೇ ತಲೆದೂಗಿತು ಸಲೆ
ಗುಣನೋಹನ ಮನನೋಹನ
ಸರ್ವಕಾಲ ಜನಾದರಣ !
ಸುರಿಯಿತು ನುಡಿಮುತ್ತಿನ ಮಳೆ
ವೆನೆದಿಸೆಗೂ ಬೆಳಗಿತು ಕಳೆ !
ಸರ್ವದೇರೆ ಒಪ್ಪುವಂಥ
ಸರ್ವಜನತೆಯಪ್ಪುವಂಥ
ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಾಂತು
ಆತ್ಮೀಯತೆ ಭಾವ ಬಂತು !
ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗೆ !!

೨

ಸಲೆ ಅಹಿಂಸೆ ಸತ್ಯಶಾಂತಿ
ಅಂಗಾಂಗದೊಳದರ ಕಾಂತಿ !
ಎಂತಹ ಬಗೆ! ಎಂತಹ ನಗೆ
ಮಿತ್ರನಹನು ಎಂಥವ ಹಗೆ !
ನುಡಿಗು ನಡೆಗು ನಿಕಟ ಸ್ನೇಹ
ದೀನ ದಲಿತದೆಯಾಭಾವ !

ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ಣ ಬೆಳಕಿಗಿ-
 ತುಂಬು ಚಿಲ್ಲಿನೇನಿ ? !
 ಸ್ನೇಹ ವಿಮಲಗಂಗೆಯಾಗಿ
 ಇಳಿದುತುಂಬು ಚಲಿಸಿದೆ !
 ತಾಳ್ಮೆ ಆಳ ಬಾಶಯವು
 ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಮಲ ಜಲವು !
 ಹೃದಯದೊಳಗು ಸಮಕೋಮಲ !
 ಎದೆಯ ಹೊರಗು ಎಲ್ಲ ಶೀಲ !!
 ಮೂಡಣ ದೆಸೆಯೊಲವು ಶಾಂತಿ
 ಒಂದು ಕಣ್ಣೊಳಿಳಿದಿದೆ !
 ಪಡುವಣದಿನೆ ವಿವಿಧ ಕಾಂತಿ
 ಬೇರೆ ಕಣ್ಣು ತಳೆದಿದೆ !!

ಈ ಅನುಪಮ ಸ್ವರ ನಿರ್ಮಿತ
 ಜಗಕೆನಿಸಿತು ಸೋಜಿಗವತಿ !
 ಈ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಗತಿ
 ತಿಳಿದನು ತಿಳಿಯುಳ್ಳವ ಮತಿ
 ತಿಳಿಮನಸಿನ ಮೆಲುಸಾಧನೆ
 ಒಳಚೇತನೆ ಹೃತ್ಪ್ರೇರಣೆ
 ಅರಳಿತು ಕಲೆಯಾಗಿ
 ಸೂಡಿತು ಕೃತಿಯಾಗಿ !

× × × ×
 ಗಮಗಮಿಸಿತು ನಿನ್ನ (ನ) ಸ್ಮೃತಿ !
 ನಿಶ್ಚಯವಾಸ್ಯ ನಿನ್ನ ಯ ಕೃತಿ !!

—ಬ. ಗ. ಯಲ್ಲಟ್ಟು

ಅಹಿಂಸೆ-ಗಾಂಧಿ

ಅಹಿಂಸೆ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರ !

ತ್ಯಾಗ ನಮ್ಮ ತಂತ್ರ ||

ಭರತ ಭೂಮಿಯೊಳಿದ್ದ ಪ್ರಳಯದ ಕಸಕಿತ್ತು !

ಮಾರಿಗೌತಣಿಸಿತ್ತ ಮಲಿನತೆಯ ಕಳೆದೊಗೆದು ||

ಅಲಿಸಿನಾ ನೀರರೆದು ತ್ಯಾಗಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ |

ಸರ್ವೋದಯದ ಸೂಯ ನೆಟ್ಟನಾ ಮಹಿಮಾ || ೧ ||

೨ ಸಸಿನು ಫಲಿವೃಂಹು ಪೇವ ವಂದಿತು ನಮಗೆ |

ವೀರದಾ ನರನರದಿ ಬಿಸಿರಕ್ತ ಹರಿವಾಡಿ ||

ಹೊಸ ಉಸಿರು ಸುಳಿದಾಡಿ ನವಕಾಂತಿಯೊಡಮೂಡಿ |

ವಸುಮತಿಯು ಬೆರಗಾಗಿ ಅನುರರಾದೆವು ನಾವು || ೨ ||

ಹೆನಿರಕ್ತ ಸಿಡಿದಿಲ್ಲ ! ಮನು ಭಯ ಸುಳಿದಿಲ್ಲ !

ನ್ರಾಣಿಗಳ ಹುರಿದೊಗೆವ ಅಪ್ರಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲ "

ಚಣಚಣಕೆ ಪರರಕ್ತ ಕುಡಿಕುಡಿದು ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ !

ಎಂದೆಂದು ಹೀಗಿದ್ದು ಅನುರರಾದೆವು ನಾವು || ೩ ||

ಅಮರರೂಪವು ಸಾವು : ಪಂಚನೆಯ ಮಾತಾಯ್ತು !
 ಪ್ರೇಮತ್ಯಾಗವ ಮರೆದು ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಾಗಿಹೆವು ||
 ಹೇಮದಾಶಿಯ ತೊರೆದು ನಿಜಮನುಜರಾಗೋಣ |
 ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ಪಥವಿಡಿದು ಬದುಕೋಣ || ೪ ||
 ಅಹಂಸೆ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರ |
 ತ್ಯಾಗ ನಮ್ಮ ತಂತ್ರ, ||

-ಕವಿರುದ್ರ

ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ

ಎನಿತು ಶತಮಾನಗಳ ನಿಶ್ಚಲ ತಪೋನಿಷ್ಠೆ
ಫಲಿಸಿತೋ, ಭಾರತಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬೆಳಕಿತೋ !
ಸತ್ಯನಿರ್ಮಲ ಶಾಂತ ಮೂರ್ತಿಗಾಂಧೀಜಿ ! ನಿಮ್ಮ
ಪ್ರಣಿಜನೋದ್ಧಾರದ ಮಂಗಲೋತ್ಸವದಂದು ?
ಅಸ್ತೇಯ ರುದ್ಧಿ ದಯೆ ಸ್ಥಿರಸತ್ಯವ್ರತಗಳಿ
ಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿಹ ನಿಮ್ಮಜೀವ ಪಾಪನವಾಯ್ತು !
ಹೆತ್ತೊಡಲಿಗವ್ಯತಸಿಂಚನವಾಯ್ತು ! ನಿಮ್ಮಿಂದ
ರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ವಾಂಗದಭ್ಯುದಯ ಸಾಧನೆಯಾಯ್ತು.

ದರ್ಪಮದಮೋಹಿತರು ಸ್ವಾರ್ಥಸುಖ ಸಾಧಕರು
ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಮಾನವರು ಜಗವಸೀಡಿಸುತ್ತಿರಲು
ಪಶ್ಚಿಮದ ಭೂದೇವಿ ಕೆರಳಿದಳೆ ? ಪ್ರಳಯ ಪಂ-
ಥವ ತೊಟ್ಟು ಲೋಕನಾಶಕೆ ಮನವ ಮಾಡಿದಳೆ ?
ಜೀವಿಗಳು ಕೂಗುತ್ತಿವೆ : ಕಾಪಾಡಿ ಕಾಪಾಡಿ
ರೆಂದನ್ಯಗತಿಯಿಲ್ಲದಿಂದು ನಿಮ್ಮನೆ ನೋಡಿ !

—ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣರೈ

ಅನುರಜ್ಯೋತಿ ಬಾಪುಜಿ

ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬದಂದು
ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಸಂದು
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಸಿಂದಿಹೆವು 'ಜಯ' ಬಾಪುಗೆಂದೂ
ನಿನ್ನ ಒಡಲು ಹಾಲುಗಡಲು
ಲೋಕಕೆಲ್ಲ ಉಣಲು ಬಡಿಸಿ
ಸೀಂಟೆದೆಮ್ಮ ಮಡಲುಕಿಲ್ಮಪ್ಪ, ನಾಡನಾಯಕ
ಸನಾತನಿ ಸಂತನಲ್ಲ
ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣನಲ್ಲ
ಸತ್ಯಸಂಧ ಪ್ರೇಮತವಸಿ ನಮ್ಮನಾಲಕ
ಲೋಕ ವಿರೋಧಿ: ದೀನದಲಿತ
ಹೀನ ಅಬಲ ವೃದ್ಧ ರೆಲ್ಲರ
ರಕ್ಷೆಬದ್ಧನು; ಬಾಪೂ ಲೋಕನಾಯಕ
ನಿನ್ನ ಮರಣ ನನ್ನ ಹರಣ
ಕದುವೆ ಕಿರಣವಾಗಲಿ
ನಿನ್ನ ಬಾಳು, ಬಯಕೆ ಎನಗೆ ಹರಕೆಯಾಗಲಿ
'ದೀನ'ರೆಲ್ಲ ಒಳಗವಾಗಲಿ
'ಪಾಪಿ'ಎನ್ನ ದೇವರಾಗಲಿ
'ನಿನ್ನ ಅನುರಜ್ಯೋತಿ ಎನಗೆ ದಾರಿತೋರಲಿ

—ಜಯದೇವಿತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ

ಭಾಗ್ಯವದು ಬಯಲಾಯಿತೆ ?

ಕೊಲಬೇಡಿ ಕೊಲಬೇಡಿ ಕೊಲಬೇಡಿ ಕೊಲಬೇಡಿ
ಕೊಲಬೇಡಿರೆಂದೆಂಬ ತತ್ತ್ವಸಂಜೀವನವೆ
ಕೊಲಿಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಕೇಡನು ಮೀರ್ವ ಕೇಡುಂಟೆ ?
ಕಗ್ಗೊಲೆಗಳಿಗೆ ಕೋಡಿದು |

ಬಲು ಮುಂದುವರಿದವರು ಭಾರತೀಯರು ನಾವು
ಬಲು ಹಿರಿದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಗಳ
ಬಲುಹು ಬರಿದಾಯ್ತು ನಮ್ಮೊಳಗಿರ್ಪ ಕಿಲುಬಿಂಗೆ
ರಕ್ತ ಸಾಕ್ಷಿಯು ಕೊಲೆಯಿದು || ೧

ದೊರಾತ್ಮ್ಯ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಕೈರಾತ ಕರ್ಮಗಳ
ಕಾರಣದ ವಿಷಮೂಲಗಳನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆಸಗಿ
ಭಾರತದೊಳಿಲ್ಲವರು ನಿಜ ಮನುಜರಾಗಲೈ
ಮುಕ್ತಾವಕಾಶ ಕೊಡಲು |

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಂಬರಂ ಬಾಳ್ವೆ
ಸಾರತರ ರಾಮರಾಜ್ಯವ ರಚಿಸಬೇಕೆಂದ
ಧೀರಂಗೆ ಕಾಲಾಗ್ನಿಗೋಲಕಂ ಬಡುವಂತೆ
ಬರೆದ ಬಿಡಿ ಏಂ ಕ್ರೂರನೋ ! || ೨

ಸದುವಿನಯನೇ ಮಾನವಾಕೃತಿಯನಾಂತಿಹುದೊ
ಸದಸದ್ವಿನೇಕನೇ ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟಿಹುದೊ
ಸದವಿಡುತ ಬರುತಿಹುದೊ ಸದ್ಗುಣದ ಸಂಚಯಂ
ನೈಲದಿ ತಾನೆಂದೆನಿಸುತ |

ಹೆದರಿಕೆಯ ಬಲವಿಳಿಸಿ ಹೃದಯಗಳ ಹೆದಗೊಳಿಸಿ
 ಸದಯತೆಯ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಶಾಂತಿಯವ್ಯುತನನುಣಿಸ
 ಮಿದುನಗೆಯ ಮುದುಕನನು ನಮ್ಮ ಬಳಿಯೊಳೆ ಕಾಂಬ
 ಭಾಗ್ಯವದು ಬಯಲಾಯಿತೆ || ೩ ||

ಕಾಣದೊಡಮೇಂ ಕಂಗಳಿಂಗವನ ವೃದ್ಧೀಹ ?
 ಕಾಣುತಿಹುದವನ ಘನ ತಾತ್ಪ್ರಿಕದ ಚಿದ್ವೇಹ !
 ಕಾಣಬಹುದವನೆ ನಾವಾದ ಪಿರಿದದ್ಭುತವ-
 ನವನ ನಡೆಯೊಳೆ ನಡೆದೊಡೆ |

ಜ್ಞಾನಹೀನತೆಯಲ್ಲಿ ಹೀನ ಚರ್ಚೆಯಮೂಲ ?
 ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಮಿಲನವಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಕೀಲ ?
 ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಶಾಂತಿದೊರೆವಂತೆ
 ನಡೆವುದೆಂದಿಗೆ ನಾವು ? || ೪ ||

-ಗಂಗೆಪ್ಪ ವಾಲಿ

ಅಹುದಿಳೆಯು ಪರಮಾಭಿಮಾನಿಯವ, ಇಳೆಯಣುಗನು
ಬಾನ್ ನೋಡುತ್ತಿರಲು
ಬಂದಿಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ತನ್ನ ಬಾಳ ಯಾತ್ರೆ,
ಧೃವತಾರೆ ಮೂಡುತ್ತಿರಲು.

ಹಾಳಾದ ನಂದನಕೆ ಆದಮನು ಬಂದೊದಗಿದ
ಗೆಯ್ಯುತ ಪುನರ್ ನಾನುಕರಣ
ವಸ್ತುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹೊಸ ಚಂದನನು ತಂದನವನು
ಬೆರಗು ಬಡುತ್ತಿರಲು ಹರಣ.

ನಿಶಾಚರರ ಮಧ್ಯದಲಿ ಎಳೆಯನಿವ ದೇವಕುವರ,
ಕಿರುಬೆರಳಿನಿಂದೆತ್ತಿದ
ಬೆಳಕಿನಾ ಬುಗ್ಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಪರ್ವತವನು.
ಅವ್ವತಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದ.

ಜಡಜೀವವ್ಯೂಹ ಸುತ್ತಿರುವಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
ತೂರಿದನು ಜೈತನ್ಯನ.
ಉದಿಸಿತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರದೊಲು ದಕ್ಷಿಣಿರುವ ಕಾಂತಿ
ಅನಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ವೈಭವ.

ವೇಕಾರಿ. ಬರಿ ಚರ್ಮ. ಬರಿ ಎಲುಬು.

ಆದರಿವನು

ರಾಷ್ಟ್ರರುಧಿಗದ ಆಗರ.

ಪಂಜೆಯುಟ್ಟಿಕ ರೈತ, ನಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿಗಿವನು
ಬುದ್ಧ, ಕೃಪಾಸಾಗರ.

ಸತ್ತಷ್ಟಿ-ಮಂಡಳಿಗಳಾಚೆ ದಾಂಡೀಯಾತ್ರಿಗೆ

ಕೇಳಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಾನ,

ನಡೆವಿರುವ ಹಿರಿಯನಿವ ವ್ಯಾಧನನು ಸಾದುಗೊಳಿಸಿ,
ಮುಗಿಲ ಗಂಗೆಯಲಿ ಸ್ನಾನ

ಕಾಲಲವಣಾಂಬುಧಿಯ ಕ್ಷಾರಜಲಗೆಯ್ಯುತುಪ್ಪು

ದೇವಗಣದೂಟಕೆಂದು

ಒಯ್ದ ನಮರಾವತಿಗೆ ಜೀವಿತದ ಸಾರದಂತೆ

ಋಷಿ, ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷನಿಂದ

ಕರೆಯುವನ ಓ ತಮ್ಮ ! ಓ ಅಣ್ಣ ! ಕರೆ ಅವನನು

ತವಕಿಸಿದೆ ಲೋಕವಿಲ್ಲಿ !

ನಮಗಿರುವದವನಾಚು. ಸೃಷ್ಟಿಗೇ ಬಂತು ಪೇಚು.

ಹೋದರೇನಾಯ್ತು ಮೈ ಚೆಲ್ಲಿ ?

ಕರೆ ! ನಮ್ಮ ಏಲಾಹೈದರುಗಳು ಸೂರ್ಯಕಾಂತದಂತೆ

ಅವನುದಯವಿರೆ ದ್ರವಿಸಲಿ !

ಜ್ಯೋತಿಧೂವ್ರದ ನಲಯ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುವಂತೆ

ಪುಣ್ಯವಿದು ಪಲ್ಲವಿಸಲಿ !

ಕರಯನನ ಓ ತಮ್ಮ ! ಓ ಅಣ್ಣ ! ಕರೆ ಅವನನು !
ಕಣ್ತುಂಬ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ
ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿಡಬೇಡ ಬರಿ ದಂತಕಥೆಯನಾಡಿ,
ಬರಿಸಾನುಶೇಷದೊಡನೆ.

—ವಿನಾಯಕ

ಮಹಾತ್ಮೆ

ಎಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲವನು ಎಲ್ಲರಿಗು ಒಲಿವವನು
ಎಲ್ಲವನು ಗೆಲುವವನು ನೀನು ಕಾಣಾ,
ಎಲ್ಲ ಸೊಬಗನು ಸವಿದು ಬಲ್ಲವನು ನೀ ಕಾಣಾ
ಎಲ್ಲರೂ ಸವಿನಕ ತಣಿಯದವನು

ಎಲ್ಲ ಕಾಲದ ಜನರ ಎಲ್ಲ ದೇಶದ ಜನರ
ಎದೆಗಳಲಿ ಹರಿದಿರುವ ಒಲುಮೆ ಒಂದೆಂದು
ಎಲ್ಲ ಜನಗಳ ಮನದಿ ಮಲೆತಿರುವ ಭಾವಗಳು
ವೇದನೆಯ ರೀತಿಗಳು ಒಂದೆ ಎಂದು

ಯಾರೆಲ್ಲಿ ನೋಯುತಿರೆ ಬೇನೆವಡುವನು ನೀನು
ಯಾರ ಸಂತಸದಲ್ಲು ಹರುಷಗೊಳುವವನು
ಯಾರೆಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವನು ನಿಲಿಸುತಿರಲೆಲ್ಲ
ಸಾರಿ ಸೇವೆಗೆ ಬಾಗಿ ಸೇರುವವನು.

ದೀನರನು ಅರ್ತರನು ನಿರ್ಬಲರ ಬಳಗವನು
ಸೋದರ್ಯರೆಂದೆಂದು ಕಾಯುವವನು
ಎದೆಕರಗಿ ಮನಮರುಗಿ ಕರುಣೆಯಲಿ ಕರೆಯುತ್ತೆ
ಅವರೆದೆಯ ಬೀಗೆಗಳನಿಳಿಸುವವನು.

ಅಶುಭದೊಡಲಲಿ ಶುಭವ ಹಿಂಡುತ್ತ ಹೀರುತ್ತ
ಶುಭದ ಸಾರವನೆರೆದು ಬೆಳಸುವವನು
ನಾಳೆಗೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಎಳ್ಳೆ ಬರಲೆನ್ನುತ್ತೆ
ಮೇಲ್ವಿಗಳ ಬಿತ್ತುಗಳ ಬಿತ್ತುವವನು.

ಹೊರಗಿರುವ ರೂಪಗಳ ಭೇದಗಳ ಬಿಸಿರಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಮೊರೆಯುವುದು ಜೀವವೊಂದೆಂದು
ನಾ ಕಂಡೆ ನಿಮಗದನು ತೋರುವೆನು ಎನ್ನುತ್ತ
ತಿಳಿದ ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ಮದಿಸಿದವನು.

ಜಗದ ಸೌಖ್ಯದ ಸಿರಿಯ ಸವಿಗನಸು ಕಾಣುತ್ತೆ
ಮದಿಮದಿಸಿ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನೇಯುವವನು
ಬದುಕಿ ಬಾಳುವ ಆಸೆ ಬಾಳ ಬೆಳಗುವ ಆಸೆ
ಮೈಮೆಯಲಿ ನಿಲುವಾಸೆ ಕಲಿಸುವವನು.

—ವಿ. ಸೀ.

ಕೈಮುಗಿವ ಗಾಂಧಿ

ಗುಂಡಿಬ್ಬು ಗೋಡ್ಡೆ ಸುಡುತಿರಲು ಅವಗೆ
ಕೈಮುಗಿದಿರೋ, ಗಾಂಧಿ !

ಕಾಲದಸ್ಪರ್ಶ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿತೆಂದರಿತು
ಮುಗಿದ ಕೈ ಮುಗಿದಂತೆ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರಲು
ಅಂತೆ ತೆರೆಯಿತು ನಿಮಗೆ ಜವರಾಯನೊಲವು.
ಇಳಿಯ ಹೊರೆಗಳು ಇಳಿದು ಋಣ ಮುಗಿದು ಬಾಳು
ಹಗುರಾಯ್ತು .

ಘಾತಕನ ಕೊಲೆಕೋವಿ ಗೋಲಿ ಕಾರುತ್ತಿರಲು
'ಒಂದಾದವೇಲೊಂದು, ಒಂದೆರಡುಮೂರು !
ಕೋಪವೇ ನಿಮಗೆ ? ಅದುರಿತೇ ತುಟಿಯು ?
ಹೆಗೆ ತಣಿಯಲೆಂಬಂತೆ ಮನಸು ಸುಮನಸವಾಯ್ತು
ಪರಿಶಾಂತವಾಯ್ತು .

ಕಾಳಕೂಟವ ಶಿವನು ಕುಡಿದು ಜೀರ್ಣಿಸಿದಂತೆ
ನಾಡವಿಷವನು ಉಂಡು ಕೇಡ ಹೀರಿದಿರಿ.
ಹಿಗ್ಗಿದ್ದದೆ ಧರೆ ಕೊಲೆಗೆ ? ಹಿಂಗಿತೇ ಋಣವನಗೆ, ನಮಗೆ ?
ಎಂತು ಹಿಗ್ಗಿತು ಹಗೆಯು ? ಎಂದು ಹಿಂಗಿತು ಋಣವು ?

೨

ವೃತ್ತ್ಯವಿಂದವೃತ್ತತೆಗೆ ಏರಿದ ನುಹಾವುರುಷ,
ನಿಮ್ಮೊತ್ತು ಗೈಮುಗಿವ ದರ್ಶನವೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೂ, ಇನ್ನು,

ನತ್ತರನ್ನು ರಿಸುವುದು, ಬಗೆಬಗೆಯಲ ಎಡೆಬಯಲನಾಕ್ರಮಿಸಿ
ಬಲಿದು.

ಹಗೆಗೆ ಮುನಿಯದು ನಿಮ್ಮ ಮನಸು,

ವಿರಸವನು ನಾಲಗೆಗೆ ತಾರದಿನಿಸು.

ಒಂದು ಬಾಳಿನ ಬೆಳಸು ಸಂಯಮದ ರೂಪತೆಯ
ತಾಂತ್ರಿಕವಾದವನು ರೂಢಿಸಿದ ನಿಮ್ಮಂಥ ಬದುಕು
ಇನ್ನೆಂದು ಬಂದೀತು ಬುವಿಗೆ? ಬೇರೆಂತು ಬಂದೀತು ಒಸಗೆ?
ಇಂತೆಯೇ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಮುಗಿದು, ಮುಗಿದು,
ನಾಡ ಜನವನು ಬೇಡಿ ದಡೆದಿರೈ ದಿನವೂ
ಹಗಲಿರುಳು, ಬಾಳೆನುಡ್ಡ ಕ್ಕು;-
ಕೇಳಿದರೂ ಒಳಿತು;-ಒಲಿಸಿ ನಡೆದಿರಿ ಮುಂದೆ
ಕೇಳರೂ ಅದು ಒಳಿತೆ; ನಿಲ್ಲದೆಯೆ ಕೈ ಮುಗಿದೆ
ನಡೆದಿರೈ ಮುಂದೆ.

ನಿಮ್ಮವರ ನನ್ನಿ ಗರ ಹಿಂದು ಸಿಪ್ಪೆ ಮುಸಲ ಹರಿಜನರ
ನಿನ್ನೊಲವು ಧೀರ ಮಾನವತೆಯೇ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಕಾಡಿತ್ತು,
ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿತ್ತು.

ನೀವಟ್ಟು ಪಾರಾದರಾವ ಜನರು ?
ಸ್ಮರಿಸ್ಸಿ ಅವಿನ್ ಆಟ್ಟಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ?
ಪಾರಾಗಬಯಸಿದರು ಕೆಲಬರೆಮ್ಮವರೇ-
ಭಾರತದಿ ಸರಿಹಿರಿಮೆ ಸರುವರಿಗು ಸಲ್ಲದೆಂದವರು.
ಮೂರು ಲೋಕವು ಎಮ್ಮ ನಾಡೆಂಬುದಾರತೆಯ
ಭವ್ಯ ಕೋಲಾಹಲದಿ ಉಬ್ಬಿದಭಿಮಾನವನು

ಕ್ರೋಧ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದನು.

—ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದಿದ್ದು ನಡೆಯೆಂದು ಸಾರಿದಿರಿ.

ಸಂತಸವೊಡಂಬಡಿಸಿ ಒಲಿಸಿದಿರಿ

ಕೆಳೆಬಿಸುಗೆಗಳ ಬೆಸೆದ ನಾಡ ಕಟ್ಟಿದಿರಿ

ಬಾನಿನತ್ತರಕದನು ನಿಲಿಸಿ ಹೊಂಗಳಸ ಮುಡಿಸಿ;

ಹಿಂಸೆ ಹಗೆತನದಿಂದ ಮಾನವಗೆ ವಿನಿಪಾತವೆಂದು ತೋರಿ

ಭಾರತದ ಶುಚಿ ಕೀರ್ತಿ ಕಂದದಿರಲೆಂದು ಕೋರಿ.....

೪

ಎಂದಿಗೂ ಇದುವೆ ಕರೆ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ

ಎಂದಿಗೂ ಇದೆ ಇದುವೆ ಎತ್ತಿದಾದರ್ಶ.

“ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾ ವಿದ್ಯತೇಯನಾಯ,”

“ಮಾ ವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ” — ಇದುವೆ ಆದೇಶ.

ಇನ್ನು ನುಡಿವವರಾರು ಮಿದುಬಗೆಯ ಬೆಳ್ಳಾಂತಿನುಡಿಯ

ಇನ್ನಾರೊ ನಡೆವರಾ ಬೆಳ್ಳೆಚ್ಚು ನಡೆಯ ?

ಬಲೈಯಾಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದಿಹ ಶಿರ ನಿಮತು.

ಬಲಿವನೌದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕನಲ್ವ ಕ್ಷಾತ್ರ,

ಅಪಿನಡೆಗೆ ಆತಂಕವೊಡ್ಡ ವೆಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ

ಎಂದಿಗೂ ಮುನ್ನಡೆವ ಸತ್ಪದುರ್ಕು,

ಇನ್ನೆಂದು ಮರಳಿ ಕಂಡೀತು ಇಳೆಯು ?

ಕಂಡಾಗ ಮಚ್ಚರಿಸಿ ಕೊಲುನ ಇಳೆಯು.

೫

ನೂರಾರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಎರಡಕ್ಕೆ

ಅಲ್ಲಿ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತ, ಇಲ್ಲಿ ಮ್ಮು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ

ಸಂರಾಜಪುತ್ರ ಸುಭ್ರಾತ್ಯ ಪಾಹುಬಲಿಯಂತೆ
ಭೂಮಿಗತಿಶಯದಂತೆ, ಸಗ್ಗದಿಂದಿಳಿದಿರೆಂಬಂತೆ
ಬಲವನೊಲವಿಗೆ ನೀವು ತಿರುಗಿಸಿದಿರಿ.

ಕ್ಷಮೆಗೆ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ತೇದಿರೊಡಲ.

ನಯದೊಳ್ವನೇ ಬಳಸಿ ಕೈಚಾಚಿ ಬಾಚಿದಿರಿ ಬಳಿಗೆ.
ನರನಮರನಾಗಲಿಹ ದಾರಿಯದು ಒಂದೆ ಎನುತೆ
ಒಡಲು, ಮನ, ಎದೆಯಾಸೆ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಾರ
ರಕುತಗಳ ಅವೇಗ, ಕಣ್ಣುಕಿವಿಗಳ ತುಂಬಿ ಮೇರೆವರಿದು
ನಡೆನುಡಿನ ತೊಂಗುವಾ ಸುಮನೋವಿಲಾಸ—

ಈ ಒಂದೆ ಗುರಿಯ ಕಡೆ ನಡೆದರೇ ಸೊಬಗೆಂದಿರಿ
ಬಾಳಸಫಲತೆಯದುನೇ, ಅವೊಂದೆ ಬೆಳಕೆಂದಿರಿ
ಒಂಟಿತನವೇ, ಸೆರೆಯೆ, ಬೀಗಲ್ಲೆ, ಕೋವಿಯಂಜಿಕೆಯೆ
ತನ್ನವರೆ ಹೇರುತಿಹ ಅಪವಾದ ಭೀತಿಯೇ, ಖಾತಿಯೆ ?
ಕರೆಯುತಿಹ ಕವಿಸುತಿಹ ಶಾಸತಾಪಗಳೆ
ತಡೆನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಬಗ್ಗಿದವೆ ? ನಿಮ್ಮ
ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದವೆ ?

ನೀವೊಡುತಿಹ ಕೆಳಗೆ ಮಾರ್ಮಲೆದು ಜರೆದು
ವಿರಸವನು ಬಿತ್ತುತ್ತೆ ತೊಂಡು ನಡೆನಡೆದು
ಕೊಲೆಗೆ ಕೊಲೆಸಂತತಿಯನಿಡುವವರ ಬೇಡಿದಿರಿ
ಒಂದು ಸೂಳೊಲವಿಗೊಸಯೆಂದಿರಿ; ಕೈಯ
ಮುಗಿ ಮುಗಿದಿರಿ.

ಚೌರಿ ಚೌರದಲಿ ನವಖಾಲಿಯಲ್ಲಿ
ಬೀಹಾರದಲ್ಲಿ ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ,

ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ನಾಡನ್ನು ನಡೆಸಿ ಹೊಸ ಹಾಡ ಹಾಡಿಸಿದಿರಿ.
 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ತರನು
 ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸಂಪೈಸಿ ಬದುಕಿಸಿದಿರಿ
 ನಯದ ಒಳಗಣ್ಣು ತೆರೆದು ಸರಸ ಹಾಯಿಸಿದಿರಿ.
 ಎಂದೆಂದು ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮದೇ
 ಈ ಸಾಧು ನುಡಿಯು.

ಕಣ್ಣಿರೆಯ ಕಂಡೀತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆ ಮುಗಿದ ಕೈಯು.
 ಎದೆಯ ಸಂಕೋಚದಲಿ ಕಲ್ಲಾದ ಮಾನವತೆ
 ಕರಗಿ ಹೊನಲಾಗಿಸುವ ಹಿರಿಯ ನಡೆಯೇ
 ಇದುವೆ ನಿಮ್ಮುದಾರ ಚರಿತೆ; ಇದುವೆ ನೀವುತ್ತು ನೆಲನು
 ನಿಮ್ಮನೇ ನೀವ್ಬತ್ತಿ ಬೆಳಸಿರುವ ಬೆಳಸು
 ಬಾಳ ಚರಿತಾರ್ಥತೆಗೆ ಬೇರೆ ಪಥವೇನುಂಟು
 ಓ ತಂದೆ, ಗಾಂಧೀ

ನಿಮ್ಮ ಋಣವೆಂದು ಮುಗಿದೀತು ಇಳಿಗೆ ?
 ಭಾರತಕೆ ನಿಮ್ಮ ಋಣವೆಂತು ತೀರೀತು ?
 ಆ ಬೆಳೆಗೆ ಬದುಕು ಮೈಯಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲೆಂದು
 ಆ ಬೆಳಕೆ ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲೆಂದು.
 ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಲಿ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸರದಲ್ಲಿ
 ಕಡಲಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥದಲಿ ನಾಡು ಹೆರನಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಎರಚಿಹೆವು ನಿಮ್ಮ ಸತ್ಕಾಂಕ್ಷವನ್ನು.
 ಗಾಳಿ ಸುಳಿವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮುಸಿರೆ ಕಮ್ಮುಸಿರು
 ಜೀವನವು ನಮಗೆ.

ಹಸುರಾ, ಚಿಗುರು, ಹೂ, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು

ಕಾಳು, ತೆನೆ, ಗೆಡ್ಡೆ, ಗೆಳಸು, ಕಾಳಾ, ಕಬ್ಬು, ಜೇನು, ಮೆಳಸು
 ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಎಲ್ಲವೂ ತಿರುಳಿಟ್ಟು ಹೊರವಾಗುತ್ತಿರಲೆಂದು
 ಕವಿಲೆಗಳ ಕೆಚ್ಚಲನು ತುಂಬಿ, ಕಾವಲಿನ

ಗರುಕೆ ಹೊನ್ನಾಗಿ

ಹಸುಮಕ್ಕಳೊಡುತಿಹ ತಾಯಿ ಹಾಲಾಗಿ
 ಹೊಲಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳ ತೆನೆಗೊನೆಗಳಾಗಿ
 ಗೆಯ್ಯೆಗಳ ನಡಸಲಿಹ ಕೈಚಳಕವಾಗಿ
 ಬಾನ್ ಕಡಲ ಕಾಯಲಿಹ ಕಲೆದಬೈಯಾಗಿ
 ಯಂತ್ರಗಳ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳ ಬೆಳಸು ನೌಭಾಗ್ಯವಾಗಿ
 ನೆಲ ನೀರು ಖನಿ ಬಾಣು ನಾಡಿಗೊಲಿವಂತೆ
 ನಿಮ್ಮಂತವೀ ನಾಡ ಜಾಗರಿಸುತ್ತಿರಲಿ.
 ಎಮ್ಮಾಸೆ ಫಲಿಸುವಂದದಲಿ ಎಮ್ಮ ಸಂತತಿಯ ಕಾಪಾಗಿ
 ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಭಾರತವು ವರಿರುದ್ಧವಪ್ಪಂತೆ
 ಮುಗಿದ ಕೈ ತೆರೆವೆಮ್ಮ ಹರಸುತ್ತಿರಲಿ! ಹರಸುತ್ತಲಿರಲಿ!!

—ವಿ. ಸೀ.

ಕಂಡದ್ದು ಮೂರುಸಲ

[ಗಾಂಧೀ ಜಯಂತಿ—೧೯೫೭]

ಒಂಬತ್ತು ವರುಷಗಳೇಚೆ ನಿಂತು ನೋಡುವೆ ನಾನು—
ನಿನ್ನ ಆ ಮೇರುಸಮ ಧೀರವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನು.
ಮುಗಿಲ ಗೋಡೆಗೆ ಅದಿಗೂ ತೂಗುಬಿಟ್ಟಿದೆ ನೋಡು
ಬರೆದಿಟ್ಟ ಚಿತ್ರಪಟ,
ಮೇರುದಂಡದ ತುದಿಗೆ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ಬಾವುಟ,
ನೆಲ ಕಡಲು ಜನಪದದ ಬದುಕೆಲ್ಲ
ಜೀವಂತ ಭೂಪಟ,
ಹಿಮಶೈಲ ಶಾಂತಿಯಲಿ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಇದೋ
ಎದೆಯ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನಂದಾದೀಪ
ನಿನ್ನ ರೂಪ!

*

*

*

*

ಕಂಡದ್ದು ಮೂರುಸಲ ನಾ ನಿನ್ನ :
ಮೊಟ್ಟಮೊದಲದೊ ಅಲ್ಲಿ,
ಹರೆಯದರಮನೆಯಲ್ಲಿ.
ತುಮುಲದ ಕಡಲು ನಿನ್ನೊಡಲು;
ತೆರೆಯಮೇಲಾಡಿತ್ತು ಹೊನ್ನ ಹರೆಯದ ಬಿಸಿಲು.
ಅಂತರ್ಭದ್ರ ಮೊದಲಾಗಿತ್ತು

ಸದಸತ್ತುಗಳ ಗುಡುಗು.

ಸಂಶಯದ ಕಡಲಿನಲಿ ನೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹೆಡಗು !

ರುಗ್ಗ ಶಯ್ಯೆಯಲಿ ಮಲಗಿರಲು ತಂದೆ
ಹುಡುಗ ನೀ ಬಂದೆ.

ಕೈಯೊಳಗಿತ್ತು ತವ್ವೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಪತ್ರ—

ತಂದೆಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಕುಳಿತೆ.

ಹೊಯ್ದಾಡಿತ್ತು ಕಣ್ಣಿನ ಹಣತೆ.

ಕರಗಿತ್ತು ಕರುಣೆಯ ಮೇಘ ;

ಹೆನಿಹನಿಯಾಗಿ, ಜಿನುಗಿತ್ತು ತಂದೆಯದೆ—

ಯಿಂದಿಳಿದ ಕಂಬನಿಯ ಹರ್ಷವರ್ಷವಮೋಘ !

ಕಂಡಿತಾ ಕಂಬನಿಯ ಬೆಳಕಿನಲಿ ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಮಂತ್ರ.

ಎದೆಯ ಕೊಳೆ ತೊಳೆದು ನೀ ನಿಂತೆ ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ

ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ !

*

*

*

*

ಮತ್ತೆ ಎರಡನೆ ಬಾರಿ, ನಾ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನನಾ

ಆಫ್ರಿಕದ ಕಗ್ಗತ್ತಲಲ್ಲಿ :

ನಟ್ಟನಡುವಿರುಳಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ನಡೆಯಿತು ರೈಲು

ಯಾವುದೋ ನಿಲ್ಲಾಣದಲ್ಲಿ.

ಹಾಸುಗಂಬಿಯಮೇಲೆ ಉರುಳಿಹೋದುವು ರೈಲು

ಆ ಇರುಳೆಲ್ಲ, ಮೈಲು ಮೈಲು.

ಏನು ? ಮುಂದೇನು ?

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಹೆಡೆಯನೆತ್ತಿತು ಬಾನ್ಸು :

“ಗಂಡುಸಾದರೆ ನಿನ್ನ ಬಲಿಗೊಡುವೆಯೇನು ?”
 ಮೊಳಗಿತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ
 ಹುತ್ತ ಬೆಳೆಯಿತು ಪೂರ.
 ಭಳಿ; ಕೊರೆವ ಭಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು ಬುದ್ಧ
 ನಡುಗುಚಿಕ್ಕೆಯ ಇರುಳ ಮರದ ಕೆಳಗೆ.
 ಅಫ್ರಿಕದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದಿತ್ತು
 ಭಾರತಿಯ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೋಧಿ !

ಎದ್ದೆ —
 ಮೈತುಂಬಿ ಎದ್ದೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ತರಂಗವಾಗಿ ಬೀಸಿದೆ ನೀನು
 ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಕನ್ಯಾ-
 ಕುಮಾರಿಯ ತನಕ ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿ !
 ಏರಿದುವು, ಹಾರಿದುವು, ಬಣಗು ತ್ಯಾಣಕಣವೆಲ್ಲ
 ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ.
 ಮಣ್ಣು ಕಣಕಣವೆಲ್ಲ ಮೈದುಂಬಿ ಕೂಗಿತೊಕ್ಕೊರಲಲ್ಲಿ :
 “ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ....”
 ಹೊವಿನ ಹಿಡಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ನೀರಾಯ್ತು !
 ಕೆಂಪು ಬಾವುಟವಿಳಿದು, ತಂಪು ಬಾವುಟವೇರಿ
 ಬಾನು ಬೆಳಗಾಯ್ತು.
 ಕಡಲ ನೀಲಿಯನೀಸಿ ಸಾಗಹೋದವು ನೂರು
 ಕೊಕ್ಕರೆಯ ಹಡಗು.
 ಜೇಡಬಲೆ ಮೋಡಗಳ ಗುಡಿಸಿ ಕಳೆಯಿತು ಗಾಳಿ;
 ಪಾಚಿಗಳೆದಾ ಕೊಳದಿ ಹೊಳೆವ ಮೀನಿನ ಕೇಳಿ ;

ಗುಡಿ ಗುಡಿಯ ಘಂಟೆಯಲಿ ಹೊಮ್ಮಿತ್ತು ಜಯಘೋಷ
 ಇರುಳ ಹೊಂಗನಸೆಲ್ಲ ನನಸಾಗಿ
 ಜನತೆಯ ತೇರು ಸಿಂಗರವಾಗಿ
 ಮೊದಲಾಯ್ತು ಹೊಸ ಯುಗದ ಜಾತ್ರೆ.
 ಜಾತ್ರೆಯುತ್ತಾಹದಲಿ ನಿನ್ನ ನಾ ಮರೆತೆ !

* * * *

ಮತ್ತೆ ಮೂರನೆಬಾರಿ, ನಾ ಕಂಡೆ
 ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಜನಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯ
 ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಶೈಲದಲಿ.
 ಮೂರು ಸಿಡಿಗುಂಡುಗಳ ಪೂಜೆ ಸಂದಿತು ಎದೆಗೆ.
 ಪಂಜರ ಬಿರಿದು, ರಾಮರಾಮಾ ಎಂದು
 ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿತು ಹೊರಗೆ,
 ತನ್ನ ಮನೆಗೆ.
 ಶಿಲುಬೆಯಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತನಿನ್ನೂ ನಿಂತು ಹೇಳುವ ಮಾತು
 ಕೇಳಿತು ಕಿವಿಗೆ : 'ಕ್ಷಮಿಸು ತಂದೆ ಕ್ಷಮಿಸು
 ಇವರ ಕನಿಕರಿಸು'

ನೊಂದು ನುಡಿದಿತ್ತು ಕವಿವಾಣಿ :
 ' ಮತ್ತೆ ಇದೇನು !
 ಎಂದೆಂದಿಗು ನಿನಗಿದೆಗತಿಯೇನು ?'
 ನಾನೆಂದೆ : ' ಎಂದೆಂದಿಗು ನಮಗಿದೆಗತಿಯೇನು ?'

* * * *

ಒಂಬತ್ತು ವರುಷಗಳೇಚೆ ನಿಂತು ನೋಡುವೆ ನಾನು,
 ನೀ ತಂದ ಬೆಳಕಿನಲಿ ಬಿನ್ನ ನಾಗಿ.

ಮತ್ತೆ ಬಿದ್ದಿವೆ ಇದೋ, ಅಂದೆದ್ದ ತರಗೆಲೆ ಕಡ್ಡಿ
ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ.

ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ನಿಂತಿಹವು ದೀಪಸ್ತಂಭ
ನಿನ್ನ ಬೆಳಕನೆ ಹೊತ್ತು ಮುಡಿಯತುಂಬ !

ನಂಬಿರುವೆ : ನೂಡಿಯೇ ಮೂಡುವುದು

ಶಾಂತಿಸರ್ವೋದಯದ

ಚಂದ್ರಬಿಂಬ !

—ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

ಇಳಿಗಹಿಂಸೆಯ ಪರಮ ತತ್ವವನು ತೋಳಿತ್ತಿ
 ಉಸಿರೆ ಬಲವುಳ್ಳನಕ ಸಾರಿದ ಗುರು;
 ದರ್ಪವನು ಧೈರ್ಯದಲಿ, ಶಸ್ತ್ರವನು ಸಹನೆಯಲಿ,
 ಶತತೆಯನು ಸತ್ಯದಲಿ ಜಯಿಸಿದ ಕಲಿ;
 ಹುಡಿಯ ಹುಳುಗಳನೆತ್ತಿ ವಜ್ರ ಹೃದಯವ ಬಿತ್ತಿ
 ವೀರ ಜನ್ಮವನಿತ್ತ ಹಿರಿಯ ತಂದೆ;
 ನೆಲದ ನಡೆವಳಿಕೆಯಲಿ ನಾಕದೊನ್ನ ತ್ಯವನು
 ಮೇಳವಿಸಿ ತೋರಿದ ಪವಾಡವುರುಷ :
 ಪ್ರೇಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ವಿಶ್ವಜಿಡ್ಡದಲಿ
 ಪ್ರಾಣ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನಿತ್ತ ದಾನಿ ;
 ಭಾರತದ ಭಾಗ್ಯರವಿ; ದೀನದಳಿತರ ರಕ್ಷೆ;
 ವಿಮಲ ಧರ್ಮದ ವಾಣಿ; ಜನತೆಯಂತಃಸಾಕ್ಷಿ;
 ಸರ್ವೋದಯದ ಸೂತ್ರಧಾರ ಗಾಂಧಿ !

—ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ

ರಾಷ್ಟ್ರಸಿತಾಮಹ

ಈತನಭಿನವಬುದ್ಧ ನೀತಕಾರಣಪುರುಷ,
ಸೋತು ಗೆಲುವ ವಿದಗ್ಧ ಸಂಪ್ರಬುದ್ಧ ;
ಭೀತರನು ಕಾವ ನಿಭೀತಾತ್ಮನೀತ ನವ-
ನೀತ ಕೋಮಲ ಹೃದಯ, ನಪ್ಪಿಸಿದ್ದ !

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರವಂಡಿತ, ಸರ್ವಧರ್ಮಸಹ-
ನಾ ತತ್ವಮಂಡಿತ, ವದಾನ್ಯವರ್ಯ ;
ಭೂತಭೌತಿಕ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಕಲಾವೇತ್ತ,
ನೂತನವಿಭೂತಿ, ನರಲೋಕದಾರ್ಯ !

ಭಾರತದ ಭಾಗ್ಯಚಕ್ರವ ತಿರುಗಿಸಿದ ತಂತ್ರ-
ಸಾರ, ಸರ್ವೋದ್ಧಾರ, ಸತ್ಯಪೂರ ;
ದೂರದರ್ಶನ, ದುಗ್ಧ ಹಾಸ, ಮೋಹನದಾಸ,
ಅರುಹಗೆಗಳ ಗೆದ್ದ ಶಾಂತವೀರ !

ಹಿಡಿದು ಸತ್ಯಾಹಿಂಸೆಯಸ್ತ್ರಗಳ ದುರ್ಮನರ
ಕೆಡೆದ ಕದನಕಪಾಲಿ, ಕರ್ಮಯೋಗಿ ;
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವ ನವದೇವಮಾನವ, ನಮ್ಮ
ಜಡೆಯಿರದೆ ತವಸಿ; ದಿವ್ಯಾನುರಾಗಿ !

ಈತ ಯುಗಪುರುಷನೆಂದೆನಿಸಿ ಬಾಳಿದ ವೇದ-
ಗೀತ ಯಶನಾಗಿ ಭಾರತವಿಧಾತ;
ಸೀತಿನಭದುತ್ಪನ್ನಭದ್ರವಾಹರ, ನವೀನಮನು-
ಜೀತ ಪಾವನಚರಿತ ಶಾಂತಿದೂತ !

—ಬ. ಹೆ. ಶ್ರೀಧರ

ಗಾಂಧಿಯವರ ದರ್ಶನ

ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮ
ಗಾಂಧಿಯನು ನೋಡಲಿಕೆ
ಬಂದೆವಿಲ್ಲಿಗೆ ಲೋಕ
ಬಾಂಧವನ ದರುಶನಕೆ

ಜನದ ಸೇವೆಯಲಿ ಮೆಯ್ಯಾ
ಸೋತನಿವನೆಂದರು
ಅನುಮಾನ ಬರಿದು ಇದು
ಭೀತಿಬಹುಬರಿದು

ಸೋತವನ ಮೆಯ್ಯೆ ಇದು ?
ಅಲಸಿದನೆ ಇವನು ?
ಈತ ಸೋತಿಹನೆನಲು
ಗೆಲಿದವರು ಎಲ್ಲಿ ?

ಎಳೆಯ ಮಗುವಿನ ಮೊಗದ
ನಗೆಯಿಹುದು ಮೊಗದೆ ;
ಇಳೆಯರಸರಿಗೆ ಬರದ
ಬಗೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ;

ಅನುಜರೊಡನಾಡುತಿಹೆ
ಹಿರಿಯನುರುಸರಸ ;
ಮನುಜರಾಟವ ನೋಡಿ
ಕರಗಿರುವ ಕರುಣೆ;

ತಾಪಸ ವೃತ್ತಿಯಲಿ
ಘನಿಸಿರಲು ತೇಜ
ದೀಪವೋ ದೇಹವೋ
ಎನಿಸುತಿಹ ಒಡಲು.

ಸೋಲೆಂಬ ಮಾತುಂಟೆ
ಕರುನು ವೀರನಿಗೆ ?
ಮೇಲೆಮೇಲ್ಮೇಲಲ್ಲೆ
ಹರಿಯದಾಸರಿಗೆ ?

ಹರಿಯ ಹಿರಿಯಾಳವನು
ಗಾಂಧೀ ಮಹಾತ್ಮ,
ಕರುಣೆಪನು ಹರಿ ತನ್ನ
ಬಾಂಧವಗೆ ಶುಭವ.

ಸಾಕು ಸದ್ಯಕೆ ಸೇವೆ
ಎಂದು ಹರಿ ಇವನ
ಬೇಕೆಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ನಿಂದಿಹನು ಕೆಲವೆ.

ಬಿಡುವ ಕೇಡೆಂದೆನುವ
ಮರುಳತನ ಒಂದು
ಕಡಿಗಿರಲಿ; ಬಂದೆಲ್ಲ
ಎರಗಿ ಹಿರಿಯನಿಗೆ.

ಭಾರತನೂತಿಯ ಹಿರಿಯ
ಕುವರನಿಗೆ, ಹರಿಯ
ಹಿರಿಯ ದಾಸಗೆ, ಬಂದು
ಇವನಿಗಿಂದೆರಗಿ.

ಇವನ ಧರಿಸಿದ ಭೂಮಿ
ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ಇದು;
ಇವನ ನೋಡಿದ ನಾವು
ಧನ್ಯರಾವೆಂದು.

—ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಬಾಷ್ಪ-ಪುಷ್ಪ

ಏನಿದೀ ದುರ್ವಾರ್ತೆ ! ಮೈ ನಿವಿರಿ ನಡುಗಿದುದು
ನಿಶ್ವದಾಹ್ಯಂತವೂ ! ಕಣಕಣಮೊಳಿದು ದುಡು
ಪ್ರಳಯ-ದುಃಖ-ಜ್ವಾಲೆ ! ನೆಲ ಮುಗಿಲ ಪರ್ವಿದುದು
ಕಣ್ಣೀರ ಕಡಲುಕ್ಕೆ ! ಒಳಗೊಳಗೆ ಕೊರ್ವಿದುದು
ಶೂನ್ಯತನುಶೂನ್ಯ ! ಹಾ ! ಗಾಂಧೀಜಿ ಮಡಿದನೇ
ಗುಂಡಿಗಾಹುತಿಯಾಗಿ ! ಸತ್ಯವನಹಿಂಸೆಯನು
ಶಾಂತಿ-ಕರುಣಾ-ಕ್ಷಮಾ-ಶುಭ್ರಾಭ್ರ-ಹಂಸಿಯನು
ತಾನೇದ್ದ ನರ-ಬ್ರಹ್ಮ ಮೈಗರೆದು ನಡೆದನೇ ?
ನಾನಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಭವರಂಗದಲಿ ಗೈದು
ತ್ಯಾಗಪಥದಲಿ ದಿವ್ಯಮಾನವತೆಯನೆ ನೇಯ್ದು
ದೇವತೆಗೆ ಪಸರಿಸುತ್ತೆ, ಹೃದಯಗಳ ಕುಸುರಿಸುತ್ತೆ
ಲೋಕಸೇವಾಭಾವ ದೀಪ್ತಿಯನ್ನೊಸರಿಸುತ್ತೆ
ಅ ಮಹಾಮಾನವತೆಯಂಬರಕೆ ತಾನೇರಿ
ಹೋದ ! ಹಾ ! ಹೃತ್ತಪಸ್ಸಂಪದವನೆಲೆ ಬೀರಿ !

೨

ವ್ಯವಹಾರ-ವೇದಾಂತ-ರಾಜಕಾರಣಗಳನು
ನೆರೆ ತೂಗಿ ಸಮ್ಯಕ್-ಸಮನ್ವಯ-ಸುದೃಷ್ಟಿಯಲಿ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ಸಾಮ್ಯ-ಸುಖ-ಶಾಂತಿ-ತಾರಣಗಳನು
ನಾಳ-ನಾಳದಿ ತುಂಬುತ್ತಾದರ್ಶ-ಪುಷ್ಟಿಯಲಿ

ಯುಗಯುಗಾನಂತರದಿ ನಾಸ್ತೋಳೇನ ಸೃಷ್ಟಿಯನು

ವಿರಚಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ವ್ಯವಹಾರಯೋಗಿಯೇ,
ಹೋದೆಯಾ ? ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ? ಅನುಕಂಪವೃಷ್ಟಿಯನು

ಕರೆದ ಆ ಸೊಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ? ಸರ್ವಸ್ವತ್ಯಾಗಿಯೇ !

ದಲಿತ-ಜನ-ಹೃದಯವೇ, ವಿಶ್ವಧರ್ಮೋದಯವೇ,

ಸರ್ವಾತ್ಮ ! ಸಕಲಾತ್ಮ ! ವಿಮಲಾತ್ಮ ! ಪ್ರೇಮಾತ್ಮ !

ಸರಳಾತ್ಮ ! ಸುಭಗಾತ್ಮ ! ವಿಶ್ವಾತ್ಮ ! ದೇವಾತ್ಮ !

ಓ, ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯೇ, ಬಾಪೂಜಿ, ಸದಯವೇ !

ನೀನು ಅಂಬರಕೇರೆ, ಭೂತಳದ ಭಾರತಿಯು

ಕಂಗೆಟ್ಟು ನಿಂತಹಳು, ತೀಕ್ಷ್ಣದುಃಖಾಹತೆಯು !

೩

ನೀನು ಸಾಧಿಸಿದತುಲ ದೇವಮಾನವ ಪದಕೆ

ಉತ್ತಂಗ-ಗಿರಿ-ಶ್ರೇಣಿ-ಸಾನುಗಳು ಬಾಗಿಹವು !

ನಕ್ಷತ್ರ-ಗ್ರಹ-ಕೋಟಿ-ಭಾನುಗಳು ತೂಗಿಹವು !

ಕಡಲಾಳ, ಮುಗಿಲಗಲು ನಾಚಿ ಕಳಿಸೀಗಿಹವು !

ಕಲ್ಪತರು-ಕಾಮಧೇನುಗಳು ಬರಡಾಗಿಹವು !

ವಜ್ರಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಂಚರಿಸಿಹುದು !

ಕತ್ತಲೆಯು ಬಗೆಗರಗಿ ಬೆಳಕನೇ ವರಿಸಿಹುದು

ನೀ ಪಡೆದ ನಿಸ್ಸೀಮಹೃದಯಘನಸಂಪದಕೆ !

ತೆರೆಮರೆಯೊಳಹ ಗಾಯಕನ ನಿತ್ಯ-ಗೀತದೊಲು,

ದೂರಕ್ಕ ಮುರಲಿಯಾ ಮಧುರಸಂಗೀತದೊಲು,

ತಾಯಿಯೆವೆಮರೆಯೊಳಹ ಪ್ರೇಮ-ನವನೀತದೊಲು,

ಬಾಣುಲಿಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂ ಹರಿವ ಸ್ವರಸ್ತ್ರೋತದೊಲು,

ನೀ ನಡೆದು ತೋರ್ಡ್ ಘನ-ತತ್ವಗಳ ಬೆಳ್ಳೆಗಳಿಗು
ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯಲಿ ಹರಿಯುತಿಹುದೆಲ್ಲಿ ಡೆಗು !

೪

ಬಹುದು ! ಇರಬಹುದು ! ಅತಿಮಾನವಾರ್ಹತೆ ?

ಕಟು-ಕಠಿಣ-ಬಹುಜಟಿಲ ಪಾವಕಪರೀಕ್ಷೆಯದು !
ಶಿಲುಬೆಯಾ ನಂಜಿನಾ ಗುಂಡಿನಾ ದೀಕ್ಷೆಯದು !

ಹಾ ! ಹಾ ! ಅಹಿಂಸೆಯನೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಸನ್ನತಿಗೆ

ಲೋಕೋತ್ತರಂಗೆ ಹಾ ! ಗುಂಡಿನಾಘಾತವೆ ?

ಕುಸುಮ-ಹೃದಯಕೆ ಕೊನೆಗೆ ವಜ್ರಸಂಪಾತವೇ ?

ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಆವುದಿದೆ ಮರಣವೋ

ಅದು ಊರ್ಧ್ವಗತಿಗೊಯ್ದ ಬೆಳಕಿನಾವರಣವೋ !

ಇಂತಿರಲು, ಗಾಂಧಿತಂದೆಯು ಮಡಿದನೆಂಬರೇ ?

ಅಗ್ನಿದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂದು ಪರಿಪೂತಜಯಶಾಲಿ-

ಯಾಗಿರಲು, ಸಂತತಂ ಕಣ್ಣೀರನುಂಬರೇ ?

ಓರ್ವನಿದ್ದಿಹ ಗಾಂಧಿ ಮುಂದಿನ್ನು ಸಲ್ಲಿಲೆ-

ಯನು ಮೆರೆವ ಶತಕೋಟಿ ಗಾಂಧಿಯಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ

ಕಣ-ಕಣದಿ ಮನ-ಮನದಿ ಮೂಡುವನು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ

೫

ಘನ-ವಸ್ತು ! ಘನ-ಕೃತಿಯು ! ಘನ-ದೃಷ್ಟಿ ! ಘನ-ಸೃಷ್ಟಿ !

ಘನ-ತ್ಯಾಗ ! ಘನ-ಯೋಗ ! ಘನ-ತತ್ವ-ಸಂತುಷ್ಟಿ !

ಆಕಾಶಲೀಲೆಗಿದ್ದೋ ಪರಿಮಿತದ ಸೀಮೆಯೇ ?

ಕಡಲಾಳದುಬ್ಬರಕೆ ಸಂಕುಚಿತದ ಭೂಮಿಯೇ ?

ಧವಳಗೌರೀಶಂಕರೋತ್ಪಂಗಳ ಶಿಖರಕ್ಕೆ

ಹಿಮಗಿರಿಯನುಳಿದಾವ ದಿಣ್ಣೆಗಳ ಆಧಾರ ?

ಧವಳಿಮಾಜಾಹ್ನವಿಯ ತೀವ್ರಗತಿ ಪ್ರಖರಕ್ಕೆ

ಹೆ-ಹರ-ಭಗೀರಥರನುಳಿದಾವ ನಿರ್ಧಾರ ?

ಲೋಕ-ವಿಸ್ತಾರವೇ ಗಂಧಿ-ಲೀಲಾ-ರಂಗ !

ಅಕಾಶವಾತ್ಮದಲಿ ಬಹುಮುಖದಿ ಮೇಲೆಲ್ಲ

ಬಗೆಬಗೆಯ ದೃಶ್ಯ-ಪ್ರಯೋಗಗಳ ತಾ ಸಮೆದು

ಚಿರ-ಯೋಗ-ನಿಶ್ಚೆಯಲಿ ಮಲಗಿಹನು ಘನಸಂಗ !

ಓ, ಅಹಿಂಸಾ-ಸತ್ಯ-ಶಾಂತಿ-ಚಂದನ-ಜ್ಯೋತಿ

ಕಂಪಿಡಿದು ಬೆಳಗುತಿದೆ ಬಾಂಬರಂ ಚಿರಖ್ಯಾತಿ !

೬

ಅ ಕಂಪ ಬೆಳಕಿನಲಿ ಹೂವರಳಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿವೆ!

ಹೊಳೆಹಳ್ಳ ಕಡಲುಗಳು ಕುಡಿಕುಡಿದು ಮೊರೆಯುತ್ತಿವೆ!

ಗಾಳಿಯಾಸ್ವಾದಿಸುತೆ ಕಮ್ಮನೇ ತೀಡುತ್ತಿದೆ

ವಿಸಿಲದರೊಳೊಡಾಗಿ ಲೀಲೆಯಲಿ ಅಡುತ್ತಿದೆ

ಘಟ್ಟಗಳು ಬೆಟ್ಟಗಳು ದರಿಕೊಳ್ಳ ನಿಟ್ಟುಗಳು

ಅದನೆ ಪಡಿನುಡಿನುಡಿಯುತ್ತಿವೆ ತಪದ ಮೆಟ್ಟುಗಳು

ಬುವಿಯ ಜಡವಲಿ ಜೀವನಾಡಿ ಕಣ್ ಹರಿಸುತ್ತಿದೆ

ಅಕಾಶಮೌನದಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ಥಿರಿಸುತ್ತಿದೆ

ಚಿನ್ನ, ಸ್ವಿ-ಅತ್ತವಸ್ವಿಗೆ ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಯವು

ಕಣ್ಣೆದುರ ಕುರುಡ ಜನಕೆಲ್ಲ ಬರಿ ನೃತ್ಯಯವು

ಹೃದಯಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಸಾಧನೆ ಸಿದ್ಧಿ

ಇದನುಳಿದ ಸಾಧನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬರಿ ಗುದ್ದಿ

ವಿನುಲಾತ್ಮನಿರ್ಜೆಯಾ? ಅಂತಾದೊಡ್ಡಲಿ ಬಾ

ಬಾಷ್ಪ ಪುಷ್ಪವ ಸಲಿಸಿ ಧನ್ಯತೆಯ ಹೊಂದ ಬಾ!

—ಈಶ್ವರ ಸಣಕಲ್ಲ

ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

ಅಭಯ ದೇವ ಗಾಂಧಿ

೧

ತಾಂಡವ ಸೃತ್ಯ ನಭೋ ಮಂಡಲವು
ಬಾಂಬರ ಬರ್ಬರ ಯಾನ ವಿನಾಸ
ಕೆಂಡಂಗಳ ಸುಡುಗಂಗಳ ನೋಟ
ಬಿಂಡಿತ ಕಲ್ಪಿಯ ಕಾಟವೆ ಕಾಟ !

೨

ದಾವಾನಲ ಸಂಹಾರಕ ಶಕ್ತಿ
ಧಾವಿಸಿ ಮೀರಿದೆ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಕ್ತ
ಭಸ್ಮೀಕೃತ ಭೂವಲಯದ ಶೇಷ
ವಿಸ್ಮಯಗೊಳಿಸಿದೆ ವಿಕೃತ ವಿಶೇಷ

೩

ಪೃಥಿವಿಯ ಸಾರ್ಥವ ತಂತ್ರದ ವರಿಗಿ
ಇತಿಮಿತಿಯಿಲ್ಲವೆ? ಚ್ಯುತಿಮತಿಯಾಯ್ತೆ?
ಮತಿಯುತ ಮಾನವರಿಲ್ಲವೆ ಮಹಿಗಿ ?
ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ತೋರಿಹನೊಬ್ಬನೆ ಗಾಂಧಿ !

೪

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ
ಮಿಥ್ಯಾಚಾರ ಮನೋವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲ
ಸತ್ಯ ಪರಾಯಣ ಕಾರಣ ಪುರುಷ
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲಿ ಕಾಣುವ ಹರುಷ

೫

ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸುಖ ಸಿರಿಗೆ
ಧಾರಿಣಿ ದಾಸ್ಯದ ಧ್ವಂಸದ ದೆಸೆಗೆ
ಸಾರಿದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಸಂಗ್ರಾಮ
ಮೀರಿದ ಸತ್ಯಸುಧಾಕರ ಧಾನ್ಯ

೬

ಭೂಮಂಡಲ ಮಂಡನ ಭಾರತಿಯು
ಹೋಮೋಜ್ಜೀವಿತ ಋಷಿಮುನಿ ಸುತೆಯು
ತಾನುಸ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಕ ಶಕ್ತುತಿ
ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಗಕಿದು ಜ್ಯೋತಿ

೭

ಭಾರತಿಗಭಯ ವಿಧಾತನು ಗಾಂಧಿ
ತೋರಿಹ ಧಾರಿಣಿಗೆಲ್ಲ ಸುಸಂಧಿ
ಬನ್ನಿರಿ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತನ ಕರೆಗೆ
ತನ್ನಿರಿ ತನುಮನ ಅಭಯದ ನೆರೆಗೆ

—ಗಾಂವಕರ ಸಣ್ಣ ಪ್ಪ

ಕ್ರಿಯಾಸ್ತೂತಿ *

ಇದು ಪ್ರದರ್ಶನವಲ್ಲ, ದರ್ಶನ; ದಿವ್ಯ ಜೀವನ ದರ್ಪಣ
ಮನುಜನುಪಕೃತಿಸ್ತೂತಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನೇತ್ರಜಲಸಂತರ್ಪಣ!
ದಯೆಯ ದೀಪಸ್ತಂಭ ಕಳಚಿರೆ, ಕಾಜು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಯಿತೆ
ಇಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹನಿಗಳು ದೀಪ ಬೆಳಗುವುದಾಯಿತೆ!

ಎನು ಎತ್ತರದೇನು ಬಿತ್ತರ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಾಧನೆ !
ನೆನೆದುಕೊಂಡರೆ ಕುದಿವುದೆದೆ ಮೇಣ್ ಕರುಳು

ಕೊರೆವುದು ವೇದನೆ

ಎನು ನುಡಿವುದೊ-ತುಟೆಯೆ ತೆರೆಯದು-ಮೌನ ಮೌನಕೆ

ಬಾಗಿರೆ

ತಿಲೆಯ ಅಡಿಯೊಳೆ ತಿಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರೆ, ಸ್ತೂತಿಯೆ

ವಿಸ್ತೂತಿಯಾಗಿರೆ !

ತಡೆದು ಹಿಡಿದರು, ಒಡೆದ ಕಾಲುಮೆಯಾಗಿ ಹರಿವುದು ಕಂಬನಿ
'ನಿನಗನಿತೆ ದುಕ್ಕವೆ? ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯ ಸುರಿಯುವೆನಿಬ್ಬನಿ!'
ಮುಗಿಲ ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಹಗಲು ಕೂಡಾ ಬೆಚ್ಚಿ ಗದಗದ ನಡುಗಿವೆ;
ದಿಟದ ದಾರಿಗೆ ಎಂಥ ಕೊನೆ ಹಾ! ಮಂಜಿನಲಿ ಪ್ರಭೆ ಅಡಗಿದೆ

* ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತನ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗ—

ಬಾಗಿ ನಿಂದರೆ ಬಾಗಿಲಾಗದು; ಕದಕೆ ಕೊಂಡಿಯ ಸರಪಳಿ
 ಬೇಕು-ಮುಗಿಲಿಗೆ ನೆಲದ ನೆಂಟೆತ್ತಿಕೆಯ ಬೆಳೆಸುವ ಕಳಕಳಿ !
 ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿರುವ ವಿಶ್ವದ ಜೀತನಾಂಶದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ
 ಕೇಳಿ ಕನಿಕರಬಟ್ಟು ಕಂಬನಿ ಸುರಿವಳಕಟಾ ಧಾರುಣಿ !

ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಎಂಬೊರೆವುದಿದೆ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ?
 ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಶಾಂತಿ-ಸುಖಗಳು ಸ್ವಪ್ನದೊಳೆ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ !
 ಉರದಿ ಭಲ ನರನರದಿ ಬಲ ಕುದಿಕುದಿದು ಹರಿಯಲಿ ಕೃತಿಯಲಿ!
 ಅಳಿದ ಜೀವನ ಉಳಿದ ಭಾವಕ್ರಿಯೆಯು
 ಕೊನರಲಿ ಸ್ಮೃತಿಯಲಿ !

—ಬಿ. ಎ. ಸನದಿ

ಜಯಮಾಲೆ

ಸುರುಚಿರಂ ನರುಗಂವು ! ಬಗೆಗವೃತವರ್ಷಮನೆ
 ಕರೆವ ನರುಗಂಪಿದರ ಪರ್ಬಗೆಗೆ ರಸಗಳೆಡೆ-
 ನೆರೆಯನ್ನೆ ! ಇದೊ ಇದೋ ವಿಶ್ವಮಂ ಕಿರುಸಗೆಯ
 ತಂಬೆಳಕಿನಿದೆ
 ಪೊರೆದು ನಿಂತಿದರ್ಪಳಾ ವೀರವತ್ಸಲೆ ಮನೋ-
 ಹರಮೂರ್ತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪುಣ್ಯನಿಲಯನ ಕೊರಲೊ-
 ಳಿರಿಸಲ್ವೆ ದಿವ್ಯಸುಮಮಾಲೆಯಂ ಪಿಡಿದು ! ಕಂಪನಿತಿಶೈ
 ಜಯಮಾಲೆಯಾ ! || ೧ ||

ಇವನಡಿಗೆ ಬಾಗಿಮೆಲೆ ಧೈರ್ಯಮೇರುವಿನಡಿಗೆ
 ಭುವನೈಕಸತ್ಯಸಂಗರನಡಿಗೆ ದೀನಬಂ-
 ಭುವನಡಿಗೆ ಶಾಂತಿಸಾಗರನಡಿಗೆ ಋಜುವೃತ್ತಿಯಡಿಗೆ
 ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವನಡಿಗೆ
 ಅವಿಚಲವ್ರತಿಧುರಂಧರನಡಿಗೆ ವಿಶ್ವಬಾಂ-
 ಧವನಡಿಗೆ ಚಿತ್ರಸಂಗನಡಿಗೆ ನಿರ್ಮಮನಡಿಗೆ
 ಸುವಿಶಾಲಮತಿಯಡಿಗೆ ನಿತ್ಯಸತ್ಯನಡಿಗೆ
 -ತಪ್ಪನ್ನಡಿಗೆ || ೨ ||

ಇವನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿನಲ್ಲಿ ಎಮಗೆ ಸಂ-
 ಭವಿಸಿದುದು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುಣ್ಯದರ್ಶನೋ-
 ತ್ಸವಮಿಂದು ! ದಾಸ್ಯನಿಷತುಷ್ಕಾಂಗಿಗಿವನಲ್ಲಿ
 ಸಂಜೀವನಂ ಜನನಿಗೆ?

ಇವನ ತಪದಿಂದಖಿಲ ವಿಶ್ವಕಲ್ಲವೆ ಶಾಂತಿ ?

ಇವನಿಂದಮುತ್ಸಾಹವೈ ಭರತಸಂತಾನ-

ಕವನಿಂದೆ ಭಾಗ್ಯೋದಯಂ ! ನಿನ್ನ ಜಯಮಾಲೆಯೇಂ

ಕೃತಿಯೊ ನಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ! || ೩ ||

-- ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು

ಬಹುರೂಪಿ

“ಇವರು ಯಾರು” ಎಂದು ಗಾಂಧಿಯವರ ಕುರಿತು ಬಗೆವರೆ
ಅವರು ಒಬ್ಬರಲ್ಲ, ಹಲವು ರೂಪಿನವರು ಕಾಣರೇ ?

ರಾಟಕಾಮಧೇನುವಿರುವ ತವಸಿ ವರವಸಿಷ್ಠನು
ಕೋಟಿ ವಿಘ್ನಗಳಿ ಸತ್ಯಬಿಡದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ||
ಘೋರಸಾಸದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೈದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು
ಘೋರಹಿಂಸೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಮುರಿಯನಿಂತ ಬುದ್ಧನು ||
ಪನುಜಬಲವ ದೈವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುರಿವಕೃಷ್ಣನು
ಮನುಜಕುಲವ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಗೆಲಲುನಿಂತ ಕ್ರಿಸ್ತನು ||
ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮನಸಿನೊಲವ ತೊರೆದ ರಾಮನು
ಒಂದುಘೋರ ಆಣೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆದ ಭೀಷ್ಮನು ||
ದಿವ್ಯನೆರವಿನಿಂದ ಗುರಿಯ ಹೊಡೆವ ಇಂದ್ರತನುಜನು
ಭವ್ಯಕರ್ಮಯೋಗನಿರತ ದಿವ್ಯತೇಜ ಸೂರ್ಯನು ||
ಮರಣಹಿಂಸೆಯೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಬಿಡದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು
ಪರಮಸೇವೆಗಸ್ತಿ ಬಿಡುವ ಆ ದಧೀಚಿವರ್ಯನು ||
ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ದೈವರೂಪಕಂಡ ರಾಮಕೃಷ್ಣನು
ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಹರಿಯಜನರಗೈದ ಪುಣ್ಯವಂಶನು ||
ಬಗೆದರಷ್ಟು ಬಗೆಯಭಾವ ಬೆಳಗುವಾ ಮಹಾತ್ಮನು
ಜಗದಜನ್ಮ ಸುಟ್ಟ ಯುಗದ ಜೀವನಾ ದ್ವಿಜಾತ್ಮನು ||

—ಸಿಂಹಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ

ಪೂರ್ಣಜೀಃ

ಹೊನ್ನ ವಿಷದ ಹೆಲ್ಲು ಧರಿಸಿ
 ಇನ್ನ ಹೆಡೆಯನೆತ್ತಿ ಮೆರೆದ
 ಘನ್ನ ಧನಿಕನಾಗಳನು ಹಿಡಿದು ಮಂತ್ರಿಸಿ |

ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕೊಲಿದು ಬಂದು
 ಬನ್ನ ಬವಣಿಗಿಳಿಸಿ ಅವರ
 ಧನ್ಯರಾಗಿ ನೂಡಿದಂಥ ಕುಶಲಗಾರುಡಿ || ೧ ||

ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಮದಿಸಿ
 ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ ಉಳಿದ ಜನರ
 ಕೂಲಿ ಬೇರೆ ತನ್ನದೆಂದು ತಿಳಿದ ಜನರನು |

ಒಲಿಸಿ ತನ್ನ ದೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು
 ಬಿಳಿಯ ವೇಷದೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟು
 ಕೊಳೆಯ ಕಳೆವ ಬಿರುದುತೊಟ್ಟ ದೀನಬಂಧುವು || ೨ ||

ಉಚ್ಚ ಧರ್ಮದವರ ಹೆಮ್ಮೆ
 ಬಚ್ಚುಗೊಳಿಸಿ ಅವರ ಮನಸು
 ಅಚ್ಚ ಸೇನೆಗಳಿಸಿ ಪೂರ್ವಕರ್ಮ ಕೆಡಿಸಲು |

ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿ
 ಸಿಚ್ಚು ಪಾಳು ಬೆಳಗುವಂತೆ
 ಕೃಚ್ಛಪ್ರತವ ಹಳಿದ ಹೊಲೆಯ ಕಳೆವತನಸಿಯೆ || ೩ ||

ರಾಜಕಾರ್ಯ ಮತ್ತೆ ಆ ಸ-
ಮಾಜ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ
ಮೂಜಗದೊಳು ಯಾರುಸರಿಯು"ಎನುವ ಬಿಳಿಯರ |

ತೇಜವಡಗುವಂತೆ ದಿವ್ಯ-
ರಾಜಧರ್ಮ ಮೆರೆಸಿ ವರೆ ಸ-
ಮಾಜ ಮಾರ್ಗ ತೊಳಗಿಸಿರುವ ಪ್ರೇಕ್ಷ ಜೀವಿಯು || ೪ ||

-ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ

ಯೋಗಿ ತ್ಯಾಗಿ ಹಾ ವಿರಾಗಿ !

ನೀಲಗಗನ ನಗುವ ಚಂದ್ರ
ಹಾಲ ಹೊಳೆಯು ಧವಲ ಗಿರಿಯು
ಓಂಕಾರ ವಿಶ್ವಗೀತೆ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಬಟ್ಟಿಗಳಿದ
ವಿಶ್ವನೋಹನನ ರೂಪ ವಿಶ್ವಲೀನವಾಯಿತೆ !

ಜಗದ ಚಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿಮುಕ್ಕಿ
ಕವು ಕೊಳ್ಳದಿಂದ ಬಿಕ್ಕಿ
ನನೋ ಚಂದ್ರ ಶಾಂತಿ ಸಾಂದ್ರ
ತನುವು ಹೊತ್ತಿ ಒಡಲ ಸುತ್ತಿ
ಸಾಯುತಿಹೆವು ಕಾಯಿಯೆಂದು ಆರ ಬೆನ್ನ ಬೀಳಲಿನ್ನು ?

ನಗುತೆ ಕಾಲನೇಮಿ ತಿರುಪ
ಮುಗಿಲ ಹೊಯ್ದು ನಭವ ನೆಯ್ದು
ಜಗಕೆ ಹೊದಿಸಿ ಮಗುವ ಹರಸಿ
ಬಗೆಯನುಣಿಸಿ ಭಾಗ್ಯವಿತ್ತ
ಯೋಗಿ ತ್ಯಾಗಿ ಹಾ ವಿರಾಗಿ ! ಜಗವು ಬಾಯ
ಬಿಡುತಿದೆ

ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

ಅರಗು ಹೆಗಲು ಉರಿ ಸವಾರಿ
 ಕರಗದಂತೆ ಮೆರಗುತೋರಿ
 ಧರೆಯ ಕಣ್ಣು ಬೆರಗು ಬಣ್ಣ
 ಅರಳಿಸುತ್ತೆ ಭಾರತಿಯ
 ಸಿರಿಯ ಬಿತ್ತಿ ಹಿರಿಮೆ ಹಡೆದ ಭಾಗ್ಯದಾತನೆ !

ಒಂದೆ ಹಾಸು ಒಂದೆ ಹೊಚ್ಚು
 ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರೊಂದೆ ಅಚ್ಚು
 ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯೆಲ್ಲ ಕೆಚ್ಚು
 ಒಂದೆಮಾಲೆ ದೇವಲೀಲೆ
 ಎಂದು ನೊಂದು ಗೆಂದ ತಂದೆ ಒಂದು ಹೂವು ಬಾಡಲು

ಜಪಕೆ ತಪಕೆ ವಿಸಿನ ತೊರೆದು
 ಜಗದ ಜೀವದೊಡನೆ ಬೆರೆದು
 ತನುವ ಹೂಡಿ ಜನವಹೊತ್ತು
 ಘನವ ಕೂಡಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಲು
 ಅಣುವು ಘನವ ನುಂಗಿತಯ್ಯೊ ಮನವು ಶೂನ್ಯವು !

ಸಮತೆ ಸುಮತಿ ಶಾಂತಿಯರಳ್ಳ
 ಸುಮವು ಸುಟ್ಟಿಹೋಯಿತೆ !
 ಹಿಮದ ಗಿರಿಗೆ ಉರಿಯು ಹತ್ತಿ
 ತಮದ ನಾಲಿಗೆಯನೆತ್ತಿ
 ನೆಲವ ನೆಕ್ಕಿ ನಭವ ಮುಕ್ಕೆ ಕರುಣ ಮರಣ
 ಹೊಂದಿತೇ !

ಕೊಂದ ಪಾಪಿಯೆಂದು ಕೇಳಿ
 ರೋಮ ಭೀಮ ಕಾಳೆಗ
 ಒಂದೆ ನಿಮಿಷ ಸುಂಕಾರ
 ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ವೀಕಾರ
 ಕೊಂದನೆನ್ನ ತಂದೆಯಯ್ಯೊ ಕೊಲ್ಲಬೇಡಿಂಬಿನುತಿದೆ

ಕೊಂದ ಕೈಯು ಕೊಲ್ಲಲಯ್ಯೊ
 ಇಂದು ನಭವ ಚಂದ್ರನಿರಿಯು !
 ಶಾಂತಿ ಸಮತೆ ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ
 ಶ್ರಾಂತ ಕೀರ್ತಿ ಚಿರಸ್ಥೂರ್ತಿ
 ಸಂಚಭೂತವಳಿದರೇನೆ ಮಿಂಚುತಿಹುದು
 ಮೋಹನಾತ

—ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ

—————

ಪ್ರಥಮ ಚರಣಗಳ ಅಕಾರಾದಿ.....

ಅ. ಸಂ.	ಪ್ರಥಮ ಚರಣ	ಪುಟ
೧.	ಅದೋ ಯಮುನಾ ತಟ... ..	೩೯
೨.	ಅದ್ಭುತವು ಅದ್ಭುತವು ವಿಶ್ವಕದ್ಭುತವು	೨೩
೩.	ಅವನೇಲುಬ ಬೂದಿ ಗುರುಕುಕ್ರ... ..	೬೦
೪.	ಅಹಿಂಸೆ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರ !... ..	೧೦೧
೫.	ಅಹುಗಳೆಯ ಪರಮಾಭಿಮಾನಿಯವ... ..	೧೦೭
೬.	ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರದಿ ಕಾಮಧೇನುವಿನ... ..	೫೯
೭.	ಆಫ್ರಿಕದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಬೆಳಕ ಬೀರಿದೆ ನೀನು... ..	೭೯
೮.	ಆವಾತಂ ಜೀವಿಸಿರಲ್... ..	೫೩
೯.	ಇದು ಪ್ರದರ್ಶನವಲ್ಲ ದರ್ಶನ... ..	೧೩೫
೧೦.	ಇನ್ನಿನಿಸು ನೀ ಮಹಾತ್ಮಾ ಬದುಕಬೇಕಿತ್ತು!... ..	೮೮
೧೧.	“ಇವರು ಯಾರು” ಎಂದು	
	ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕುರಿತು... ..	೧೩೯
೧೨.	ಇಳೆಗಹಿಂಸೆಯ ಪರಮ ತತ್ವವನು ತೋಳೆತ್ತಿ... ..	೧೨೦
೧೩.	ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮ... ..	೧೨೬
೧೪.	ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಜಯಿಸಿ ಜಿತ್ತಕುದ್ಧಿಯ ಬಯಸಿ	೫೮
೧೫.	ಈತನಭಿನವ ಬುದ್ಧನೀತ ಕಾರಣಪುರುಷ... ..	೧೨೪
೧೬.	ಈ ಮಹಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಣಯಾಗಧೂಮದಲಿ	೪೨
ಬಾಪು ಕಾನ್ಯಾಂಜಲಿ		೧೪೫

೧೩. ಎನಿತು ಕತವರಾಗಳು ನಿಶ್ಚಲ ಪಪೋನಿಶ್ಚ... .. ೧೦೩
೧೪. ಎರಡೂವರೆ ಕತಮಾನಕೆ... .. ೨೦
೧೫. ಎಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲವನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಲಿವನು... .. ೧೧೦
೨೦. ಎನಿದು ತಲೆ ಎಂತಹ ಕಲೆ... .. ೨೯
೨೧. ಎನಿದೀ ದುರ್ವಾರ್ತೆ!... .. ೧೨೯
೨೨. ಎನೆಂಥ ಕಣ್ಣೋ!... .. ೩
೨೩. ಒಂದೆ ಯಿದಿ ಮೂಳೆ ಚಕ್ಕಳ ಅಪ್ಪೆ... .. ೨೦
೨೪. ಒಂಬತ್ತು ವರುಷಗಳೇಳೆ ನಿಂತು ನೋಡುಕೆ... .. ೧೧೦
೨೫. ಅಂದಿಗಿಂದು ಮೊಳಗುತ್ತಿದುದು... .. ೨೨
೨೬. ಕಾಳಕತ್ತಿಯ ಕ್ರೂರ ದಾಳಿಗಾದುದಿವರಿಗೆ... .. ೨೨
೨೭. ಕೊಲಬೇಡಿ ಕೊಲಬೇಡಿ ಕೊಲಬೇಡಿ... .. ೧೦೦
೨೮. ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಗೋಡ್ಡೆ ಸುಡುತ್ತಿರುವ... .. ೧೧೨
೨೯. ಜಗವನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ... .. ೯೪
೩೦. ಜಯ ಜಯಾ ಗಾಂಧಿ ಮೋಹನ... .. ೨೬
೩೧. ತಾಂಡವ ಸೃಷ್ಟಿ ನಭೋ ಮಂಡಲವು... .. ೧೨೨
೩೨. ತಿಳಿನೀಲದಲ್ಲಿ ತಾಲೀನವಾಗಿ ಅರಸೋದ
ಮರದೂರ... .. ೧೨
೩೩. ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಿ... .. ೩೪
೩೪. ನಮನವಿದೋ ನಮನವಿದೋ ನಮನ ಸಹಜವೋಗಿಗಳ... .. ೨೪
೩೫. ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇಂಥ ದಾರಿ ನಡೆದು... .. ೨೪
೩೬. ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಶೋಧನ ಗೈದು... .. ೯೩
೩೭. ನಿನ್ನ ಮಮತೆಯೋ ಮಹಾತ್ಮಾ... .. ೨೭
೩೮. ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದಂದು... .. ೧೦೪
೩೯. ನಿನ್ನ ನೆತ್ತರು ನೆಲಕೆ ಚೆಲ್ಲಿದಂದು... .. ೫೧

೪೦. ನಿನ್ನ ಸರಿತು ನೋಡಲು ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಹಾಡಲು ೨
 ೪೧. ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿರೋಧ ನಿಲಿಸಿ... ೭೨
 ೪೨. ನೀಲಗಿರಿ ನಗುಪ ಚಂದ್ರ... ೧೪೨
 ೪೩. ಸುಡಿಗೇ ಸುಡಿಗೇ ಅಡಿಗಡಿಗೆ

ಗಾಂಧಿ ಜೈನರಿದ್ದು ನಿಲ್ಲುತಿಹುದು ೬೨

೪೪. ನೆನೆಪಿನಿಂದಿಗು ಪುಟ್ಟ ಬಾಳಿನ... ೨೧
 ೪೫. ಭರತವರ್ಷದ ದಿವ್ಯ ಭರ್ತೃಪ್ರದೀಪನಂ... ೮೪
 ೪೬. ಮನುಜರಲಿ ದೇವತ್ವವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲಿದೆ... ೪೭
 ೪೭. ಪುನೇಗ ಬಂದವನೇ ದೀಪನ ಹೂವಿದೇ... ೭೦
 ೪೮. ಮರೆವುದೆಂತು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಲ್ಪಿಯೆಂ ೪೬
 ೪೯. ಮಾನವತೆ ಮೈಗೊಂಡು ಮೂರ್ತಿ ಹೋಹನನೆ... ೮೯
 ೫೦. ಮುಂಜಾಪು ಮುಗಿಲಾ ಹೂಗರೇರಿತು... ೯೦
 ೫೧. ಮೌನ-ಮೇಘದ ಮುಸುಕು... ೬೭
 ೫೨. ಮುಗದ ಆತ್ಮನು ಆ ಪಾಪಾತ್ಮನ... ೧೬
 ೫೩. ರಕ್ತನಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಹರಿದಾಡಿತ್ತು... ೭೧
 ೫೪. ಶತಕೋಟಿ ಬೀಜಗಳ ಕಷ್ಟದ ಧಾರೆಯೊಳು ೪೯
 ೫೫. ಸುರುಜಿರಂ ಸರುಗಂಪು!... ೧೭೭
 ೫೬. ಹತ್ತು ಶತಮಾನಗಳ ವಾಸ್ತವಾರವ ಮೊತ್ತು... ೮೫
 ೫೭. ಹೊನ್ನೆ ವಿಷದ ಹಲ್ಲು ಧರಿಸಿ... ೧೪೦
 ೫೮. ಎಂನೇ ಕೊನೆಗೊಂನೆಯನ್ನ

ಗುಂಡು ಹಾಕಿ ಕೊಂದಿತೋ? ೭೪